

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

YURT İÇİNDE SANAT EĞİTİMİ VE PSİKOLOJİ ETKİLEŞİMİ ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ

Selahattin PALMANAK
ORCID: 0000-0003-3432-4751

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe OKUR
ORCID: 000-0003-2828-7704

Konya – 2025

TEŞEKKÜR

Bu çalışmamın hazırlanmasında emeği geçen, beni yönlendiren herkese en içten teőekkürlerimi sunarım.

Öncelikle, tezim boyunca bana rehberlik eden, danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Ayşe OKUR'a sonsuz teşekkür ederim. Ayrıca tez yazım sürecinde yardımlarını esirgemeyen ve değerli bilgilerini paylaőan değerli hocam Prof. Dr. Mehmet Ali GENÇ'e teşekkür ederim.

Bu süreçte bana her zaman destek vererek güç kaynağı olan baőta anneme ve aileme minnettarım.

Ayrıca bu çalışmayı gerçekleőtirirken yanımda olan desteklerini ve motivasyonlarını esirgemeyen arkadaőlarım Fatma Aybike KARADOğAN ve Hacer ÇETINKAYA' ya teşekkür ederim.

Son olarak, bu süreçte bana ilham veren, heyecanımı her daim canlı tutup sanata dair umut olan ve çalıőmalarıma anlam katan sevgili öğrencilerime teşekkür ederim.

Selahattin PALMANAK

Ocak 2025

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLolar LİSTESİ.....	v
TEZ ÇALIŞMASI ORİJİNALLİK RAPORU	vii
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ	viii
KISALTMALAR.....	ix
ÖZET	x
ABSTRACT	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	2
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi	3
1.4. Varsayımlar	3
1.5. Sınırlılıklar	3
1.6. Tanımlar	4
2. ALAN YAZIN.....	5
2.1. Sanat Nedir	5
2.2. Sanatçı	5
2.3. Yaratıcılık.....	7
2.4. Sanat Eğitimi	8
2.5. Sanat Psikolojisi	9
2.6. Niçin Sanat	12
2.7. Sanatçı Neden yaratır	15
2.8. Psikolojik Eleştiri	18
2.9. Sanat ve Terapi.....	19
2.10. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	20
3. YÖNTEM.....	23
3.1. Araştırmanın Modeli	23
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	24
3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri.....	24
3.4. Verilerin Toplanması.....	24
3.5. Verilerin Analizi.....	25
4. BULGULAR	26
4.1. Yurt İçinde Sanat ve Psikoloji Etkileşimi Üzerine Yapılan Çalışmalar.....	26

4.2. Yurt İçinde Sanat Eğitimi ve Psikoloji Etkileşimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yayınlandığı Üniversitelere Göre Dağılımı.....	30
4.3. Yurt İçinde Sanat Eğitimi ve Psikoloji Etkileşimi Üzerine Yapılan alışmaların Türüne Göre Dağılımı	32
4.4. Yurt İçinde Sanat Eğitimi ve Psikoloji Etkileşimi Üzerine Yapılan alışmaların Yıllara Göre Dağılımı.....	33
4.5. Yurt İçinde Sanat Eğitimi ve Psikoloji Etkileşimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Bilim Dallarına Yönelik Dağılımı	35
4.6. Yurt İçinde Sanat Eğitimi ve Psikoloji Etkileşimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Amaç ve Sonuçları Arasındaki İlişki	36
4.7. Yurt İçinde Sanat Eğitimi ve Psikoloji Etkileşimi Üzerine Yapılan Makale alışmalarının Amaç ve Sonuçları Arasındaki İlişki	65
5. TARTIşMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	93
5.1. Tartışma.....	93
5.2. Sonuç	94
5.2.1. Birinci Alt Problem Sonuçları	94
5.2.2. İkinci Alt Problem Sonuçları.....	94
5.2.3. Üçüncü Alt Problem Sonuçları.....	95
5.2.4. Dördüncü Alt Problem Sonuçları	95
5.2.5. Beşinci Alt Problem Sonuçları	96
5.2.6. Altıncı Alt Problem Sonuçları	96
5.2.7. Yedinci Alt Problem Sonuçları	97
5.3. Öneriler.....	97
5.3.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	97
5.3.2. Gelecek Araştırmalara Yönelik Öneriler.....	98
KAYNAKLAR.....	99
EKLER.....	105
EK-1: Sınıflandırma Formu	105

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 4.1.1 Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yazılan lisansüstü tezler.....	26
Tablo 4.1.2 Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yazılan makaleler.....	28
Tablo 4.1.3 Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yazılan kitaplar.....	30
Tablo 4.2. Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yazılan lisansüstü tezlerin yayınlandığı üniversitelere göre dağılımı.....	30
Tablo 4.3. Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların türüne göre dağılımı.....	30
Tablo 4.4. Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı.....	30
Tablo 4.5. Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yazılan lisansüstü tezlerin bilim dallarına göre dağılımı.....	35
Tablo 4. 6. 1. Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin amaç ve sonuçları arasındaki ilişki nasıldır?.....	36
Tablo 4.6.2. Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin amaç ve sonuçları arasında ilişki var mıdır?.....	53
Tablo 4.7.1. Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan makale çalışmalarının amaç ve sonuçları arasındaki ilişki nasıldır?.....	65
Tablo 4.7.2. Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan makale çalışmalarının amaç ve sonuçları arasında ilişki var mıdır?.....	80

ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo 3.4. Doküman analiz süreci	25
---	----

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Türkiye’de Görsel Sanatlarda Özel Yetenekli Bireylere Yönelik Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi başlıklı tez çalışmamın toplam **105** sayfalık kısmına ilişkin, 16/01/2025 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%5** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

16/01/2025

Selahattin PALMANAK

Prof. Dr. Ayşe OKUR

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

16/01/2025

Selahattin PALMANAK

KISALTMALAR

Kısaltmalar

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

YURT İÇİNDE SANAT EĞİTİMİ VE PSİKOLOJİ ETKİLEŞİMİ ÜZERİNE YAPILAN ÇALIŞMALARIN İNCELENMESİ Selahattin PALMANAK

Bu çalışma, yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimine dair yapılan akademik çalışmaları incelemeyi amaçlamaktadır. 1978-2024 yılları arasında YÖK Ulusal Tez Merkezi, Google Scholar, Proquest, Academia gibi veri sistemlerinden elde edilen 25 tez 30 makale ve 4 kitap üzerinden yapılan analiz, bu alandaki çalışmaların sayısının sınırlı olduğunu ve henüz yeterince derinlemesine ele alınmadığını ortaya koymuştur. Özellikle yüksek lisans ve makale düzeyindeki çalışmaların fazla olmasına rağmen, doktora ve sanatta yeterlilik düzeyindeki çalışmaların eksikliği dikkat çekmektedir.

Araştırmaların çoğunun son yıllarda arttığı görülse de yıllık bazda düzenli ve istikrarlı bir gelişim sağlanamamıştır. Ayrıca, sanatta yeterlilik ve doktora düzeyindeki çalışmaların yetersizliği, bu alanın daha kapsamlı bir şekilde araştırılması gerektiğini ortaya koymuştur. Çalışmaların büyük bir kısmı Güzel Sanatlar disiplininin gelse de psikoloji, eğitim ve sanat tarihi gibi diğer disiplinlerle olan etkileşim yeterince ele alınmamıştır. Bu durum, sanat eğitimi ve psikoloji etkileşiminin çok yönlü bir şekilde ele alınmasını engellemektedir.

Sonuç olarak, bu alandaki araştırmaların daha fazla üniversite, disiplin ve araştırmacı tarafından yapılması, sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi alanının gelişimine önemli katkı sağlayacaktır. Ayrıca, disiplinler arası bir yaklaşım benimsenerek bu alandaki araştırmaların kapsamı genişletilmeli ve daha derinlemesine analizler yapılmalıdır. Bu şekilde, sanat eğitimi ve psikoloji arasındaki etkileşimin bireylerin ruhsal ve duygusal gelişimlerine ek psikoloji ve sanat eğitimi iş birliği içerisinde sanat eğitimi daha etkili kılınabilir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, sanat eğitimi, psikoloji

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Fine Arts Education
Art Education Program
Master Thesis

THE EXAMINATION OF THE STUDIES WHICH ARE CONDUCTED ON ART THE STUDIES WHICH ARE CONDUCTED ON ART EDEUCATION AND PSYC- HOLOGY INTERACTIONS IN THE COUNTRY

Selahattin PALMANAK

This study aims to examine academic research conducted within the country on the interaction between art education and psychology. The analysis, conducted using 25 theses, 30 articles, and 4 books sourced from data platforms such as the YÖK National Thesis Center, Google Scholar, ProQuest, and Academica (1978–2024), reveals that research in this field remains limited and insufficiently explored. While there is a significant number of master's theses and articles, the notable lack of doctoral and proficiency-in-art level studies highlights a gap in the field.

Although research in this area has grown in recent years, a steady and consistent annual growth remains absent. Furthermore, the insufficient number of doctoral and proficiency-in-art studies underlines the need for more comprehensive exploration. While the majority of existing studies emerge from the Fine Arts discipline, interactions with other fields such as psychology, education, and art history have been insufficiently addressed. This limitation hinders a multifaceted investigation into the relationship between art education and psychology.

In conclusion, conducting more research in this field across a broader range of universities, disciplines, and researchers can significantly contribute to the development of the interaction between art education and psychology. Additionally, adopting an interdisciplinary approach would help expand the scope of studies in this field and enable more in-depth analyses. In this way, the interaction between art education and psychology can more effectively support individuals' mental and emotional development, and collaboration between these fields can make art education more impactful.

Keywords: Art, Art education, psychology

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Sanat çok eski tarihlerden beri günümüze kadar insanlığın kendini gerçekleştirdiği, travmatik duygularını yücelttiği ve bireysel duygularını yansıttığı bir alan olarak kendini göstermiştir. Bu yüzden psikanaliz tekniğinin sanat eserlerini analiz etmede sağladığı yöntemler büyük önem taşımaktadır. Psikanalizin yaratıcı süreçleri anlamaya yönelik katkıları, sanatçıları ve sanatsal ilhamı daha iyi kavrayabilmek açısından büyük önem taşır. Bu çabalar, sanatın özünü tam anlamıyla yansıtmaya bile gerek sanat gerekse psikoloji alanında önemli bir yer edinir. Sanat ve psikoloji disiplinlerinin birleşiminden doğan sanat psikolojisi, yaratıcılık, sanatçı ve algı gibi kavramlar etrafında şekillenmektedir(Kazancı, 2022:100).

Sanat ve psikanaliz arasındaki bağ, bireyin içsel duygularına odaklanmalarıyla derinleşir. Freud'un teorileri, sanatın bilinçdışı süreçleri yansıtan bir ifade aracı olduğunu vurgular. Sanatçılar, kişisel deneyimlerini ve anılarını eserlerinde birleştirerek iç dünyalarını izleyiciye sunar. Yaratma süreci, çocukluk dönemindeki sıra dışı deneyimlerden ve bilinçdışı süreçlerden beslenir. Gölge, tekinsiz görünüşler, nesnelleşmiş figürler gibi imgeler, bilinçdışıyla ilişkilendirilerek somut ifadeler dönüşür. Günlük objelerin duygusal anlamlarla yüklendiği bu imgeler, bireyin içsel dünyasının dinamik yansımalarıdır(Döken, 2021:46).

Sanatsal yaratım, kişisel duyguların en saf şekilde ifade edilmesinin bir yoludur. Sanat eserlerinde, sanatçının iç dünyasında bulunmayan hiçbir duygu dışarıya yansıtılamaz. İlk çağlardan itibaren sanatçılar, yarattıkları eserlerde kendi benliklerini ve içsel deneyimlerini ortaya koymayı hedeflemişlerdir. Bu nedenle, sosyo-ekonomik, kültürel, teknolojik ve siyasi gibi pek çok farklı etkene maruz kalsalar da eserlerinde yansıttıkları duygular her zaman kişisel deneyimlerinden beslenmiştir. Bu duygular, kimi zaman ölüm, aşk, sevgi, nefret ya da korku gibi evrensel temalar şeklinde karşımıza çıkar (Özel, 2023:95).

Bilindiği üzere insan yaşamının biyolojik, psikolojik ve sosyolojik üç temel işlevi vardır. Bu anlamda sanat bu üç işlevi de bir arada kapsayan önemli bir olgudur. Sanat bu yapısı gereği daima ayrıcalıklı bir yer edinmiştir. Bu ayrıcalığın nedeni ise insanla uğraşmasından gelir. İnsanın biricik olması onun farklı tutum ve davranışlar sergilemesine neden olur. Bu farklılık bir bireyi temsil edebileceği gibi bir toplumu da temsil edebilir. Bu durum bizi bazen sosyal psikolojiye götürürken bazen de bireysel psikolojiye götürür (Erinç, 2011:17).

Sanatın, psikoloji ile olan ilişkisi diğer alanları da etkiler. Çünkü diğer alanların sanata taşınmasını sağlayan kişi sanatçıdır. Sanat ve psikolojinin ilişki içerisinde yer aldığı önemli alanların başında eğitim gelir(Ayaydın, 2020:12). Sanat eğitimi okul programları arasında en karmaşık derslerden biridir. Eğitim içerisinde devamlı olarak önemsiz görünen derslerin başında yer alır. Bu yüzden ders süreleri, çalışma alanları yetersiz ve amaçları belirsizdir. Çünkü sanat eğitimi görsel sanatlara dayanan bir eğitimin çok uzağındadır ve dersin amaçları sanat dışındaki birçok alan tarafından belirlenir(Kırşaoğlu, 2019:7). Sanat eğitimi her ne kadar ikinci planda tutulsa da ihmal edilmemesi gereken önemli bir eğitimidir. Çünkü sanat eğitiminin bireyin öğrenim sürecinde önemli bir işlevi vardır. Sanat eğitiminde temel amaç sadece sanatçı yetiştirmek değil, öğrencilerin estetik algı ve anlayış geliştirmelerini sağlamaktır. Devamlı değişerek gelişen bu çağda insanlığa yön verecek ve insanın hayatına anlam kazandıracak önemli şeylerden biri sanattır. Bu da kesinlikle sanat eğitimi ile mümkün olabilir(Taşören & Alkay, 2023:22).

1.1. Problem Durumu

Bu çalışmada sanatçı, eser ve alıcı bağlantısını değerlendiren ve bunlar arasındaki etkileşimi analizlerle ortaya çıkarabilen sanat psikolojisi bağlamında psikoloji ve sanat eğitimi disiplinleri üzerine yapılan çalışmaların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, psikolojinin sanat eğitimiyle ilişkisinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Sanat ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde sıkı bir şekilde iç içe bulunan bu iki disiplin üzerine eğilimin yetersiz olduğu görülmüştür. Bu araştırmanın problem durumunu sanat ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi nasıldır cümlesi oluşturmaktadır.

1. “Yurt içinde sanat ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmalar nelerdir.
2. “Yurt içinde sanat ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı nasıldır.
3. “Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin yayımlandığı üniversitelere göre dağılımı nasıldır.
4. “Yurt içinde sanat ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların türüne Göre Dağılımı nasıldır.
5. “Yurt içinde sanat ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların bilim dallarına yönelik dağılımı nasıldır?”

6. “Yurt içinde sanat ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların amaç ve sonuçları arasındaki ilişki nasıldır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, 2024 yılına kadar yurt içinde sanat ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların, türüne, yazıldığı yıllara, üniversitelere, konularına, araştırma yöntemlerine, amaç ve sonuçlarına göre sınıflandırarak bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmektir.

Yaşamış olduğumuz bu çağda sanat eğitimi sadece atölye derslerinden ibaret uygulamalı ders olarak görülmemelidir. Özellikle sanat ve sanat eğitimi sanat tarihi, estetik ve sanat felsefesi gibi geleneksel disiplinlerden de ibaret olamaz, özellikle sanat tarihi, sanat felsefesi ve sanat eleştirisinden verim alabilmek için, sanat psikolojisinin alana sağladığı çözümlere ihtiyaç vardır. Günümüzde sanat eğitimi alan öğrencilerin sanat eserini anlamlandırması için estetik ve sanat tarihi bilgisi yeterli değildir (Kargın, 2016:2). Sanat varoluşumuzun her alanında bulunan çok daha karmaşık bir disiplindir bu durum sanat eğitiminin zor ve karmaşık olmasına neden olur. Bu noktada sanat eğitiminde eksik parçayı giderebilmek için, sanatla bağlantılı ve onunla uyumlu bir şekilde ilerleyen psikoloji ile sanat psikolojisi disiplinlerine ihtiyaç vardır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Sanat ve psikoloji disiplininin paralel oluşu, her ikisinin temel düşüncesinin insanı anlama ve anlatma çabası oluşu göz önünde bulundurulduğunda bu iki disiplinin daha çok ilişkilendirilmesi sanat eğitiminin hedeflere daha çok ulaşmasını ve sanatın daha net anlaşılmasını sağlaması açısından önemlidir.

1.4. Varsayımlar

Yapılan çalışmada;

Veri toplama aracının hedef özellikleri doğru ölçtüğü, araştırmanın model ve tasarımının araştırmanın amacına uygun olduğu varsayılmaktadır.

Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji eğitimi üzerine, 2024 yılına kadar yapılan tüm araştırmalara ulaşıldığı varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışma yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine, 2024 yılına kadar yapılan kitap, makale ve lisansüstü tezlerle sınırlandırılacaktır.

1.6.Tanımlar

Sanat: Sanat bireyin dış çevreyi algılayıp bunu kendinde sentezleyerek anlatma çabasıdır.

Sanat psikolojisi: Sanat eserini, sanatçı, eser ve seyirci ilişkilerini kendi yöntemlerinden yararlanarak iç anlamlarını çözümleyen bilim dalıdır.

Psikoloji: İnsan ve hayvan davranışlarını kısaca yaşamı anlamaya çalışan bilim dalıdır.

Sanatçı: Çevreye duyarlı ruhsal, psikolojik sorunlarını normal bireyden daha yoğun yaşayan ve bu durmadan yaratıcı ürünler çıkarabilen kişiye denir

BÖLÜM 2

2. ALAN YAZIN

Bu bölümde araştırma konusu ile ilgili alan yazını hakkında bilgi verilmiştir.

2.1.Sanat Nedir

Tarih boyunca neyin sanat olarak tanımlanacağına dair farklı fikirler ortaya konmuş fakat halen kesin bir sonuca yargıya varılamamıştır. Sanatın yapısı gereği genel bir yargıya ulaşmak pek mümkün olmamıştır. Bunun nedeni her toplumun dönemi içerisinde kendine özgü bir sanat anlayışı yaratmış olmasıdır. Sanat nedir sorusunun açıklanmasındaki zorluklardan bir diğer unsur sanat tüketicilerinin ortaya koyduğu görüşten kaynaklanır bu görüşe göre nesnelerin çehreleri alıcının kültürel düzeylerine göre farklılık gösterir. Bu nedenle, sosyal ve kültürel farklılıklar arasında farklı sanat anlayışları ve farklı sanat sorunları ortaya çıkmıştır. Hutcheson'na göre her insanın doğuştan gelen kendine özgü güzellik anlayışı vardır sanatın anlamı da ancak doğuştan gelen içsel güzellik anlayışı ile yakalanabilir. Sanatı güzel ile bir tuttuğumuzda genel yargılardan güzellik kişiden kişiye değişir anlayışı ortaya çıkar bu da sanat nedir sorununu daha zor ve karmaşık olmasına neden olur (Erinç, 2011:21-22). Tarih boyunca sanat kuramcıları ve sanatçılar sanatın anlamını değişik biçimlerde açıklamaya çalışmışlardır(Ziss, 2016:21). Aristoteles sanatı doğanın bir betimlemesi taklit aracı olarak tanımlarken. Romantik dönemde ise sanat akıl ve mantık baskısından sıyrılarak içe yönelme olarak nitelenmiştir. Fransız heykел sanatçısı Auguste Rodin sanat dünyayı anlama ve anlatma çabasıdır der, Freud'a göre ise sanat bireyin yaşam karşısındaki tepkisi, gerçekliğin ötesine ulaşmak için atılan bir adımdır (Ezici, 2005:122-123). Tolstoy'a göre sanat insanın yaşamış olduğu duyguyu önce kendisinde canlandırıp aynı duyguyu başkasına aktarabilme ihtiyacından doğmuştur (Ersoy, 2002:5). Gombrich 'sanat diye bir şey yoktur aslında, yalnızca sanatçılar vardır' der bir zamanlar mağara duvarlarına kabaca hayvan resimleri çiziliyordu günümüzde ise boya satın alınarak farklı tekniklerle birçok şey üretiliyor. Tüm bunlara sanat demek mümkündür ancak bu sözcüğün mekân ve zamana göre farklılık gösterebileceği unutulmamalıdır (Gombrich, 1997:15).

2.2.Sanatçı

Sanat nedir? Sorusuna yapılan tanımlamalar ve cevap arayışları bizleri bu tanımları var eden kişiye yani sanatçıya götürür (Ezici, 2005:123). En temel tanımıyla sanatçı insanın zihninin derinliklerinde yer alan, kendine ait içgüdüsel yaşamı yeteneğinin ona verdiği güçle somut hale getirebilen kişiye denir (Ersoy, 2002:9). Fakat sanatın karmaşıklığı sanatçının bu şekilde

tanımlanamayacağını kanıtıdır. Sanatçı hayal kurma becerisine sahip kişidir. Ancak asıl sanatçı niteliği kazanmasını sağlayan sanatçının algılama becerisinin özgünlüğüdür. Gördüğümüz her nesnenin sanat eseri sıfatı taşımaması, her bireyinde sanatçı tanımlamasına uymayışının temel nedeni de budur (Ezici, 2005:123).

Platona göre sanatçı dış dünyadaki güzellikleri görebilen ve bu güzellikleri sanat eserine yansıtabilen kişidir (Ersoy, 2002:9). Romantikler ise sanatçıyı doğanın özünü kendi içsel dünyasında görebilen, olağanüstü bir varlık olarak tanımlar. Sanatçı diğer insanların fark edemedikleri çelişkileri gören ve gördüklerini nesnel bir bakış açısıyla değerlendiren üstün bir varlıktır

Günümüzde sanatçı kelimesi geçmişe dönük kullanılmaktadır. Oysa kısa bir süre önce sanatçı ve zanaatkar kelimeleri birbiri yerine kullanılmaktaydı. Ancak aydınlanma dönemiyle birlikte sanatçı günümüz anlamıyla ifade edilebilse de henüz tam anlamıyla açıklanamamış bir kavramdır. Sanatçı sözcüğü yeniçağın sonlarına kadar bir işi ustası gibi yapabilen kişiler için kullanılmıştır. Yani sanatçı belli bir teknik beceriye sahip ideal olanı yapabilen tıpatıp aynısını yansıtabilen kişiydi (Erinç, 2011:91-92). Paul Klee eskiden yeryüzünde görünen, beğenilen, hoş gideceği düşünülen nesnelere resmedilirdi der. Ancak ona göre bütünlüğün saklandığı gerçekler arasında bunlar sadece bütünden ayrılmış birkaç parçadan ibarettir (İşpiroğlu, 2017:69).

Ünlü sanatçı Auguste Rodin sanatçı ve yaratıcılık kavramlarını harmanlayabilen ilk uygulamacılardan biridir. Ona göre sanat dünyayı anlamak ve anlatmak isteyen bir düşünce çabasıdır. Böylece düşünme becerisi günümüz sanatçısının en önemli özelliklerinden biri olarak kabul edilir. Yani artık sanatçı gördüğünü aktaran kişi değildir (Erinç, 2011:92). Klee' nin dediği gibi sanat artık görüneni vermez, onun işlevi görünmeyeni görünür kılmaktır (İşpiroğlu ve İşpiroğlu, 2017:69).

Tüm bunlara bakıldığında sanat düşünme ve sorun çözme becerisi olarak görülebilir. O halde sanatçı sorunlara karşı çözüm üretebilen kişidir. Bunun içinde sanatı araç olarak tercih eden kişidir. Düşünme etkinliğini sorun çözme becerisi olarak tanımladığımızda şüphesiz bunun ilk aşaması sorunun saptanmasıdır. Sorun saptama becerisi ise bir bilgi işidir. O halde birine sanatçı diyebilmemiz için iki kanıt gerekmektedir. Bunların ilki var olan bir soruna karşı çözüm, diğeri ise sorunun çözümünü ortaya koyabilecek teknik beceridir. Ancak teknik beceri kişiye bir işin ustası sıfatını kazandırır, sorun ve sorunun cevabı yaratıcılık sıfatını kazanmasını sağlar.

Sanat ve yaratıcılığın bir olarak kullanılmasının asıl nedeni de bundan kaynaklanır (Erinç, 2011:92-93).

2.3.Yaratıcılık

Yaratıcılık kavramı en genel tanımıyla doğurmak, yaratmak, meydana getirmek anlamına gelir. Ancak yaratıcılık denildiğinde basit tanımlamalara sığmayan karmaşık bir kavram karşısında olduğumuzu belirtmek gerekir. Yaratıcılık insanlık tarihi kadar eskiye dayanmasına rağmen özellikle 15.yy ve 19.yy'lar arasını kapsayan zamanda yalnızca güzel sanatlar alanına özgü bir kavram olarak kabul edilmiştir. Çoğunlukla deha ve olağanüstü güçlerle açıklanmaya çalışılmış, kalıp çerçeveler içerisinde değerlendirilmiştir. Günümüze baktığımızda artık sanattaki yaratıcılık kadar bilim ve teknikteki yaratıcılıktan da bahsedilmektedir. Ancak halen bilim ve teknikteki yaratıcılığın sanatta olan yaratıcılıktan farklı olduğu sanılmaktadır. Yaratıcılık tüm duyuşsal ve düşsel faaliyetlerde, her türlü uğraşının içerisinde bulunur. Yaratıcılık sadece sanatsal ürünlerde bulunan bir yeti olmayıp, insan yaşamının tüm yönlerinde bulunan temel bir beceridir. İnsan tarafından yapılmış her üründe temel olarak vardır (San, 2004:13).

Yaratıcılık, sanatçının olduğu kadar bilim insanlarının, estetin olduğu kadar düşünürlerin emeğinde görülebilmeli, modern teknolojiye ya da bir annenin çocuğıyla klasik ilişkisinde ortaya çıkabilmeli çizilip sınırlandırılmamalıdır. Yaratıcılık Webster 'in deyişimiyle, yapma varlığı ortaya çıkarma sürecidir (May, 2013:70).

Psikoloji alanında açıklanması en zor kavramların başında yaratıcılık gelir. Bu konuda literatür incelendiğinde bilim, sanat, eğitim ve benzeri çevrelerin yorum ve tanımlarına göre farklılık gösterdiği görülür. Örneğın bilim insanları için yaratıcılık buluş yapma ve problem çözme olarak tanımlanmıştır. Eğitimciler ise yaratıcılığı yaratıcı düşünme ve bu düşünceyi davranış olarak gösterebilme becerisi olarak tanımlarken, Psikanalistlere göre yaratıcılık bilinç ve bilinçaltı çatışması sonucu egoya hizmet eden bir gerilemedir (Temizkalp, 2010:7).

Psikoanalitik kuram, yaratıcılığı bilinçdışı süreçlerle ilişkilendirir ve yaratıcı kişiyi, esinlenmeleri yeni ilişkiler kurarak zenginleştirebilen, problemlere duyarlılık gösteren ve çözüm arayışlarında bulunan bireyler olarak tanımlar. Tasarım disiplini açısından da yaratıcılar eksikliklere karşı çözümler üreten ve alışılmış düşüncelerden ayrılarak özgün fikirler geliştiren bireyler olarak kabul edilir. Tasarım sürecindeki içgüdüsel deneyimler ve psikolojik dinamikler, psikoanalitik kuramın yaratıcılık anlayışıyla benzerlik gösterir (Onur, 2018:153).

Birçok düşünür yaratıcılığı tanımlamaya çalışmıştır. Yaratma eyleminden ilk bahseden Yunan düşünürlerine göre yaratma sanatta var olan bir kavramdır. Bu düşünürler için sanat bir öykünme etkinliğidir. Ancak bu etkinliğin nedeni ahlaksaldır bu nedenle sanat insanın arınmasına yardım eder (Veliöğlu, 2000:19). Torrance yaratıcılığı sorunlara, eksikliklere, uyumsuzluklara karşı duyarlı olma, zorlukları belirleme, sorunlara yanıt arama, sorunlara yönelik çözüm geliştirme, bunlardan birini seçme, deneme ve tekrar deneme sonrasında sorunları ortaya koyma olarak tanımlar(E. Aslan, 2001:22). Guilford için yaratıcılık; akıcılık, esneklik ve özgünlüğü kapsayan bir süreçtir. Yaratıcılık alternatifli düşünebilme, sorun çözebilme gibi bilişsel süreçleri de içerdiğinden basit bir süreç yerine bir dizi süreç olarak görülmelidir(Parsıl, 2012:12). Nietzsche'ye göre ancak bilincin ölümüyle yaratıcılık ortaya çıkabilir. Bu bağlamda yaratıcılığın bilinçli bir süreç olmadığı dolayısıyla akıl dışı olduğu söylenebilir. Ancak yaratıcılığın yoktan var etmek gibi bir anlama geldiği yanılgısına varılmamalıdır (Ezici, 2005:124).

M. Sıtkı Erinç 'e göre 1950'lerden sonra yaratıcılık, yaratıcı kişilik, yaratıcı eğitim, yaratıcı öğrenme gibi ifadeler daha yaygın olarak rastlanmaktadır. Böylesine sık kullanılan bir olgu olarak yaratıcılık için unutulmaması gereken ilk özellik yaratma becerisinin kişiye özgü olmasıdır. İkinci olarak vurgulanması gereken nokta şu şekilde tanımlanabilir. Sanatta yaratıcılık yoktan var etme ile aynı mistik veya metafizik anlama sahip değildir. Sanatta yaratıcılık hayal gücü katma yeteneği, algı güçlerini gösterme ve sezgi gücünü kullanabilmek demektir. Yaratıcılık, önce iç ve dış dünya ile ilgili bazı problemleri veya problem olabilecek bazı durumların tespit edilmesi, sonra bunlara çözümler önerilmesi veya çözülmesi, hayatın çelişkili yönlerini uzlaştırmak için onarıcı ve iyileştirici çözümler arama ve bulmadır. Bu durumda yaratıcılığın kaynağı olağanüstü bir güç değil, sadece görgü ve bilgi işidir (Erinç, 2011:93-94).

2.4. Sanat Eğitimi

Sanat, insanın düşünce ve yaşamında uzun bir süre tartışılan, dikkat çekici ve yanıltıcı bir kavram olarak varlığını sürdürmektedir. Uzun yıllar boyunca, fizik üstü bir olgu olarak algılanan sanat, aslında doğal bir süreçtir. Nefes almak gibi bir ritmi, konuşma gibi dil ile ifade edilen unsurları içerirken, algılama, düşünme, hayal etme ve fiziksel eylem gibi pek çok unsur da içinde barındıran aktif bir süreçtir. İnsanlığın evrimi içinde, sanatı doğal bir süreç olarak düşünmek daha doğru olur. Bu bakış açısı, birçok doğa bilimci, tarihçi ve hatta bazı ruhbilimcilerin görüşleriyle çelişmektedir; onlara göre sanat, süsleme ye dayalı kısıtlı, sadece zevk veren bir etkinliktir (San, 1979:1) .

Sanatı anlamak, sanat ve sanatsal faaliyetlerde kendini göstermek, her birey için temel bir gereksinim olarak kabul edilmektedir. Sanatsal etkinliklere katılım gerçek dünyayı kavrama, anlamlandırma ve yorumlama süreçlerinde bulunan önemli etkenlerden biridir (Artut, 2009:103).

Her bireyin fizyolojik gereksinimlerinin yanı sıra sanat eğitimine de ihtiyaç duyduğu gerçeği bilinmelidir. Bu bağlamda, sanat eğitimi kaliteli bir yaşam sürdürmek için önemli bir unsurdur. Görsel sanatlar eğitimine verilen değer arttıkça, beklenen düzeyin ötesine geçilmesi mümkün olacaktır. Sanat eğitiminin çağdaş toplumların ve kültürel zenginliğin korunması için kritik bir rol oynadığı ortaya konmaktadır (Akkurt & Boratav, 2018:60).

Sanat eğitimi geleneksel olanın dışına çıkarak, geleceğe yönelik etkin yapısıyla, geleneksel eğitim modelinin topluma aktardığı pasif yapıya karşı çıkararak. Toplumsal problemlere karşı düşünsel katkılarda bulunan, değerler üreten, tutarlı bireyler yetiştirir. Sanat eğitimi; geleneksel ve yenilikçi unsurları bir araya getirerek sanatın evrimini destekler ve öğrencileri sadece geçmişin mirasçıları değil, aynı zamanda geleceğin yaratıcıları haline getirir (Ünver, 2016:875). Çağdaş sanat eğitimi esasen bireyin toplumda yaşadığı dış çevreye karşı duyarlı olmayı, bulunduğu çevreyle faydalı bir etkileşim kurarak, estetik gereksinimlerini karşılayabilme ve sanatsal üretim yaparak yorumlayabilme becerilerini geliştirmeyi amaç edinir (Buyurgan ve Buyurgan, 2020:9).

Sanat eğitiminin amacı, sadece belirli bir sanat dalında uzmanlaşmış sanatçılar yetiştirmek değil, genel olarak sanatla eğitimi sağlamaktır. Bu eğitim, sanat yapma sürecindeki zihinsel yetenekleri (duyu, duyum, algılama, imgeleme, düşünme, anma, çağrışım gibi) geliştirmeyi hedefler. Sanat eğitimi, sanatı algılamaya ve değerlendirmeye hazır, sanata ilgi duyan bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Bugün sanat eğitimi, yalnızca bir öğretim dalı değil, genel eğitimi kapsayan ve onu zenginleştiren bir ilke olarak anlaşılmaktadır. Sanat eğitimi, kişiliğin bütüncül gelişim sürecinde yaratıcı ve üretici güçleri göz önünde bulundurarak kişisel gelişimi destekler (San, 1979:3).

2.5.Sanat Psikolojisi

Sanat psikolojisini tanımlamadan önce psikoloji kavramına bakacak olursak, psikoloji en genel tanımıyla davranışı anlamaya çalışan bilim dalıdır. İnsan davranışını anlamaya çalışan psikoloji bu davranışları öngörmeye de yarar (Yılmaz, 2017:34). Aynı zamanda psikoloji insan

davranışlarını ve bu davranışların çıkışına sebep olan zihinsel ve içsel süreçleri de irdeler (Kargın, 2016:6).

Sanatı hangi perspektiften ele alırsak alalım insansız düşünmek mümkün değildir. Çünkü her şeyden önce, sanat insan tarafından ve insan için yapılır. Konusu da doğrudan veya dolaylı olarak insanı temel alır. Sanat olgusunu insan çerçevesinde ele alan; sanatçı, alıcı veya sanat, sanat eserlerindeki karakterleri, tipleri merkeze alan bilim dalına sanat psikolojisi denmektedir. Bir başka ifadeyle, sanat psikolojisi, sanat olgusuyla ilgili tutum ve davranışları inceleyen bilim dalıdır (Erinç, 2011:11).

Sanatın psikolojik olarak değerlendirilebileceği düşüncesi Antik Yunan'da gündeme gelmiştir. Platon'un mimesis teorisi, insanların duygu ve duygularının taşınan yönüne odaklanır. Nitekim Aristoteles'in katarsis kuramı da duyguların davranış yoluyla boşalmasından bahseder. 18. yüzyılda Shaftesbury, güzeli psikolojik açıdan değerlendirerek bizi sanata götüren şeyin iç duyularımız olduğuna değinir. 19. Yüzyılda ise modern psikoloji, sanatı anlamlandırmak, değerlendirmek hem de sanatın işlevini ifade etmek için sanatın öğelerini temel alır. 20. Yüzyıla baktığımızda psikolojik estetikçilerden biri olan Lipps, sanat bağlamındaki güzelliğin, alıcı da estetik duygular uyandırdığı için güzel olduğunu savunur. Bir başka deyişle Lipss'e göre güzellik, bir varlığın konusu üzerinde belirli bir etkiye sahip olma gücü, yeteneği ve ayrıcalığıdır. Bu işlevi dolayısıyla sanatın anlam ve işleyişini belirli bir bakış açısıyla incelemek sanat psikolojisinin görevidir. Bir başka ifadeyle, sanat psikolojisi, sanattaki psikolojik sorunları inceleyen bilim dalıdır (Erinç, 2011:13).

Sanatın psikolojik olarak ele alınması oldukça eskilere dayansa da sanatın deneysel yöntemlerle incelenmesi 1880'li yıllardan sonra gerçekleşmiştir. Sanat psikolojisi temelde iki noktaya dayanır. Bunların ilki sanatçının psikolojisi, ikincisi de seyircinin yani alıcının psikolojisidir (Özdemir, 2019:13-14). Tayfun Akkaya'nın deyimiyle sanat psikolojisi "sanat eserlerinin sanatçı izleyici ve yorumlayıcı açısından ve yaratma dürtüsü temelinde inceleyen bilim dalıdır (Kargın, 2016:6).

Weber'e göre sanat psikolojisinden bahsettiğimizde bir sanat eserini görmek ve yaratmak arasındaki bağlantıyı, bilinç dışı olayların ve bilinçli eylemlerin araştırılmasını anlıyoruz (Weber, 1993:9). Alman düşünür Johannes Volkelt'e göre estetiğin temelini psikoloji oluşturmaktadır. Ona göre estetiğin asıl görevi sanatı metafizik söylemlerden arındırıp ayrıntılı bir biçimde sanatın psikolojik çözümlemesini yapmaktır (Erinç, 2011:49).

Bir başka söylemde sanat psikolojisi estetik anlamına gelemmez. Estetik güzel ile çirkin arasında ayırım yapabilmek için özenle çalışır. O öncelikle değer yargılarını inceler. İzleyiciler, sanatçılar ve sanat eserleri sırf değer verildiği ya da değerlendirilmiş olduğu için estetiği ilgilendirmiştir. Bu anlamda estetik, mantık ve ahlak gibi doğru ve iyiyi de yargılayan normatif bir bilimdir. Oysaki sanat psikolojisi yaşantılara dayanır (Weber, 1993:9).

Sanat psikolojisi kesinlikle sanat felsefesi de olamaz (Weber, 1993:9). Sanat felsefesi bir eserin varlığının sorgulamasını yapar ve o eserin ne derecede sanat eseri olup olmadığını araştırır. Estetik güzeli sorgular, sanat yapıtının güzel olmasını sağlayan unsurları inceler. Sanat psikolojisi ise sanat yaratıcılarını, yaratılan sanat nesnelere ve eserin varlığını sürdüren alıcıları sezgileri, imleri ve davranışları da ele alarak bu üç temel öge arasındaki etkileşimi de araştırır (Erinç, 2011:16-17).

Son olarak sanat psikolojisi kesinlikle, özel estetikten ödünç alınan öznel ve nesnel ilkelere donatılmış yapıtları değerlendirmeye alan eleştiri de değildir. Tersine, sanat psikolojisi herhangi bir disiplinle karışmıyorsa, sırayla belirtildiği gibi konumunu bulmaya çalışırsak, bir başka şekilde her disiplinle kesişir (Weber, 1993:10).

Sanat eleştirisi ile sanat psikolojisi arasındaki ilişki ve farka netlik kazandıracak olursak, her ikisinin işlevsel özellikleri sayesinde çok net bir sonuca ulaşılır. Eleştiride estetik yargılar ve kaygılar dahil olmak üzere bir nebze olsa sübjektif tutumlar dile getirilebilse de, eserden zevk alma veya taktir etme gibi değerlendirme kriterlerinin olmaması nedeniyle bir eseri iyi, güzel veya kötü olarak kategorize etmek durumunda değildir. Sanat eleştirisi yalnızca seyirci(alıcı) rolünü yerine getirirken, psikoloji yalnızca alıcıyı değil, aynı zamanda eser, sanat ve bunların herhangi bir bileşimi arasındaki ilişkiyi özümser (Kargın, 2016:8).

Sanat ve estetik temaları her zaman sübjektif olmuştur. Buda yapı bakımından çok akıcı kavramlarla sonuçlanmıştır. İnsanın duygu ve düşüncelerini farklı, özgün ve hepsinden önemlisi güzel üsluplarla ifade eden sanat, kolayca çözümlenemeyen, tanımlanması ve sınıflandırılması son derece zor olan birçok kavramı içinde barındırır (Mülayim, 1994:35).

Sanat psikolojisi öncelikle sanattaki temel psikolojik sorunları irdeler ve sonra bu sorunların çözülmesi için tarafsız yöntemler bulmak ister (Erinç, 2011:18). Hiç şüphesiz sanat psikolojisi alanında kabul gören öğretilerin başlangıç noktası içebakış yöntemidir. Sanat eserinin yaratmış olduğu ürperti, güzelliği, çaresizliği ve hoşluğunu sezmeyen, estetik dediğimiz

şeyi asla bilmeyecektir. Bir sanat eserinin büyük yapısını hiç hissetmemiş biri eğer alçak gönüllüyse, estetik yaratmanın yapısını asla bilmeyecektir (Weber, 1993:11)

Sanatın psikolojik açıdan değerlendirilme isteği ve zorunluluğu, sanatçı ve eser arasındaki ilişkiyi öğrenmek adına başlayıp, seyircinin yapıttan aldığı iletileri ya da alması gereken iletileri diğer alanlardan daha ayrıntılı olarak ortaya konabileceğinin bilinmesiyle başlar. Bu bilgi durumu, psikolojik yöntemler aracılığıyla sanatçının bir eserde neden hangi rengi kullandığına yönelik bir çözümlenmeye gidilmesi gerekli olduğunda saf eleştiri veya saf estetikten daha nesnel ve daha tutarlı sonuçlar alınacağına bilinmesi ile doğru orantılıdır. Yani sanatın bu şekilde değerlendirilmesinin sebebi psikolojinin sezgi, algı, bilinçsiz veya bilinçli eylem ve olayların, sanat kavramının asıl yapı taşlarını oluşturmasıdır (Kargın, 2016:6).

Sanat psikolojisi duyulara ve dolayısıyla ruhumuza dayanır. Ancak insan ruhu için hiçbir yasa veya kural yoktur olamazda. Öte yandan ruhumuzun bizi ahlaki anlamda daha mutlu kılmasını istiyorsak ve sanatın bunu gerçekleştirmesini umuyorsak, bunun daha sistemli ve düzenli bir biçimde gerçekleştirmek için belli yöntemler geliştirmek gerekir. İşte sanat psikolojisinin araştırma alanını da bu arayış oluşturur (Erinç, 2011:18).

Sanat psikolojisi, sanat bilimleri içinde disiplinler arası bir alandır ve sanat eserlerini psikolojik açıdan incelemeyi amaçlar. Bu disiplin, sanat felsefesi ve sanat sosyolojisi gibi diğer alanlarla etkileşim halindedir. Sanat psikolojisi, sanat eserlerini ve sanatçıları psikolojik akımlar ve teoriler çerçevesinde analiz eder. Estetik değer, bu bağlamda önemli bir kriter değildir. Bunun yerine, sanat psikolojisi, sanatçı, sanat eseri ve izleyici arasındaki etkileşimleri ve ilişkileri inceler. Sanat psikolojisi, eserin kendisini sadece sanat eseri olarak tanımlamaktan öteye geçerek, sanatın insan psikolojisi üzerindeki etkilerini araştırır ve anlamaya çalışır (Okvuran, 2023:1).

2.6.Niçin Sanat

Günümüzde özellikle az gelişmiş toplumlarda, sanatın varlık nedeni yalın gerçeklere indirgenebilir. Bu gerçekler üç grupta incelenebilir.

1. Kişilik kanıtlama ve saygınlık kazanma
2. Ekonomik önlemler ve yeğlemeler
3. Eğitim düzenlemeleri

Yapılan eylemler ister sanat adına yapılmış olsun ya da olmasın sanat tarihi ve psikolojik açıdan değerlendirildiğinde sanatın insanlık tarihiyle paralel geliştiği söylenebilir. Ve hatta sanat eseri değerlendirilerek insanın var olduğu tarih öğrenilebilir. Geçmişe uzanan yönüyle sanat farklı nedenlerle açıklanmayı zorunlu kılmıştır. Yani sanatın neden var olduğu birçok düşünür tarafından farklı yaklaşım ve açılardan açıklanmak istenmiştir. Bu yaklaşımlara bakmadan önce günümüze bakıldığında sanatın genel olarak pek iç açıcı olmadığını görürüz özellikle az gelişmiş toplumlarda bu daha da belirgin olarak gözlemlenir. Bunun nedeni insanların kültür ve eğitimle yeteri derecede olgunlaşmamış dürtü ve güduları gösterilebilir (Erinç, 2011:41).

Sanatın talebe yönelik üretilmesi sanatın doğasında var olan özgünlük ve biricikliğine ters düşerek onu sıradan bir olgu haline getirmiştir. Maslow insanın psikolojik yapısını irdelerken insanın çevresindeki uyaranlara nötr olduğunu belirtir. Bu nedenle de insanlar sanat olarak kabul etmiş olduğu ürünlere benzer nitelik gösteren ürünleri sanat olarak kabul ederler. Buda sanatın daha da sıradanlaşmasına neden olur. Bunun yanı sıra sosyo-kültürel ve psikolojik gelişimlerini tamamlayamayan toplumlarda sıkça gözlemlenen kendini hor görme, yabancı hayranlığı gibi duyguların oluşmasına sanat neden olmaktadır. Sanatın niteliksel yönü ikinci plana itildiğinde, sanatçı sıfatı taşıyan bireylerin sayısı artar. Çünkü sanat sıradan bir olgu haline gelmiştir. Ayrıca yetenek, özgünlük, yaratıcılık gibi nitelikler önemini kaybeder. Bu durumda yukarıda belirtilen nedenlerden dolayı sanata eğilim artar Erinç, 2011:42).

Kişilik kanıtlama ve saygınlık kazanma: Bu kavramlar birbiriyle neden-sonuç ilişkisi içerisindeymiş gibi gözükmektedir. Birey kendisini kanıtladığı zaman saygınlık da kazanmış olur. Ya da bizler çoğunlukla kendini kanıtlamış bireylere saygı duyarız. Özellikle bir bireyi sanat yapmaya iten en önemli nedenlerden biri kendini kanıtlama ve saygınlık kazanma güdüsünden kaynaklanır (Erinç, 2011:43).

Sosyal psikologlardan Gordon W. Allport'un 1968 yılında tanımladığı gibi sosyal psikoloji, bir kişinin düşünce, duygu ve davranışlarının diğer insanların varlığından nasıl etkilendiğini anlama ve açıklama girişimidir. Birey ulaşabildiği çevresiyle sürekli etkileşim içerisindedir. Bu etkileşim sürecinde özellikle az gelişmiş toplumlarda etkisini gösteren dürtüler, çekicilik, toplumsal etkileme, saldırganlık ve cinsellik olarak kendini gösterir. Sanat bu süreçleri harekete geçiren dürtüleri tatmin etmede en kestirme yoldur. Çünkü toplumda gözlenen budur. Buna örnek olarak sanatçı sıfatını kazanmış bireyler gösterilebilir o sanatçı olduysa bende olurum veya onun gibi olabilirim yargılarıyla sanata yönelim artar. Burada asıl önemli olan sanat

değil, sanatçının kendisidir. Eğer onun gibi biriyseniz sanatta yapmış olursunuz böylelikle sanatçı olduğunuz zaman güce de ulaşılmış olunur. Sosyal toplumda şöhret elde edilmiş, sosyal bir statü kazanılmış olur. Böylelikle birey artık kendisini ispatlamıştır (Erinç, 2011:43-44).

Ekonomik yeğlemeler:1776'da Adam Smith tarafından ortaya atılan taklitçi davranışlar savında insanların ekonomiye yönelik tutum ve davranışları açıklanmak istenmiştir. Bu sav daha sonra 20. Yüzyılın başlarında Gabriel Tarde tarafından toplumsal davranışların açıklanması amacıyla da kullanılmıştır. Taklit, bireyin birincil güdülerinin etkisiyle ortaya çıkmaktadır. Ve çoğunlukla özgün tutum ve davranış gösterme becerisine sahip olmayan bireylerin başvurduğu bir yöntemdir. Sosyal psikolojide en önemli süreçlerden biri ekonomik kalkınma ve ekonomik standartlara özenmedir. Küçülen bir dünyanın iç ve dış çevrelerinde bir arada yaşamak, ekonomik sınıf ayrıcalıkları ve bunların altında yatan nedenleri gözler önüne serer. Buda bireyin özenme, hem bir koşullanma ve kendine güven duygusuyla kişi bir sınıf atlama arzusuna kapılır. Hele ki doğrudan sanatla ilişkisi olmasa bile bazı ayrıcalıklara sahipse, örneğin görüntüleri beğeniliyorsa ya da akrabaları arasına özendikleri şeylere önceden sahip biri varsa yapacakları tek şey kültürel değerlerine, bazı değer ölçülerine ve kişisel yapılarına uymasa bile sanata yönelmektir (Erinç, 2011:43-44).

Sanatçı olarak tanımlanan bazı kişilerin, daha önce herhangi bir ekonomik yapılanma olmadan zengin oldukları ve sınıf atladıkları görüldüğünde, bazı bireyler için sanat ekonomik kalkınma için tek yol olarak görülür. Bu gibi bireyler hangi şartlarda olursa olsun sanata yönelir. Ve kendilerini ancak kendilerinin açıklayabildiği bir sanat çevresinde bulurlar. Bu bireyler için sanatın varlık nedeni, ancak ekonomik gerekçelere dayanan cevaplarla açıklanır. Bu bireyler için para getiren her şey sanattır. Geri kalmış ülke romantizmi olarak tanımlayabileceğimiz bu gerekçe, sanatı aklın dışında tutup, duygulara yoğunlaştırarak sanatı anlık heyecanlarla bir tutar. Böylece kısır döngüleri sanat eseri diye sunarak altında ekonomik fayda yatan bir sanat anlayışı oluşturur (Erinç, 2011:45).

Eğitim düzenlemeleri: Modern sanat anlayışında sanatı var eden ilk unsur, bazı bireylerde bulunan sanatsal yetenektir. Eğer bu sanatsal yetenek kişide bulunmuyorsa ya da keşfedilip ortaya çıkarılmamışsa sanattan bahsetmek mümkün değildir. Sanatı var eden ikinci unsur ise bu yeteneği nesnelere aracılığıyla gösterebilecek ve herhangi bir alanda somut bir şekilde

Ortaya koyabilecek teknik beceriyi kazanmış olmaktır. Eğer kişi teknik bir beceri öğrenmemişse ister en basit bir beceri ister en karmaşık bir işi somut bir ürüne dönüştüremez.

Sosyokültürel çevre bazen formal bazen informal bazen de örtük olarak insanlara sanat yapmayı öğrenme olanakları verir. Bu gibi ortamlar gizil yetenekleri ortaya çıkarabileceği gibi, yeteneği olduğu düşünülen ancak somut bir şekilde gösteremeyen, yani yeteneği olmayan sıradan kişileri de sanatçı yapabilir (Erinç, 2011:45).

İnsanın, insanlığın ve insani değerlerin geri plana itildiği toplumlarda örneğin okur-yazar bireylerin rakamsal değerlerine bakılarak eğitim veren kuruluşlar oluşturulabilir. Ya da iş olanakları sağlamak adına sanat eğitimi veren kurum ve kuruluşlar açılır. Öğrenciler de buralara rastgele veya tesadüfî başvurup kabul edilir. Hiçbir şey olmaktansa burada okumak iyidir düşüncesiyle başvuran öğrenciler, eldeki malzemeden ne çıkarılabilir mantığıyla eğitilir ve bu eğitim sonunca öğrenciler sanatçı sıfatı veya sanatçı olduğu düşüncesiyle hayata geri döner. Örneğin daha kısa bir süre önce bir fincanın hangi maddeden yapıldığını bilmeyen bireyler üç-beş yıl teknik eğitim görerek seramik sanatçısı sıfatını kazanır. Ve bu kişinin yaptığı ürünlerde sanat olarak kabul edilir. Bu durumda bazı sanat alanlarında teknik beceriye sahip kişiler olduğu için sanat var olur. Özellikle geri kalmış toplumlar için neden sanat sorusunun cevabı bu şekilde verilir (Erinç, 2011:45-46).

2.7.Sanatçı Neden yaratır

Sanat psikolojisini incelerken, farklı biçimlerde yaratma şekli olduğunu aklımızdan çıkarmamak gerekir, çünkü bir sanat eserinin değerlendirilmesinde dikkat edilmesi gereken nokta, büyük ölçüde bu duruma dayanır(Jung, 2006:316). Sanatçı niçin yaratır sorusunu düşünürler, bilim adamları ve sanatçılar sorgulamış, her biri kendine özgü bir cevap bulmaya çalışmışlardır. Yaratma olgusuna yönelik Sokrates'in düşünceleri günümüzde bile en çok kabul gören görüştür. Sokrates'e göre yaratma insandaki ölümsüz olma arzusunun bir sonucudur (Erinç, 2011:97). Ölümsüzlüğün mümkün olmadığını bilen insan yaratıcılık yoluyla ortaya koyduğu eserlerde ölümün üstesinden gelmeye çalışır (Ezici, 2005:124). Çünkü sanatçıda görülen kendisini ölümsüzleştirme isteğinden kaynaklanan güçlü yaratıcı dürtü egosu nu rahatsız eden etkilere karşı kendisini sürekli koruma çabasına da bulunur sanatçı kendisi için ölümlü ve çürüme anlamına gelen gerçekliğe karşı kazanmış olduğu tecrübelerle hayata sığınır ve kendinde şekillendirdiği bu tecrübeyi sanat yapıtı olarak dönüştürmeye böylelikle ölümlü hayatı ölümsüzleştirmeyi amaçlar(Rank, 2022:56).

Sanatçılar düşüncesi, eylemleri ve duyguları olan yaratıcı bir bireydir. Psikolojik açıdan sanatsal yaratıcılık bireyin çatışmalarından mutluluk ve heyecanlarından kaynaklanan kaygılara sanat yardımıyla çözüm aramadır. Bu açıdan baktığımızda birey olarak sanatçı endişelerini

yaratarak çözüme ulaştırır (Mülayim, 1994:36). Nitekim Platon'un mimesis kuramı da bireyin duygu ve heyecanlarının taşkın tarafına yöneliktir. Belki de sanatçılar bu taşkın tarafı bastırmak için bir kısmını eserlerine yansıtmışlardır (Erinç, 2011:98).

Sanatçının yaratım sürecine yönelik çalışmalar Sigmund Freud'un psikoanalitik kuramına dayanır. Freud'a göre insan davranışlarının temel nedenleri bilinçaltında yatar. Sanatçının yaratma motivasyonu da bu bilinçaltı dürtülerle şekillenir. Sanat eserleri, sanatçının toplumsal eleştirilere ve kısıtlamalara karşı bastırılmış dürtülerini ve isteklerini dışa vurduğu bir araç olarak görülür. Freud'un teorisine göre, sanatçı bu bastırılmış dürtüleri hayal gücü ve teknik beceri kullanarak biçimlendirir ve yüceltir. Dolayısıyla, sanat eserleri bilinçli ya da bilinçsiz bastırılmış içsel çatışmaların dışa vurumu olarak değerlendirilir. (Erinç, 2011:100-101).

Freud'a göre sanatçı yapısı gereği nevroza yakın bir tiptir. Ve bazı aşırı içgüdüsel ihtiyaçlarının baskısı altındadır. Onur, güç, servet, şöhret ve kadınların sevgisini kazanmak ister fakat bu isteklere ulaşmak için gerekli özelliklere sahip değildir. Dolayısıyla isteklerine ulaşmayan her birey gibi gerçekliğe sırt çevirerek tüm isteklerini ve libidosunu hayal dünyasında gerçekleştirmeye çalışır (Erinç, 2011:101).

Bu durum kişiyi nevroza götürebilecek güce sahiptir. Ancak sanatçının bu duruma gelmesini önleyen birçok etken bulunur. Nitekim sanatçıların nevrozlarından kaynaklı kapasitelerini yitirdikleri bilinmektedir. Sanatçılar güçlü bir yüceltme kapasitesi ve çatışmalara neden olan baskılara karşı belirli esneklik becerisine sahiptirler. Ancak hayal dünyasından gerçekliğe dönüş sanatçı tarafından bulunur. Ona göre hayal dünyasına sahip tek kişi kendisi değildir. Hayal gücü insanların genel olarak kabul ettiği bir olgudur ve her birey konfor ve tatmin için hayal dünyasına başvurur. Ancak sanatçı olmayan birey için hayal dünyasından gelen haz kısıtlıdır bu bireylerin üzerindeki baskılar her şeyden zevk almasına ket vurur, geriye ancak bilinçli olabilecek gündüz düşleri kalır. Bu durumda gerçekten sanatçı olan biri daha fazlasına sahiptir ilk olarak uyanıkken gördüğü gündüz düşleriyle nasıl başa çıkacağını anlar böylece tuhaf gelen bireysel yönlerinden arınır ve başkası içinde mutluluk verir. Sanatçı bunları dönüştürebilme becerisine de sahiptir. Ayrıca elindeki belirli bir malzemeye hayalindeki düşüncüyü ifade etmek adına biçimlendirebilecek yeteneği de vardır. Üstelik hayal gücünün bu çok güçlü yansımasını bir has kaynağıyla ilişkilendirmesini de bilir. Bütün bunları yapabildiğinde kendi bilinçsiz zevk kaynaklarının rahatlığına ve tesellisine dönebilmeleri için başkasına rehberlik eder. Böylece başkalarının minnettarlığını ve hayranlığını elde etmiş olur. Sonuç olarak daha önce ancak hayal dünyalarında ulaşabildiği onur, güç ve kadınların sevgisini kazanır. Her şeyden önce Freud

sanatı fanteziden gerçeğe dönüş yolu olarak nitelemiştir. Bu bağlamda gerçeklik kelimesi normal olanı kastetmektedir. Çünkü gerçeklik herhangi bir bilimsel ya da felsefi dayanağı olmayan değişken bir terimdir. Gerçeklik kavramıyla yalnızca normal zihinsel ve fiziksel canlılık durumundaki bir bireyin duygularına yansıyan yönüyle açıklanabilir. Böyle olan kişilerin güç, onur, zenginlik ve kadınların ilgisi gibi dürtülere içgüdüsel olarak ihtiyaç duyduğu düşünülmektedir. Normal şartlarda birey fiziksel yapısıyla bu dürtülerini tatmin edebilirken nevrotik birey bu güdülere ulaşabilecek yetilere sahip değildir, bundan dolayı zayıf noktalarının eksikliğini hayal dünyasında gidermeye çalışır. Ancak Freud'a göre bazı kişiler bu durumla baş edebilecek güçtedir, çünkü çok iyi bir yüceltme kapasitesine sahiptirler. Normal bir birey hayal dünyalarına takılıp kalırken sanatçı ve psikotik olan birey hayal dünyalarını zihnin dışına çıkartarak yansıtabilir (Read, 2018:114-115).

Sanatçı zihinsel hayatını evrensel boyuta taşıma yeteneğine sahiptir. Freud'a göre bunda ötesinde gizil bir yetenekle donatılmıştır. Bu yetenek sayesinde sanatçılar hayalindeki form vererek somut hale getirir. Sonuçta ortaya çıkan sanat nesnesi, sanatçının bilinçaltında yatan güdülerle açık bir bağlantısı olmadan, estetik dediğimiz sanat eserinin doğasında bulunan doku, ton ve ahenk gibi özelliklerle ilişkili olumlu bir duygu sunar. Bu sayede sanatçı insanları mutlu edebileceği düşüncesiyle normalde psikozunun engellediği zenginlik, güç, onur ve kadınların ilgisi gibi isteklere ulaşır (Read, 2018:116).

Özcan Köknel'in ruh sağlığı açısından sanat adlı yazısı Freud'un bu görüşlerine paralellik göstermektedir. Köknel'in görüşüne göre genellikle eser oluşturma sürecinde gerilimlerin, birikimlerin, bastırılmış duygu ve düşüncelerin açığa çıkması söz konusudur. Sanat eserinin temelinde bireyin çocukluk ve ergenlik yıllarında yaşadığı çatışma ve çelişkilerinin neden olduğu kaygı yatar. Bu kaygıyı giderme gücü ve çabası, boşluğa şekil ve düzen verilmesiyle sanat eseri oluşur. Bu da sanatçının tüm çabalarının çözüm bulma, işleri düzene koyma, ilerleme, yüceltme, yaratma, toplumla etkileşim sağlama ve prestij kazanmak adına olduğunu gösterir. Bu amaçla devam ettirilen bir yaşamda ona yaşama isteği, neşe, mutluluk ve saygınlık kazandıran yaratıcılığıdır. Bu yaratım belirli sanatsal standartları karşıladığı sürece ortaya çıkan ürün bir sanat eseridir (Erinç, 2011:102).

Freud ve destekçileri sanatsal yaratımın temellerini ve sanatçılar neden yaratır sorusunu bilinçaltı nedenlerle bağlantılı olarak açıklamaya çalışırlar ve açıklamalarına somut örnekler verirler. Bunlar şizoid kişiler, manik depresif tipler, depresif tipler gibi örneklerdir. Elbette bu kişilik özelliklerini sergileyen sanatçı bulmak son derece kolaydır. Bizler bile sanatçı

anlayışımız doğrultusunda çevremizden örnekler verebiliriz. Ancak şu kesinliği değiştiremeyiz, her şizoid sanatçı olamaz ve her sanatçı kişide şizoid olmak zorunda değildir (Erinç, 2011:103).

Yukarıda açıklanan nedenlerden dolayı hümanistik psikologlar, Freud'un psikoanalitik kuramına tepki olarak sanatçıyı incelemişlerdir. Onlara göre, sanatçının yaratma güdüsü, kendini gerçekleştirme isteğiyle şekillenir. Bu görüşe göre, insanın yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan temel ihtiyaçlar (beslenme, güvenlik, üreme gibi birinci güdüler) ve toplumda var olmayı sağlayan kendini gerçekleştirme güdülerini (ikinci güdüler) vardır. İnsan gelişimi, biyolojik gelişim gibi doğaldır ve kendini gerçekleştirme ile kendini aşma süreçlerini içerir. Maslow'un teorisine göre, bu gelişim aşamalı bir şekilde ilerler ve her aşama, bir sonraki aşama için bir temel oluşturur. Sanatçılar, ulaşılmaz hedeflere duydukları ilgi ve bu hedeflerden kaynaklanan hayal gücü sayesinde yaratıcılıklarını ortaya çıkarırlar. (Erinç, 2011:104-105).

Alfred Adler'e göre ise en etkili kendini gerçekleştirme yollarından biri yaratıcılıktır. Yaratıcılık çocuklar da henüz 4-5 yaşlarında ortaya çıkmaktadır. Yaratıcı benlik olarak da bilinen bu nitelik, algı alanı, algı yetisi, yetenek, sezgi, estetik kaygı ve eğitim gibi iç ve dış faktörlerle geliştirilir, söndürülür ya da farklı alanlara yönlendirilir. Alfred Adler yaratıcı benliği yorumlama yeteneği olan ve insanlara anlamlı bir yaşam sağlamayı hedefleyen sistem olarak tanımlamıştır. Yaratıcı benlik sürekli olarak egoya mutluluk hissi verebilecek deneyimlerin arayışı içerisindedir. Eğer dış çevrede bu mutluluk kaynakları bulunmuyorsa, kendisi bu kaynağı yaratmaya yönelir. Bu yüzden yaratıcı benin yaratma nedeni mutlu olma isteğinden gelir (Erinç, 2011:105). Ayrıca Alfred Adler'e göre sanat bir telafi etme sürecidir. İnsanlar bilimi, sanatı ve kültürün diğer yönlerini kendi eksikliğini gidermek telafi etmek adına üretir. İstiridyenin kabuğunun içine istenmeden giren kum tanesinin üstünü örtmek için inciği üretmesi örnek gösterilebilir. Adler bireyin eksik yönlerini telafi ettiği görüşüne yönelik verdiği örneklerden biri de Beethoven'in sağırılığıdır (May, 2013:68).

2.8. Psikolojik Eleştiri

Sanatçıların yaşamına ve kişiliğine duyulan merak 20.yy. da Freud'un bilinçdışıyla ilgili yapmış olduğu çalışmaların etkisiyle psikanaliz tekniğinin temellendirdiği yeni sanat eleştirisi yöntemi gelişmiş ve sanat eleştirisinde önemli bir yer edinmiştir (Moran, 2002:149). Freud'a göre insanın ruhsal yaşamı bilinç üstü ve bilinç dışı unsurlardan oluşur. Bilinçli olarak yapılan etkinlikler önemsizdir; asıl önemli olan, insanın davranışlarının ve düşüncelerinin gizli nedenlerini anlamaktır. Toplumsal normlar ve baskılar, insanın içsel isteklerini bastırmasına yol açar. Bu bastırılan istekler, bilinçaltında varlıklarını sürdürür ve zaman zaman bilinç dışında çeşitli

belirtilerle ortaya çıkar. Freud'a göre, sanatçı da diğer insanlar gibi içsel isteklerle doludur ve bunları yaratıcı sanat süreciyle dışa vurur. Sanat, Freud'un "yüceltme" dediği süreçle içsel enerjiyi dönüştürme ve ifade etme yoluyla ruhsal denge sağlar. Sanatçının dile getiremediği ve bastırılmış olduğu arzularını farklı biçimlerde sanatçının itirafı niteliği taşıyan sanat eserinde görmek, bu konuda uzman kişiler için mümkündür. Rüyalarımızda benzer biçimde şekil değiştirmiş içsel çatışmalardan ibarettir. Psikanaliz bilgisine sahip biri rüyalarımızı analiz edebilir, bireyin içsel dünyasını anlamlandırabilir; aynı şekilde, sanat eserlerinde de yaratıcısının bilinçaltında yatan istekler, korkular ve benzeri duygusal içerikler semboller aracılığıyla ortaya çıkar. Psikanaliz yöntemlerinin sanat eserlerinin eleştirisinde kullanılması, sanatı sadece estetik bir ifade olarak değil, sanatçının derin psikolojik dünyasını anlama ve yorumlama aracı olarak da ele almayı mümkün kılar(San, 2004:89-91).

Çağdaş sanat araştırmalarına göre her bir sanat eserinin var olup varlığını devam ettirmesi için sanat alıcısına ihtiyacı vardır. Bu noktada psikolojik eleştirinin sağladığı incelemelere ihtiyaç vardır. Psikolojik eleştiri, bir sanat eserini birebir inceleme sırasında sorulan 'neyi, nasıl aktarıyor?' sorusuna verilen cevabın ardından oluşan 'bana ne diyor?' sorusunun cevabı olarak ortaya çıkar. Bu tür eleştiri, bir alıcının kişisel duygularını açıklamakla kalmaz, aynı zamanda bu duyguların kaynağını oluşturan görsel unsurları tanımlamayı ve analiz etmeyi amaçlar. Vincent Van Gogh'un 1889 yılında yaptığı 'Sanatçının Arles'deki Yatak Odası' adlı ünlü eserinden hareketle, sanatçının veya eserden etkilenen izleyicinin psikolojik durumunu incelemek ve bu amaçla eserin biçimsel ve içeriksel öğelerini çözümlmek gibi bir misyonu vardır. Uzmanlar için ise psikolojik eleştiri, psikoloji biliminin ve sanat psikolojisi alanının sağladığı kriterlerden yararlanarak bir sanat eserini çözümlmeyi ve bu yolla eserin psikolojik unsurlarını içerik ve biçim yoluyla ortaya koymayı içerir(Erinç, 2016:94).

2.9. Sanat ve Terapi

Sanat terapisi sadece modern çağın var ettiği bir buluş olmaktan ziyade temelleri çok eski çağlara dayanan evrensel bir tedavi yöntemidir. Antik çağlardan beri insanlar, ruhlarını şekiller ve çizgiler aracılığıyla ifade ederek iyileşmeye odaklanmışlardır. Mağara duvarlarına yapılan resimler, ölümlerin mumyalanması, tören maskelerinin oyulması gibi uygulamalar bu geleneğin erken örnekleridir. Parşömen üzerine yapılan resimler, baskılar, çamur ve macunla yapılan çizimler, kalıp işçiliği gibi teknikler de sanatın iyileştirici gücünü gösteren daha sonraki örneklerdir. Sanat terapisi, ruhsal farkındalık ve yansıma yoluyla insanların kendilerini keşfetmelerine ve iyileşmelerine yardımcı olan bir yöntem olarak varoluşçu, fenomenolojik ve

dışavurumcu felsefelerle derinden ilişkilidir. Sanatın, görüntülerin, çizgilerin ve şekillerin taşıdığı entelektüel ve büyümlü derinliği kavramak, insan ruhunun gerçekliğini ifade etme ve iyileşme sürecine katkıda bulunma potansiyelini artırabilir. Bu bağlamda, sanat terapisi sadece bir tedavi yöntemi olarak değil, aynı zamanda bireylerin kendini gerçekleştirme ve içsel keşif yolculuğunda bir araç olarak da değerlendirilebilir(Sağ, 2023:164).

Sanat terapisi, bireyin içsel duygularını sanatsal ifade yoluyla dışa aktardığı bir terapi biçimidir. Bu terapi biçimi, bireyin kendini tanıması, ifade etmesi, iç dünyasını keşfetmesi, ifade etmesi ve anlamlandırması süreçlerini destekler. Sanat terapisi altında önemli başlıklar arasında, bireyin içsel yaratıcılığını fark etmesi ve bu yaratıcılığı kullanarak kendisi hakkında derinlemesine anlayış geliştirmesi yer alır. Yaratıcılık, bireyin iç dünyasından gelen sezgileri ve önemli ipuçlarını keşfetmesine aracılık eder. Aynı zamanda sanatla terapi semboller, mecazlar ve görsel imgeler aracılığıyla hastayı iyileştirerek ruhsal ve fiziksel sorunlarını gidermeyi amaçlar(Şahin, 2015:11-12).

2.10.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Sipahi (2024) Sanat terapide seramik çamurlarıyla farkındalık uygulamaları adlı çalışmada çamurla terapi yönteminin insan yaşamına sağladığı faydayı incelemek, seramik sanatının sanatla terapi alanındaki konumunu belirlemek, sanatla terapi uygulamalarının Türkiye’de ve dünyadaki yerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda sanat ve psikoloji kavramları üzerine durulmuş, sanatla terapi ve sanat terapisi yetiştiren kurum ve kuruluşlar incelenmiş ve bu alanda seramik kullanarak terapi uygulayan sanatçılar ele alınmıştır. Çalışmada danışan ve danışman olacak şekilde farklı iki sanatla terapi çalışması yapılmıştır ilk olarak Erçiyes üniversitesi güzel sanatlar bölümündeki seramik atölye dersinde uygulanmış farkındalık çalışmasıdır. Bir diğer çalışma ise sanat terapisi ve araştırmacıyla birlikte seramik çamuru kullanılarak yapılan çalışmadır. Bunun sonucunda Seramik atölye öğrencilerinin dersi, günlük yaşamın stresinden uzaklaşma ve yaratıcı ürünler ortaya çıkarma amaçlarıyla tercih ettikleri belirlenmiştir. Hem teorik hem de uygulamalı olarak yapılan çalışmalarda seramik çamuruyla çalışmanın farkındalık yaratıcı etkileri olduğu, bir tür rahatlama, arınma ve duygusal boşalım sağladığı gözlemlenmiştir.

Dursun (2023) Psikolojik rahatsızlıkların sanatsal yaratıcılığa etkisi: Vincent Van Gogh ve Edvard Munch örneği adlı çalışmada: Sanatçıların psikolojik durumlarının ve dış etkenlerin eserlerine nasıl yansıdığını incelemeyi hedeflemiştir. Çalışmada literatür tarama tekniğinden

yararlanılarak ulusal ve uluslararası kaynaklara ulaşarak ünlü ressamlardan Vincent Van Gogh ve Edvard Munch gibi ressamın karakter ve eserlerini irdelenmiştir. Çalışmada sanatçıların eserlerinde psikolojik arka yapının eserlerine kattığı özgünlüğü ortaya çıkarmak istenmiştir. Psikolojik sorunların sanat ve insan duyguları üzerindeki etkilerini göstermiş ve sanatın iyileştirme gücü tartışılmıştır. Psikoloji ve sanat ilişkisinin sanatçıların eserlerinde daha etkin rol oynadığı gözlemlenmiştir. Literatür taraması sonucunda, sanatın sağlık üzerindeki olumlu etkileri desteklenmiştir. Sanatın sanatçılar için bir terapi aracı olarak kullanılmasının, eserlerin derinliğini ve etkisini artırabileceği ortaya konmuştur. Sonuç olarak, bu çalışma sanatçıların psikolojik durumlarının ve dış etkenlerin sanat eserlerine olan etkilerini detaylı bir şekilde incelemiş ve sanat ile psikoloji arasındaki ilişkinin önemini vurgulamıştır.

Kazancı (2022) Psikanaliz kuramının sanattaki yeri ve sanatsal yaratım süreçlerine etkisi: Bu çalışma, psikanaliz kuramının sanattaki rolünü ve sanatsal yaratım süreçlerine olan etkilerini incelemektedir. Psikanaliz, sanatta bireyselleşmeye yol açan dönüşümleri tetiklerken, sanatçının ve yaratım süreçlerinin psikanalizden nasıl etkilendiğini araştırmaktadır. Sanat, estetik duyguların ötesinde bilimsel, sosyolojik, zihinsel ve psikolojik bir olgudur ve kültürel/sosyolojik etmenlerin sanatçı psikolojisini nasıl biçimlendirdiği üzerine durulmuştur. Araştırmada durum çalışması kullanılarak olayın daha derinlemesine incelenmesi sağlanmıştır veri toplama sürecinde literatür tarama tekniğinden yararlanılmış psikanaliz çerçevesinde seçilen sanatçı ve eserler yardımıyla bağlantı kurulmuştur. Bu çalışmada, Freud'un psikanaliz kuramı temel alınarak, sanat pratikleri ve yaratıcılık konusu ele alınmıştır. Birçok psikanalizin sanatçılar hakkındaki klasik çılgınlık ve deha tanımlamaları da tartışılmış ve bu tanımlamalara karşı sanatın iyileştirici gücü üzerinde durulmuştur. Psikanaliz, duygular, düşler, ruhsal sağlık sorunları ve travmalar gibi çeşitli değişkenlerin sanat eserlerindeki yaratıcılığın kökenini oluşturduğunu ve sanatçının kişisel yaşantısının eserlerini nasıl derinlemesine etkilediğini açıklamak için önemli bir araç olarak kullanılmıştır. Bu çalışmanın amacı, objeyi ve kurallardan sıyrılarak yeni bir resim anlayışı oluşturarak soyut resim yapmaya yönelen sanatçıların renk kullanımını ve bu renk seçimlerinin de etkili olan nedenleri incelemektir.

Gökçek (2019) Türkiye' de lirik soyut sanatın 1940-1980'lerdeki örnekleri üzerinden sanatçı psikolojisi ve renk kullanımını adlı çalışmada, 20. yüzyılın başlarında sanatçıların bireysel ve bilinçdışı konularına odaklandığı bir dönemde gerçekleştirilmiştir. Sanatçılar, deneyimlerden yola çıkarak yeni ifade biçimleri aramışlardır. Çalışmanın amacı, objeyi ve kuralları bir kenara bırakarak soyut resim yapmayı tercih eden sanatçıların renk kullanımını ve bu renk

seçimlerinin etkilerini incelemektir. İlk bölümde, soyut sanatın ortaya çıkış sürecine ele alınmış ve Türkiye'deki yansımaları incelenmiştir. Kimi sanatçılar, Cezanne 'den etkilenerek geometrik soyut çalışmalar üretmeye başlarken, bazı sanatçılar ise Freud ve Jung'un gibi psikologlardan etkilenerek bilinçdışına yönelmiştir. Bu bölümde ayrıca, soyut sanat ve otomatizm konuları da detaylı bir şekilde irdelenmiştir. İkinci bölümde Türk resminde soyut etkiler araştırılarak sanatçıların eser üretirken yaşadığı psikolojik sorunların renk tercihlerini nasıl etkilediği ortaya konmak istenmiştir. Çalışmanın sonucunda 1840-1980 yılları arasında lirik soyut eserler üretmiş sanatçıların yaşamış olduğu psikolojik bunalımların renk tercihlerini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu araştırma, sanat ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların incelenmesine yöneliktir. Araştırma nitel araştırma olup doküman analizi tekniğinden yararlanılmıştır.

Nitel araştırmalar, olayları ve olguları anlamak ve derinlemesine analiz yapmak için kullanılan araştırmalardır. Bu tür çalışmalarda değişkenler arasındaki ilişkilerin anlaşılması hedeflenir. Nicel araştırmalardan farklı olarak, ölçümler ve gözlemler kesinlik taşımaz; bu araştırmalarda gerçeğin doğası hakkında subjektif yorumlar ve derin düşünceler kabul edilir. Nitel araştırmalar, betimleme, açıklama ve ilişkilendirme için istatistiksel yöntemler ve nicel veriler yerine kavramlar ve subjektif yorumlamalar kullanarak kuram geliştirmeye çalışır. Hipotez testleri yapılmaz; araştırma soruları veya problemleri vardır ve bunlar genellikle açık uçlu sorularla ifade edilir. Araştırmacı, nitel araştırmalarda aktif bir rol oynar ve sosyal olayların nasıl ortaya çıktığını ve anlamlandırıldığını anlamaya çalışır(Tutar ve Erdem, 2022:61).

Nitel araştırma yöntemine göre, insan bilgisi her zaman yeniden yapılandırılabilir. Bilgi, kesin ve değişmez bir şekilde edinilmiş olarak kabul edilmez çünkü yaşam, bireyler ve nesnelere sürekli olarak değişim gösterir. Dolayısıyla elde edilen bilgi, göreceli ve bağlamsaldır. Bu bağlamda, olgular arasında sabit ve evrensel ilişkiler bulunmamaktadır. Bilimin amacı, bu ilişkileri bulmak değil, göreceli, geçici ve bağlamsal olan her ilişkiyi anlamaktır(Sönmez ve Alacapınar, 2021:75).

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, veriler nitel araştırma tekniklerinden doküman analizi kullanılarak toplanmıştır.

Doküman analizi yazılı ve görsel materyalin toplanması ve incelenmesi olarak tanımlanabilir(Sönmez ve Alacapınar, 2021:110). Doküman yöntemiyle veri toplama, erişim maliyetinin düşük olması, bilgilerin çeşitli şekilde bulunabilmesi, geçmişe yönelik olması ve tarihsel bir bakış açısı sağlaması gibi yönleriyle sosyal bilimlerde önemli kaynaklardan biridir(Oral ve Çoban, 2020:259).

Literatür taraması araştırmacının ilgilendiği konu hakkında bilgi toplamayı, bilgileri kuramsal bir zemine oturtmayı ve incelenen konu hakkında benzer olan sonuçları gözden geçirmeye yardımcı olur. Bu süreçte daha önce yapılan çalışmaları inceleme fırsatı vererek,

araştırmanın problem durumunun daha önce cevaplanıp cevaplanmadığını gösterir. Ayrıca araştırmanın yöntemlerini planlamanıza ve veri toplama araçlarını belirlemenize yardımcı olur. Elde ettiğiniz verileri diğer çalışmalarla karşılaştırarak benzerliklerin ve farklılıkların nedenlerini analiz etme fırsatı verir(Büyüköztürk vd., 2020:47).

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Evren bir araştırmada genellenmek istenen tüm nesnelere toplamıdır. Genelleme ise bir konuyu araştırmak için seçilen örneklemden elde edilen verilerin sadece seçilen kitleyi temsil etmesidir. Araştırmanın evreni ise kurulan hipotezleri test etmek veya sorulara cevap bulmak için gerekli verilerin sağlandığı tüm varlıkları ifade eder(Tutar ve Erdem, 2022:241).

Bu araştırma Türkiye’de sanat ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların doküman analizi yöntemiyle irdelenmesini içermektedir. Araştırmadaki amaç, sanat ve psikoloji etkileşimi üzerine Türkiye’de yapılan çalışmaların ne düzeyde olduğunu ortaya çıkarmak ve bu alanda geçmişte yapılan çalışmaları irdeleyerek gelecekte yapılacak olan araştırmacı ve araştırmalara ışık tutmaktır.

3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri

Literatür taramasında genel olarak verilerin toplanması ve toplanan verilerin değerinin tartışılıp bu verilerin problemle ilişkilendirilmesi, elde edilen bilgilerin sınıflandırılması gibi adımları barındıran süreçtir. Başarılı bir çalışmada bulunması gereken özelliklerden biri araştırılacak konunun daha önce yapılmış olan çalışmalarla ilişkisinin kurulmuş olmasıdır(Karaca, 2021:54).

Lisansüstü çalışmalara, YÖK Ulusal Tez Merkezi, Proquest Google akademik, Dergi Park, Acedemica üzerinden ulaşılmıştır. Tarama motorlarına “sanat ve psikoloji, sanat eğitimi ve psikoloji, sanat psikolojisi” kelimesi yazılmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Yapılan bu çalışmada, YÖK Ulusal Tez Merkezinde, Proquest, Google Scholar, Academia gibi veri sistemlerinde bulunan, Türkiye’de sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimini konu alan akademik çalışmalar incelenmiştir. Veri sistemlerinde yer alan toplam 55 çalışmasının 25’i lisansüstü tez, 30’u makale çalışmalarıdır. Bu ek 4 kitapla birlikte toplamda 59 çalışma incelenmiştir.

Kıral'ın (2020) araştırmasında yer verdiği doküman analizi için izlenecek yollar şekil 3.4'de gösterilmektedir.

Şekil 3.4. Doküman analizi süreci

3.5. Verilerin Analizi

Bu çalışmada “yurt içinde Sanat ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Bu hedef doğrultusunda veriler nitel araştırma yöntemiyle toplanmış, toplanan veriler nitel araştırma veri analiz yöntemlerinden içerik analizi kullanılarak yorumlanmıştır.

İçerik analizine başvuru yöntemlerinde, metnin ve belgenin içeriği detaylı bir şekilde incelenmeli ve ardından bu veriler belirli sınıflara veya kategorilere ayrılmalıdır. Sınıflandırma işlemi alt ve üst seviyelerde yapılmalı ve bu sınıflar arasındaki ilişkileri göstermek için bir matris hazırlanmalıdır. Sınıflamalar, sayısal verilere dönüştürülebilir ve bu veriler, nitel veri analizi programları kullanılarak bilgisayar ortamında detaylı analizler yapılabilir (Sönmez ve Alacapınar, 2021:279).

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümde, yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların incelenmesine yönelik bulgular ve ilgili tablolara yer verilmiştir. Ulusal tez merkezi, Prıgquest, Google Scholar, Academica gibi veri sistemlerinde yer alan çalışmalar incelendiğinde bu konuya yönelik 25 lisansüstü tez ve 30 makale çalışması tespit edilmiştir. Bunlara ek olarak 4 kaynak kitapla birlikte araştırmanın alt problemleri çerçevesinde detaylı bir şekilde irdelenmiştir

4.1. Yurt İçinde Sanat ve Psikoloji Etkileşimi Üzerine Yapılan Çalışmalar

“Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmalar” alt problemine yönelik bulgular, Tablo 4.1.1.’de gösterilmiştir. Bu alt probleme yönelik çalışmalar çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Tablo 4.1.1.’de yazılan tez çalışmalarının yazarı, yayın yılı, araştırmanın adı, türü ve konusuna dair bilgiler gösterilmiştir.

Tablo 4.1.1 Yurt içinde sanat ve psikoloji etkileşimi üzerine yazılan lisansüstü tezler.

Yazar	Yıl	Tez Adı	Tez Türü	Konu
Devabil KARA	1993	Sanatçı Kişiliğinde Psikolojik Algı ve Yaratma	Sanatta Yeterlilik	Güzel Sanatlar
Gökçen SAHMARAN	2006	Post Modern Dönem Sanatında Şiddet ve İroni Kavramlarının Yarattığı Şizofrenik Açılım	Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar
Aslıhan KURT	2009	Sanat ve Psikoloji Etkileşiminde İfade kavramının Sanat Eğitimine Etkileri	Yüksek Lisans	Eğitim ve Öğretim, Güzel Sanatlar
Şeyma müge İBA	2010	Yaratım Sürecinde Sanatçı Kişiliğinin İrdenlenmesi	Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar
Beyza ERDEN	2011	Afiş tasarımında Rengin estetik, sembolik, psikolojik Etkileri ve sanat eğitimi	Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar
Anıl SALDIRAN	2012	Psikanaliz Başlığı Altında Freud’un Leonardo ve Mona Lisa Analizi Özelinde İmge Oluşumu	Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar
Elif TERZİKÖY	2014	Sanat Dissosiyasyon ve Kişilik	Yüksek Lisans	Psikoloji

Sevim TUNÇER ŞAHİN	2015	Öğretmen Adaylarının Engellilerin Eğitiminde Sanatla Terapi ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi	Yüksek Lisans	Eğitim ve Öğretim, Güzel Sanatlar
Fatma KARGIN	2016	Sanat Psikolojisinin Sanat Eğitimindeki Yeri ve Önemi	Yüksek Lisans	Eğitim ve Öğretim, Güzel Sanatlar
Beril TAŞKENT	2017	Bir Terapi Olarak Sanat	Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar, Psikoloji
Nurver BAŞARIR	2018	Sanatsal İmgenin Psikolojik Boyutu	Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar
Fikret Yıldız	2018	Sanatsal Yaratıcılık ve Psikopatoloji İlişmesine Dair Toplumsal Algının Lisans Düzeyi Sanat Eğitimi Alan Öğrencilere Etkisi	Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar, Psikoloji
Sabriye HATİPOĞLU	2018	1990 Sonrası Türk Resim Sanatında Peyzaj Soyutlamalarında Sanatçı Psikolojisi	Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar
Gamze KONYALI-OĞLU	2018	Sanatın İyileştirme ve Sağaltıcı Etkisi Üzerine Bir İnceleme	Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar
Kübra ATEŞ	2019	Sanat Eserlerinde Melankolinin Biçim ve İçerik Açısından İncelenmesi	Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar
Ayişe HAZIRCI	2019	Ruhsal ve bedensel rahatsızlıkların modern sanata etkisi Frida Kahlo ve Toulouse-lautrec örneği	Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar
Mehtap ÖZDEMİR	2019	Plastik Sanatlar ve Psikoloji İlişkisi: Resim Sanatının Psikoterapide Kullanımı	Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar, Psikoloji
Yeliz CANTEKİN	2020	Sanatçının Kendiliği ve Yaratıcı Etkinliğine Travma Üzerinden Bir Bakış	Sanatta Yeterlilik	Güzel Sanatlar
Seda KARAKAYA	2021	Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Olan Bireylere Uygulanan Sanat Psikoterapisinin ego İşlevleri, Duygu-Düzenleme, Kişilerarası İlişki Tarzlarına Etkisi	Doktora	Hemşirelik, Psikoloji
Ash VİZE	2021	Zanaattan Sanata Esat Eğer 'in Sanat Anlayışı ve Sanat Psikolojisi Bağlamında Değerlendirilmesi	Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar
Hulusi Osman DÖKEN	2021	Yaratma Edimi ve Bilinçdışının İç Dış İlişkisi	Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar

Nagihan KAZANCI	2022	Psikanaliz Kuramının Sanattaki Yeri ve Sanatsal Yaratım Süreçlerine etkisi	Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar
Sümeyye DURSUN	2023	Psikolojik Rahatsızlıkların Sanatsal Yaratıcılığa Etkisi: Vincent Van Gogh ve Edvard Munch örneği	Yüksek Lisans	Sanat Tarihi
Sercan EKİCİ	2023	Plastik Sanatlarda Geometrik Soyutlamaya Yönelimlerin Psikolojik Boyutları	Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar
Tuğçe ŞENOL	2023	Sanat Terapisi Yöntemindeki Uygulamalarda Biçimsel ve İçeriksel Çözümlenmeler	Yüksek Lisans	Güzel Sanatlar

Tablo 4.1.'de bu araştırma konusuna yönelik 25 tez yayın yıllarına göre sıralı bir şekilde gösterilmiştir. Bu kapsamda toplam 25 tez incelenmiş olup, bu tezlerin 23'i yüksek lisans, 1 tanesi doktora ve 2 tanesi de sanatta yeterlilik seviyesindedir.

Tablo 4.1.2 Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yazılan makaleler.

Yazar	Yıl	Makale	Yayımlandığı dergi
Haldun SOYGÜR	1999	Sanat ve Delilik	Klinik psikiyatri Dergisi
Ayla KAPAN EZİCİ	2005	Sanatçının Kişiliği ve Yaratma Psikolojisi	Anadolu Psikiyatri Dergisi
Esra ALİÇAVUŞOĞLU	2012	Psikanaliz, Freud ve Sanat	Sanat Tarihi Yıllığı Dergisi
Latife UTAŞ AKHAN	2012	Psikopatolojik Sanat ve Psikiyatrik Tedavide Sanatın Kullanılışı	Yükseköğretim ve Bilim Dergisi
Cemile KAPTAN	2013	Acı ve Sanat	Sanat ve Tasarım Dergisi
Leyla AĞLUÇ	2013	Sanat Yaratıcılık Bağlamında İnsan ve Yaratma Gündüsü	Mediterranean Journal of Humanities
Rumiye ARSLAN1, Mehmet YAPICI2	2014	Sanat Yapıtında Psikolojik Objeye Üzerine Hermeneutik Bir Analiz: Ressam Gülbin Zeren Örneği	Ulakbilge
Merih Tekin BENDER	2014	Yaratıcılık, Kişilik ve Sanatsal Yaratma Üzerine	Erciyes Üniversitesi Enstitüsü Dergisi
Orhan GÜRSU	2015	Sanat ve Psikoloji Etkileşimi: Geleneksel Türk- İslam Sanatları Merkezli Bir Okuma Denemesi	Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
Volkan DEMİR	2017	Dışavurumcu Sanat Terapisinin Psikolojik Belirtiler ile Bilişsel İşlevlere Etkisi	Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi
Tuğba YILMAZ	2017	Klinik Psikolojide Sanat ve Sanat Uygulamaları	Tykhe Sanat ve Tasarım Dergisi

Burcu BOSTANCI-OĞLU, Mehmet Emin KAHRAMAN	2017	Sanat Terapisi Yönteminin ve Tekniklerinin Sağlık –İyileştirme Gücü Üzerindeki Etkisi	Beykoz Akademi Dergisi
Şule ÇELİKKAN	2017	Sigmund Freud’da Yaratmanın Psikolojisi: Psikoanalitik Sanat	Sosyal Bilimler Dergisi
Deniz KİREÇ	2019	Psikoanalitik Kuram Çerçevesinde Psikolojik Rahatsızlıkların Yaratıcılığa ve Sanat Eserlerine Yansıma Biçimleri	Kesit Akademi Dergisi
Mutluhan TAŞ 1, Abdülkadir ÜRÜN2	2019	Sanat ve Yaratma	Kalemisi Dergisi
Mahmut AKAR	2019	Sanatçıyı Yaratıma Götüren Etki: Psikanalizin sanatçının Sağaltımına Etkisi ve Thomas Wolfe’un Sanatsal Üretimi	Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi
Mustafa KARABULUT	2020	Psikanalistik Bakış Açısıyla Sanat, Sanatçı ve Yazma Dürtüsü	Adıyaman Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi
Abdullah AYAYDIN	2020	Psikoloji ve Sanat Etkileşimi Üzerine	Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi
Özlem ÇAKMAK1, İsmail BİÇER2, Halil DEMİR3	2020	Sağlıkta Sanat Terapisi Kullanımı: Literatür Taraması	Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi
Aydın GÖRMEZ, Merve KARAKUŞ	2020	Sanat Eserlerinin Yaratılma Süreci	Yüzüncü Yıl Eğitim Fakültesi Dergisi
Şeyma Müge İBA	2020	Sanatsal Yaratım Sürecinin Sanatçı Psikolojisine Etkileri	Sanat Dergisi
Ceren Yıldırım	2020	Sanat Psikolojisi Kuramları Işığında Vincent Van Gogh	Sosyal Bilimler Dergisi
Kerim LAÇINBAY	2021	Plastik Sanatlar ve Psikoloji İçin Ortak Bir Buluşma Noktası: Sanat Motivasyonu	Tarih Okulu Dergisi
Ömür GÖKTEPELİLER, Şeniz AKSOY	2022	Sanat Eğitiminde Sinestezi ve Yaratıcılık	Journal of Arts
Betül DAĞDEVİREN, Yüksel GÖĞEBAKAN	2022	Resimsel Anlatım bakımından Psikanaliz ve Gestalt Görsel Algı kuramının Düşsel Mekân Oluşumuna Etkisi ve Resim Sanatına Yansımaları	Sanat ve İnsan Dergisi
Serpil KAPAR	2023	Bellek ve Anı Bağlamında Ortaya Çıkan Travmanın Sanatçı İçin Esere Dönüşme Koşulları	International social sciences studies Journal
Ayşe OKVURAN	2023	Sanat Psikolojisine Giriş, Kapsamı ve Sınırları	Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi
Mehmet SAĞ	2023	Sanat Terapisinin Psikolojik Boyutları ve Alımlamalar	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Bariş YILMAZ 1, Mustafa KIRCA2	2023	Modern Sanat, İmge ve Psikanaliz Bağlamında Gerçeklik Olgusu	Academic Social Resources Journal
Volkan DEMİR, Gökben HIZLI SAYAR	2024	Şizofreni Hastalarında Sanat Tera- pisi Programının Hastalık Belirti Düzeylerine Etkisi	AYNA Klinik Psikoloji Dergisi

Tablo 4.1.2’de bu araştırmada konusu çerçevesinde incelenen 30 makale yazarı, yayın yılı, araştırmanın adı ve yayımlandığı dergi adları baz alınarak sıralanmıştır. Toplamda 30 makale incelenmiştir.

Tablo 4.1.3 Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yazılan kitaplar

Yazar	Yıl	Kitap Adı	Yayıncı
Süleyman VELİOĞLU	(1978)	Akıl Hastası ve Sanatçı	Alaş Ofset
Oğuz ÖZÜGÜL	(2000)	Sanatın Psikolojisi	Pencere yayıncıları
Sıtkı Mehmet ERİNÇ	(2011)	Sanat Psikolojisi 'ne Giriş	Ütopya yayınevi
Ulaş Başar GEZGİN	(2021)	Sanat Psikolojisi ve Ötesi	Töz yayıncıları

Tablo 4.1.3’te yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yazılan kitaplar yazarı, yayın yılı, kitabın adı ve yayıncı baz alınarak sıralanmıştır. Toplamda 4 kitaba yer verilmiştir.

4.2. Yurt İçinde Sanat Eğitimi ve Psikoloji Etkileşimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Yayımlandığı Üniversitelere Göre Dağılımı

“Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin yayımlandığı üniversitelere göre dağılımı nasıldır?” alt problemine yönelik bulgular, Tablo 4.2.’de sıralanmış ve hangi üniversitelerden yapıldığı gösterilmiştir.

Tablo 4.2. Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yazılan lisansüstü tezlerin yayımlandığı Üniversitelere Göre Dağılımı.

Üniversite	Yüksek Lisans	Doktora	Sanatta Yelik	Frekans	Yüzde
Akdeniz Üniversitesi	1	-	-	1	4.55
Anadolu Üniversitesi	-	-	1	1	4.55
Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi	1	-	-	1	4.55
Doğuş Üniversitesi	1	-	-	1	4.55
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	-	-	1	4.55
Erciyes Üniversitesi	1	-	-	1	4.55

Gazi Üniversitesi	1	-	-	1	4.55
Giresun Üniversitesi	1	-	-	1	4.55
Hacettepe Üniversitesi	1	-	-	1	4.55
İstanbul Aydın Üniversitesi	1	-	-	1	4.55
İstanbul Arel Üniversitesi	1	-	-	1	4.55
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	-	1	-	1	4.55
Marmara Üniversitesi	3	-	1	4	18.18
Mimar Sinan Üniversitesi	2	-	-	2	9.09
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	1	-	-	1	4.55
On Dokuz Mayıs Üniversitesi	1	-	-	1	4.55
Süleyman Demirel Üniversitesi	1	-	-	1	4.55
Trakya Üniversitesi	1	-	-	1	4.55
Yeditepe Üniversitesi	3	-	-	3	13.64
Toplam	22	1	2	25	100.0

Bu tablo yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yazılan lisansüstü tezlerin hangi üniversitelerde yazıldığını ve bu tezlerin dağılımını göstermektedir. Toplamda 25 tez incelenmiş olup, bu tezlerin 22'si yüksek lisans, 1'i doktora, 2'si sanatta yeterlilik seviyesindedir.

Lisansüstü çalışmaların en fazla olduğu üniversiteler Marmara Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi'dir. Marmara Üniversitesi, 3 yüksek lisans ve 1 sanatta yeterlilik çalışması toplamda 4 teze en fazla tez yazımına sahip üniversitedir. Ve toplam çalışmaların %18.18'ini oluşturmaktadır. Yeditepe Üniversitesi ise 3 yüksek lisans programı ile ikinci Sırada yer almakta ve toplam tezlerin %13.64'ünü oluşturmaktadır. Mimar Sinan Üniversitesi ise 2 yüksek lisans programıyla en fazla tez çalışmasına sahip üçüncü üniversite olarak öne çıkmakta ve çalışmaların %9.09'unu oluşturmaktadır. Diğer üniversiteler genellikle tek bir yüksek lisans tezi yayımlamıştır. Sanatta yeterlilik ve doktora programları ise nispeten daha az sayıda üniversitede yer almaktadır. Anadolu Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi 1'er sanatta yeterlilik tezi yayınlamış, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa ise 1 doktora seviyesi tez yayınlamıştır.

Genel olarak, tablo yüksek lisans programlarının ön planda olduğunu ve diğer iki program türünün (doktoraya, sanatta yeterlilik) daha az yaygın olduğunu göstermektedir. Marmara Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi, yüksek lisans programları açısından en fazla katkıyı

sağlayan üniversiteler olarak ön plana çıkmaktadır. Sanatta yeterlilik ve doktora programlarının sayısı ise oldukça sınırlıdır.

4.3. Yurt İçinde Sanat Eğitimi ve Psikoloji Etkileşimi Üzerine Yapılan Çalışmaların Türüne Göre Dağılımı

“Yurt İçinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimine yönelik yapılan çalışmaların türüne göre dağılımı nasıldır?” alt problemine yönelik bulgular, Tablo 4.3.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.3. Yurt İçinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların türüne yönelik dağılımı

Tür	Frekans	Yüzde
Yüksek Lisans	22	37.29
Doktora	1	1.6
Sanatta yeterlilik	2	3.39
Makale	30	50.85
Kitap	4	6.78
Toplam	59	100.0

Bu tablo, yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların türünü, sayısını ve bu sayıların yüzdelik dağılımını içermektedir. Tablonun verileri analiz edildiğinde, Makale çalışmaları %50,85'lik oranla yapılan çalışmalar içerisinde en büyük paya sahiptir. Bu yüksek yüzdelik oranı, makalelerin bu araştırma veya çalışma bağlamında en fazla dikkati çeken ve en çok yer alan tür olduğunu göstermektedir.

Lisansüstü çalışmalar içerisinde yüksek lisans, toplam verilerin %37,29'unu oluşturarak en fazla çalışma yapılan kategori olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, yüksek lisans çalışmalarının bu veri grubu içerisinde diğer kategorilere göre daha yaygın olduğunu ve dolayısıyla bu alanda önemli bir yoğunluk olduğunu göstermektedir. Öte yandan, doktora ve sanatta yeterlilik kategorileri sırasıyla %1,69 ve %3.39'luk oranlarla, yapılan çalışmalar içerisinde oldukça düşüktür. Frekanslar, doktora ve sanatta yeterlilik çalışmalarının daha nadir olduğunu ve bu alanlarda daha az çalışmanın bulunduğunu ortaya koymaktadır. Bu veriler lisansüstü çalışmaların toplam (yüksek lisans, doktora, sanatta yeterlilik) %42,28'lik oranla makalelere göre daha az olduğunu ortaya koymaktadır. Kitaplar ise %6,78'lik bir oranla, tablo içerisinde konuya yönelik önemli bir yer tutmaktadır. Ancak konuya dair toplam 4 tane kitabın bulunması oldukça sınırlı olduğunu gösterir. Genel olarak, makale ve yüksek lisans çalışmaları öne çıkarırken, doktora ve

sanatta yeterlilik gibi çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu durum, belirli alanlara yönelik daha fazla araştırmanın gerekliliğini ortaya koymaktadır.

4.4. Yurt İçinde Sanat Eğitimi ve Psikoloji Etkileşimi Üzerine Yapılan Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı nasıldır? Alt problemine yönelik veriler tablo 4.4'te gösterilmiştir.

Tablo 4.4. Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların yıllara yönelik dağılımı

Tarih	Yüksek Lisans	Doktora	Sanatta yeterlilik	Makale	Kitap	Frekans	Yüzde
1978	-	-	-	-	1	1	1.7
1993	-	-	1	-	-	1	1.7
1999	-	-	-	1	-	1	1.7
2000	-	-	-	-	1	1	1.7
2005	-	-	-	1	-	1	1.7
2006	1	-	-	-	-	1	1.7
2009	1	-	-	-	-	1	1.7
2010	1	-	-	-	-	1	1.7
2011	1	-	-	-	1	2	3.4
2012	1	-	-	2	-	3	5.1
2013	-	-	-	2	-	2	3.4
2014	1	-	-	2	-	3	5.1
2015	1	-	-	1	-	2	3.4
2016	1	-	-	-	-	1	1.7
2017	1	-	-	4	-	5	8.5
2018	4	-	-	-	-	4	6.8
2019	3	-	-	3	-	6	10.2
2020	-	-	1	6	-	7	11.9
2021	2	1	-	1	1	5	8.5
2022	1	-	-	2	-	3	5.1
2023	3	-	-	4	-	7	11.9
2024	-	-	-	1	-	1	1.7
Toplam	22	1	2	30	-	59	100.0

Bu tablo, yurt İçinde sanat eğitimi ve psikoloji arasındaki etkileşimi inceleyen akademik çalışmaların yıllara göre dağılımını göstermektedir. Tablo, farklı yıllarda yapılan yüksek lisans tezleri, doktora tezleri, sanatta yeterlilik çalışmaları, makaleler ve kitaplar olmak üzere beş farklı kategoriye ayrılmış verileri içermektedir.

Tablo, 1978'den 2024 yılına kadar yurt İçinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi özeline yapılan çeşitli çalışmaların frekans ve yüzdesini göstermektedir. Tabloda bulunan verilere bakıldığında 25 lisansüstü tez çalışması, 30 tane makale ve 4 tane kitap çalışmasının yapıldığı görülmektedir. Lisansüstü tezlerin 22'si yüksek lisans seviyesinde iken, 2 tanesi sanatta yeterlilik ve 1 tane de doktora seviyesindedir. Konuya yönelik lisansüstü çalışmalar 1993 yılında başlamıştır. Ancak devamında düzensiz bir şekilde ilerlemiştir. 2018, 2019 ve 2023 yılları, yüksek lisans çalışmalarının en yüksek sayıda olduğu yıllardır, bu yıllarda sırasıyla 4, 3 ve yine 3 toplamda 10 tane yüksek lisans çalışması yapılmıştır. 1993 ve 2020 yılında yapılan 2 tane sanatta yeterlilik, 2021 yılında yapılan 1 tane doktora düzeyinde çalışma bu seviyelerde araştırmaların sınırlı olduğunu göstermektedir. Makale verilerine bakıldığında toplamda 30 adet yayın yapılmıştır. Makale sayısı yıllara göre dalgalı bir seyir izlemekle birlikte, özellikle 2017 yılından sonra belirgin bir artış göstermiştir. 2017 yılında 4 makale, 2019 yılında 3 makale yayınlanmış, 2020 yılında makale sayısı 6'ya çıkmış ve 2023 yılında tekrar 4 çalışma yapılmıştır. Bu yıllar arasında 2020 yılı, 6 adet makale ile en yüksek çalışmanın yapıldığı yıl olarak öne çıkmaktadır. Bu veriler, 2017 ve sonrasında akademik yayıncılığın hız kazandığını ve araştırmacıların makale çalışmalarına daha fazla ağırlık verdiğini göstermektedir. Kitap yazımı verileri incelendiğinde konuya yönelik toplam 4 adet kitap görülmektedir. Kitaplar 1978, 2000, 2011 ve 2021 yıllarında yayınlanmıştırd.

Tabloda bulunan frekans verilerine göre, 1978'den 2024'e kadar olan dönemde 59 çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmaların yıllara göre dağılımı, bazı yıllarda artış yaşandığını ve bazı yıllarda ise çalışmaların oldukça azaldığını ortaya koymaktadır. Frekans ve yüzde dağılımı incelendiğinde, son beş yıl içinde (2019-2023) alışmaların yoğunluk kazandığı gözlemlenmektedir. 2020 ve 2023 yılları, toplam çalışmaların yüzde 11,9'unu oluşturarak en yüksek çalışma yapılan yıllar olmuştur. 2020 yılında 7 çalışma, 2023 yılında yine 7 çalışma gerçekleştirilmiştir. Tablo verilerine göre, 2019 yılı %10,2, 2017 ve 2021 yılı %8,5 ile yüksek çalışma yapılan yıllar arasında önemli bir pay edinmiştir. Öte yandan, 1978,1993 1999, 2000, 2005, 2006,2009, 2010, 2016 ve 2024 yıllarında %1,7 ile en düşük frekans oranları gözlemlenmiştir. Bu yıllarda genel olarak sınırlı çalışma yapılmıştır.

4.5. Yurt İçinde Sanat Eğitimi ve Psikoloji Etkileşimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Bilim Dallarına Yönelik Dağılımı

“Yurt İçinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yazılan lisansüstü tezlerin bilim dallarına yönelik dağılımı nasıldır?” alt problemine ilişkin bulgular, Tablo 4.5.’de gösterilmiştir. Bu alt problemde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yazılan lisansüstü tezlerin hangi konuları ele aldıkları sınıflandırılarak gösterilmiştir.

Tablo 4.5. Yurt İçinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yazılan lisansüstü tezlerin bilim dallarına göre dağılımı

Konular	Yüksek Lisans	Doktora	Sanatta Yetlilik	Frekans	Yüzde
Güzel Sanatlar	14	-	2	16	64.0
Eğitim ve Öğretim, Güzel Sanatlar	3	-	-	3	12.0
Sanat Tarihi	1	-	-	1	4.0
Psikoloji	1	-	-	1	4.0
Hemşirelik, Psikoloji	-	1	-	1	4.0
Güzel Sanatlar, Psikoloji	3	-	-	3	12.0
Toplam	22	1	2	25	100,0

Bu tabloda, yurt İçinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yazılan lisansüstü tezlerin konulara yönelik dağılımı gösterilmiştir. Toplamda 25 tez incelenmiş olup, en yüksek oran Güzel Sanatlar konusuna yöneliktir; bu alanda 16 çalışmaya yapılmış ve toplamın %64'ünü kapsamaktadır. Bu yüksek oran, Güzel Sanatlar konusuna yönelik çalışmaların yüksek olduğunu göstermektedir. Eğitim ve Öğretim, Güzel Sanatlar ve Güzel Sanatlar ve Psikoloji konusu %12'lik oranla ikinci sırada yer almaktadır. Bu alanlarda 3'er tez çalışması bulunmakta ve toplam çalışmaların %12'sini oluşturmaktadır. Bu durum, eğitim ve öğretim, Güzel Sanatlar ve güzel sanatlar, psikoloji alanında sınırlı sayıda çalışmanın yapıldığını göstermektedir.

Psikoloji, sanat tarihi ve Hemşirelik ve psikoloji konularında ise 1'er tez çalışması yapılmıştır. Bu veriler bu konularda çalışmaların oldukça az olduğunu göstermektedir. Tablo içerisinde bu konular sadece %4'lük orana sahip olarak en düşük araştırma konuları olmuştur.

4.6. Yurt İçinde Sanat Eğitimi ve Psikoloji Etkileşimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Amaç ve Sonuçları Arasındaki İlişki

" Yurt İçinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimine üzerine yapılan çalışmaların amaç ve sonuçları arasındaki ilişki nasıldır?" alt problemine yönelik bulgular, Tablo 4.6.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4. 6. 1. Yurt İçinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin amaç ve sonuçları arasındaki ilişki nasıldır?

Tezler	Amaç	Sonuç
Devabil KARA (1993) “Sanatçı Kişiliğinde Psikolojik Algı ve Yaratma”	Bu tez çalışmasında temel amaç, sanatçı kişiliği içerisinde psikolojik algının ve yaratım sürecinin nasıl şekillendiğini incelemektir.	Bu çalışma, sanatçı kişiliği üzerinde yapılan analizler sonucunda, psikolojik algının ve yaratma sürecinin birbirine bağlı üç temel aşama ve iki önemli kuvvet alanını içerdiğini ortaya koymaktadır. İlk olarak, "yöneliş süreci" olarak adlandırılan aşama, sanatçının dış dünyaya yönelik psikolojik durumunu tanımlar. Bu aşamada, sanatçı dış dünyadaki optik etkileri seçici bir şekilde ele alarak kendine uygun yeni görsel alanlar keşfeder ve yaratma sürecini başlatır. İkinci aşama olan "oluşum Süreci"nde, sanatçı, görsel dünyanın optik kaosundan kurtulup seçtiği görsel alanda sanatsal imgesini oluşturmaya başlar. Son olarak, "yapım süreci" aşamasında, sanatçı zihninde şekillendirdiği imgeyi daha önceki imgelerle harmanlayarak yeni bir sanatsal durumu ortaya getirir. Bu süreçte, sanatçının imgesini somutlaştırma aşamasındaki psikolojik yapısı da önemli bir rol oynar. Genel olarak, çalışmada sanatçının algılama süreci ve bu süreçteki psikolojik etkilerin yaratıcı sürecin merkezinde olduğu vurgulanmaktadır. Sanatçının dış dünyayı algılayışı, bunu iç dünyasıyla birleştirip sanatsal bir imgeye dönüştürmesi, sanatçının özgün yaratıcılığını belirleyen temel unsurlardan biri olarak değerlendirilmektedir.
Gökçen ŞAHMARRAN (2006) “Post Modern Dönem Sanatında Şiddet ve İroni Kavramlarının	Bu çalışmanın temel amacı, 1980’lerin başından günümüze kadar sanat, sosyoloji ve felsefe alanlarında meydana gelen önemli	Bu araştırma sonucunda postmodernizmin etkisi altında sanatın ve toplumsal hareketlerin birbirini etkilediği, Şizofreni, kaos ve yabancılaşmanın baskın olduğu bir ortamda, sanatın ve düşüncenin direniş biçimlerine dönüştüğü ve

---

Yarattığı Şizofrenik
açılım”

değişimleri ve bu değişimlerin arkasındaki ideolojik, ekonomik ve toplumsal faktörleri analiz etmektir. Araştırmanın amacı, kapitalizmin ve postmodernizmin etkilerini sanat üzerinde nasıl gözlemlediğini ve bu süreçlerin sanatsal ifadeye yansımalarını incelemeyi amaçlamaktadır.

modernlik kuramının meydan okuyucu bir ögesine evrildiğini saptamaktadır Aydınlanma sonrası dönemde sanat ve yaratıcılık alanında belirgin bir değişim gözlenmektedir. Bu dönemde, araçsal akıl anlayışı sorgulanmakta, gerçeklik algıları göreliliğin etkisiyle değişmekte ve yaratıcılık ile şiddet temaları iç içe geçmektedir. Post modern sanat, mevcut sistemleri ve geleneksel estetik değerleri eleştirel bir bakış açısıyla reddederken, neo-nihilist bir çerçevede şekillenmektedir. Bu değişimler, günümüz toplumu ve kültüründe derin etkiler yaratmakta; insanların kimlikleri, ilişkileri ve değerleri üzerinde önemli dönüşümler ortaya çıkmaktadır. Sanatın rolü ise moderniteyi ve geleneksel değerleri sorgulayan, yeni estetik anlayışlar geliştiren bir yapı olarak öne çıkmaktadır

---

Aslıhan KURT

(2009)

“Sanat ve Psikoloji
Etkileşiminde İfade
Kavramının Sanat
Eğitiminde Etkileri”

Bu çalışmanın temel amacı, plastik sanatlardaki ifade kavramından yola çıkarak ifade etmenin psikolojik boyutlarını irdelemek ve sanatın psikoterapi tekniği olarak kullanımının bu süreçle ilişkilerini ortaya koymaktır. Ayrıca, sanat eğitimi kapsamında bulunan psikoloji eğitiminin önemi vurgulanmak istenmiştir. Bu bağlamda, sanat ve psikolojinin nasıl bir araya gelerek etkileşimde bulunduğunu göstermeyi hedeflemektedir

Bu çalışmanın sonucunda, insanın kendini ifade edebilmesi için en güçlü aracın sanat eseri olduğu yargısına ulaşılmıştır. İnsanlar sanat aracılığıyla gördükleri, hissettikleri veya hayal ettikleri konuları, görsel, işitsel, yollarla somutlaştırır. Psikoloji insanın içsel dünyasını anlama ve açıklama çabasıyla bu sürece dahil olmuştur. Sanat psikolojisi, sanatçı, eser ve izleyici arasındaki etkileşimi irdeler ve bu bağlamda yaratıcılık, algı, duygu durumu gibi psikolojik süreçleri ele alır. Özellikle Bauhaus ve Gestalt Okulları gibi akımların sanat eğitimine etkisiyle algı konusu önem kazanmıştır. Sanat, sanatçının yaşam deneyimlerini, duygularını ve algılarını yansıtarak izleyici üzerinde derin etkiler bırakabilir. Akıl hastanelerinde zamanının büyük bir kısmını geçiren ve çoğunlukla şizofreni veya psikotik bozukluklarla ilişkilendirilen insanların ürettiği sanat eserleri, günümüzde sanat olarak kabul edilmekte ve değer görülmektedir. Bu durum, sanatın sadece estetik bir değerden ziyade kavramsal bütünlük ve ifade gücüne dayandığını gösterir. Sanatın psikoterapide kullanımını da duygusal ifadenin dışavurumu için bir araç olarak işlev görür.

Sanat, sözcüklerin ifade edemediği derin duyguları ve düşünceleri dışa vurmak için önemli bir dil olarak hizmet eder. Sanat eğitimi bir bütün olarak düşünüldüğünde sanat psikolojisi önemli yer edinir. Bu çerçevede sanat eğitimi alan öğrencilerin insanın psikolojik süreçlerini bilmesi tasarım yapma kendini ifade etme süreçlerinde önemli rol oynar. Sonuç olarak, bu çalışmada vurgulanan nokta, sanat eğitiminde psikoloji ve sanatın insanı anlama ve anlatma disiplinleri olarak ayrılmaz bir şekilde bir arada kullanılması gerektiği yargısının ulaşılmıştır.

Şeyma Müge İBA
(2010)
“Yaratım Sürecinde Sanatçı Kişiliğinin İr-delenmesi”

Bu tez araştırmasının temel amacı, sanatçı kişiliğinin oluşum sürecinde etkili olan temel etmenleri, sanat eserinin oluşum aşamasını, ego oluşumunun sanatçının kimliğini nasıl oluşturduğunu ve bunun sanat eseriyle etkileşimini inceleyerek ortaya koymak ve bu bağlamda eser üreterek çalışmayı eser metni olarak yazılı bir şekilde ifade etmektir.

Sonuç olarak bu çalışmada Sanatçının kişiliğinin çevresel ve genetik faktörlerle şekillendiği, sanatçının sıradanlıktan uzakta kalmayı tercih ettiği ve yaşamının fazlasıyla yoğun olduğu vurgulanmaktadır. Sanatçı, sanatı iletişim kurabilmek, kendini ifade etmek ve iç dünyasını açıklamak için bir araç olarak kullanılır. Sanatçının yaratma süreci entelektüel ve gerçeklikle yakından ilişkilidir ve zamanla malzemenin etkisiyle şekillenir. Sanatçının ruhsal sorunlar yaşadığı ve belki de nevroz belirtileri gösterebileceği öne sürülmektedir. Sanatçının egosunun, yaratma sürecinde kendini gerçekleştiren izler aradığı ve duygu durumunu paylaşacak kişiler aradığı vurgulanmıştır. Aynı zamanda çalışmanın bulgularına göre sanatçının egosunun sanat eserleri üzerinde etkin rol aldığı ve yaratma sürecini derinden etkilediği ortaya çıkmıştır.

Beyza ERDEN
(2011)
“Afiş Tasarımında Rengin Estetik, Sembolik, Psikolojik Etkileri ve Sanat Eğitimi”

Bu çalışma, resim öğretmenliği ve grafik eğitimi alan öğrencilerin afiş tasarım süreçlerinde renk kullanımını nasıl değerlendirdiklerini ve bu kullanımın arkasındaki bilinçli tercihleri incelemeyi amaçlamaktadır. Öğrencilerin renk seçimlerinin psikolojik, sembolik ve estetik kaygılar taşıyıp taşımadığı

Bu araştırma sonucunda, genel olarak grafik ders saatlerinin yetersiz olduğu ve sanat, grafik, seçmeli sanat eğitimlerinin öğrenci gözünde ortalama düzeyde dersler olarak görüldüğü ortaya konmuştur. Araştırma ayrıca öğrencilerin önemli bir kısmının renklerin sembolik anlamları, psikolojik etkileri ve estetik kullanımı hakkında yeterli eğitim almadıklarını göstermiştir. Üniversiteler nezdinde yapılan incelemelerde ise grafik dersleri için ortak bir müfredatın olmamasının

---

üzerinde odaklanarak, ortak ve bilinçli renk kullanımı yönelimlerini belirlemeyi hedeflemektedir.

farklılıklara yol açtığı gözlemlenmiştir. Son olarak, öğrencilerin afiş tasarlarken kişisel beğenilerine bağlı kaldıkları ve çalışmada verilen mesajın, ürünün veya hedef kitlenin gereksinimleri göz önünde bulundurulmadığı sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda grafik ders saatlerinin artırılması veya dersin verimini arttırmaya yönelik çalışmalar yapılması, renk bilgisinin detaylı şekilde henüz eğitimlerinin ilk yılında öğrencilere verilmesi gerekmektedir. Aynı zamanda afiş yaparken renk seçimi sırasında toplumsal beklentiler göz önüne alınarak seçilmeli öğrenciler bu şekilde yönlendirilmelidir. Ve üniversitelerde okutulan derslerde ortak müfredat hazırlanarak ikiliklerin ortadan kaldırılması ortak renk eğitimi verilmesi önerilmektedir.

Amı SALDIRAN
(2012)

“Psikanaliz Başlığı Altında Freud’un Leonardo ve Mona Lisa Analizi Özelinde İmge Oluşumu”.

Bu tez çalışmasının amacı, sanatçının bilinçaltında yer alan imge oluşumunu psikanaliz teorileri çerçevesinde incelemektedir. Sanatçıların eserlerinde seçtikleri imgeleri hangi sebepten dolayı ve nasıl seçtikleri üzerine durulmuştur. Bu imge oluşumunu incelerken de psikanaliz yönteminin sağladığı teknik ve çözümlerden yararlanılmıştır. Çalışmada temel amaç Freud'un Leonardo Da Vinci analizi çalışmasından yola çıkarak imge oluşumunu ortaya koymaktır.

Sanat tarihindeki imgelerin benzerlikleri ve sanatçıların eserlerindeki tekrarlanan motifler, sanatın evrensel ve kolektif bir dil oluşturduğunu göstermektedir. Özellikle Mona Lisa'nın gülümsemesi gibi ikonik bir imgenin farklı sanatçılar tarafından farklı zamanlarda yorumlanması, sanatın özgünlüğü ve her sanatçının kendine özgü yaratıcılığıyla şekillendiğini gösterir. Leonardo Da Vinci'nin eseri üzerinden örneklendirildiği gibi, sanatçılar bilinçaltlarından yükselen imgeleri eserlerine yansıtırlar. Jung'un kolektif bilinçaltı kuramı, sanatçıların ortak imgeleri nasıl paylaştığını ve zaman içinde nasıl dönüştürdüklerini ortaya koyar. Bu bağlamda, bir imgenin tek bir yaratıcıya atfedilemeyeceği, çünkü sanat eserlerinin her birinin yaratıcısının kendi deneyimleri ve perspektifinden şekillendiği sonucuna ulaşılır. Örneğin, Leonardo Da Vinci'nin Mona Lisa'sında ve Verrocchio'nun David heykelinde ortaya çıkan gülümseme imgesi, her sanatçının kendi sanatsal ve kültürel bağlamında farklı anlamlar kazanmış ve farklı biçimlerde yorumlanmıştır. Bu durum, sanatın özgünlüğünü ve yaratıcılığını destekler; her sanat eserinin, sanatçısının özgün yorumu ve kişisel ifadesi olduğunu gösterir. Sonuç olarak, sanat eserlerinin ortak

<p>Elif TERZİKÖY (2014) “Sanat Dissosiyasyon ve Kişilik”</p>	<p>Bu araştırmanın temel amacı sanatçıların sanat eseri üretim sürecinde dissosiyasyon olup olmadığını ortaya koymaktır. Başka bir deyişle bu çalışmanın odak noktası sanat üretiminin dissosiyatif bir süreç olup olmadığını incelemektir.</p>	<p>imgeleri kullanması tesadüfi değildir, ancak her sanatçının bu imgeleri kendi özgün tarzıyla yorumlaması, eserlerin farklılığını ve zenginliğini ortaya koyar. Dolayısıyla, sanatın özgünlüğü ve imgelerin zaman içinde nasıl evrildiği konuları, her sanat eserinin kendine özgü bir yaratıcısı olduğu ortaya çıkmaktadır.</p>
<p>Sevim TUNÇER ŞAHİN (2015) “Öğretmen Adaylarının Engellilerin Eğitiminde Sanatla Terapi</p>	<p>Bu tez çalışmasında temel amaç, sanat terapisinin önemi üzerinde durarak, eğitim alanında var olan bilgi eksikliğinin ve farkındalığı arttırmaktır. Ayrıca, Psikolojik Danışmanlık ve</p>	<p>Yapılan bu araştırma sonucunda çalışmanın asıl sorusu olan sanat eserinin üretimi ve dissosiyasyon arasındaki ilişkiye yönelik incelemelerde test sonuçları ve bulgular doğrultusunda sanat ve dissosiyasyon arasında ilişkinin var olduğu görülmüştür. Sanat öğrencilerinin uygulama sürecindeki durumsal dissosiyasyon verileri ile diğer lisans öğrencilerinin dissosiyasyon verileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu bulgular, sanat üretiminin dissosiyatif bir süreç olabileceği hipotezini desteklemektedir. Ancak, "sanat üretimi dissosiyatif bir süreç midir?" sorusuna kesin bir "evet" veya "hayır" cevabı vermek zordur. Çalışmanın sonucunda yaratmanın nevrotik bir süreç olduğu görülmüştür. Fakat yaratıcı becerisi yüksek olan her nevrotik bireyin sanatçı olamayacağı gibi sanatçı kişi içinde nevrotiktir sonucu çıkarılamaz. Ancak araştırmanın sonucu sanat eğitimi alan bireylerin mesleki sanat uygulamaları sırasında dissosiyasyon verilerinin arttığını açık bir şekilde ortaya koymuştur. Bu çerçevede sanat üretiminin dissosiyatif bir süreç olduğu ortaya konsada tam anlamıyla sanat eseri üretiminin altında yatan nedenleri bilmenin mümkün olmayacağı sonucuna varılmıştır.</p>

ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi”

Rehberlik (PDR) Bölümü, Özel Eğitim Öğretmenliği Bölümü ve Resim İş Öğretmenliği gibi disiplinlerin önemi üzerinde durularak, farklı engel gruplarına yönelik eğitim süreçlerinde terapi ve gelişim özelliklerinin farkındalığının artırılması amaçlanmaktadır. Ayrıca, farklı disiplinlerdeki eğitimcilerin çeşitli engel grupları hakkındaki bilgi düzeylerinin değerlendirilmesinin yanı sıra, sanat terapisinin eğitimdeki bilinirliğinin ölçülmesi de araştırmanın hedefleri arasındadır.

öğrencilerinin %88,3'ünün ve Resim İş Öğretmenliği öğrencilerinin %73,3'ünün sanatın terapötik gücüne inandıkları belirlenmiştir. Ancak, farklı engel gruplarının resim yapabileceğine yönelik görüşlerde farklılıklar gözlenmiştir; PDR öğrencilerinin %53,3'ü, Özel Eğitim öğrencilerinin %83,3'ü ve Resim İş Öğretmenliği öğrencilerinin %73,3'ü bu konuda tamamen katılım göstermişlerdir. Sonuç olarak, tüm bölümlerdeki öğrencilerin sanatla terapi hakkında genelde sınırlı bilgiye sahip oldukları anket sonuçlarıyla ortaya konmuştur. Sonuç olarak Sanat eğitimcilerinin çeşitli disiplinlerle iş birliği yapması gerektiğini, öğretim yöntemleri konusunda bilgili olmaları ve bireylerin gelişim süreçlerini anlamalarının önemini vurgulamaktadır. Ayrıca, farklı gelişim gösteren bireylerin eğitimine dair bilgi sahibi olmaları ve terapi yöntemlerini anlamalarının gerekliliği üzerinde durulmaktadır. Sanatın terapi yöntemleri arasında sadece psikolojiyle sınırlı olmadığı, güzel sanatları da içine aldığı belirtilmektedir. Ayrıca, sanatın insan gelişimi ve kendini ifade etme açısından her disiplin için son derece önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

Fatma KARGIN

(2016)

“Sanat Psikolojisinin Sanat Eğitimindeki Yeri ve Önemi”

Bu çalışma Sanat eğitim ve lisans programlarında, Sanat psikolojisinin alana sağladığı analizler ve inceleme yöntemleri yardımıyla, eğitim programlarının daha nitelikli hale getirilmesi ve mevcut programın daha zengin bir içeriğe ulaştırılmasını hedeflemektedir. Bu sayede sanat eğitimi alan öğrencilerin sanat tarihi ve disiplinler arası sanat alanlarından daha çok yarar sağlayabilmelerine katkıda bulunmaktadır. Çalışmaların temel amacı, sanat psikolojisinin sanat eğitimindeki rolünü ve

Yapılan bu araştırma, sanat öğrencileri ve eser alıcılarının eserleri yalnızca teknik özelliklerle sınırlamaktan ziyade daha derinlemesine anlamlandırma eğiliminde olduklarını göstermiştir. Sanat Psikolojisi'nin katkılarıyla yapılan analizler, eserlerin içsel ve psikolojik süreçlerini anlamada kritik bir rol oynamaktadır. Sanatçıların ve eserlerin incelenmesi, bir nesne olarak sadece var olduklarını, aynı zamanda karmaşık bir sürecin ürünü olduklarını vurgulamaktadır. Sanat Psikolojisinin sanat eğitimine sağladığı katkılar, öğrenmeyi derinleştiren ve öğrencilerin bakış açılarını geliştiren bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, Sanat Psikolojisinin sanat

	gerekliliğini anlamak ve açıklamaktır.	eğitim programlarında daha geniş bir yer bulması gerektiği sonucuna varılmıştır.
Beril TAŞKENT (2017) “Bir Terapi Olarak Sanat”	Yapılan bu araştırmada sanat ve sanat alanlarından biri olan resim sanatının terapi sürecinde kullanılıp kullanılmayacağı incelemek hedeflemiştir.	Teknoloji ve bilimin ilerlemesiyle birlikte insanlar somut şekilde iletişim kurmaktan uzaklaştığı, teknoloji aracılığıyla iletişim kurduğu bir çağda artık yüz yüze terapi şekline sınırlanarak yeni terapi yöntemlerine yönelmesi zorunlu hale gelmiştir. Bu bağlamda sanat terapisi ön plana çıkan alanlardan biri olmuştur. Çalışmanın sonucunda Sanat eserleri, sanatçıların derin düşünce dünyaları ve geniş perspektifleri aracılığıyla, hastalar için önemli faydalar sağlayabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bu noktada sanat eserlerinin sanat galerileri ve müzelerin dışına çıkması ve hastanelerde etkin bir şekilde terapi yöntemi olarak kullanılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.
Nurver BAŞARIR (2018) “Sanatsal İmgenin Psikolojik Boyutu”	Bu çalışmanın temel amacı sanatçı ve düşünür örneklerinden yola çıkarak imge ve sanatsal yaratım süreçlerini gestalt kuramının sağladığı bakış açısı çerçevesinde psikolojik incelemesini yapmaktır.	Bu çalışmanın sonuçlarına bakıldığında, insanın iç yaşantısının somutlaşmasıyla oluşan imgenin ve sanatçıların oluşan imgeler arası bağ kurmasıyla yaratıcı imgelerin ortaya çıktığı görülmüştür. Bu bağlamda sanatçının iç yaşantısı, rüyalarında ve hayallerinde olgunlaşan imgeler sanatçı tarafından gerçek şekli olarak sanat eserinin oluşmasına neden olur. Sonuç olarak imgenin sanatsal olarak ifadesinde, sanatçıların sanat eserlerinde ifade ettiği şeyin yaşamsal tüm faaliyetler olduğu görülmüştür. Sanatçının ruhsal ve düşünsel, bilinçli ve bilinçdışı bütün öğeler sanatsal imgenin oluşmasında etkili olur. Bu da sanatçının eserlerini iç dünyalarını yansıtmak adına yapmış olduğunu gösterir.
Fikret Yıldız (2018) “Sanatsal yaratıcılık ve psikopatoloji ilişkisine dair toplumsal algının lisans düzeyi sanat eğitimi alan öğrencilere etkisi”	Bu çalışmada toplum tarafından sanatçının anormal olduğu düşüncesi veya sanatsal yaratıcılığın psikopatoloji ile ilişkilendirilmesi doğrultusundaki görüşün ve bunun ortaya çıkmasındaki temel nedenler ve lisans düzeyinde sanat eğitimi alan öğrencilerin sanata ve sanatçıya yönelik algısının gelişmesinde genel kanıların ne	Araştırmanın sonuçlarına göre, sanatçıların toplum içinde diğer bireylerden farklı olduğu, sanatsal yaratıcılık ve psikolojik sorunların ilişkili olduğu yönündeki yaygın inanç, genel olarak toplumda kabul görse de sanat eğitimi alan lisans düzeyindeki öğrencilerin bu düşüncenin etkisinde çok az kaldığı görülmüştür. Ayrıca, bazı araştırmalar sanatsal yaratıcılık ile psikolojik bozukluklar arasında ilişki olabileceğini öne sürse de bu bulgular genel olarak alanda uzman kişilerce

	kadar etkilediği incelenmek istenmiştir.	kabul görmemekte ve araştırmacılar arasında bu konuya yönelik ortak bir görüşe varılmamaktadır. Dolayısıyla, sanatsal yaratıcılık ile psikopatoloji arasındaki ilişki konusunda kesin bir cevap verilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak, ruhsal bozukluklar ile sanatsal yaratıcılık arasındaki ilişki konusunda net bir cevap vermek zor olsa da bu çalışma lisans düzeyi sanat eğitimi alan öğrencilerin algılarının ve değerlendirmelerinin, sanat eserlerinin kaynakları ve sanatçı kimliği üzerine şekillendirildiğini ortaya koymuştur.
<p>Sabriye HATİ-POĞLU (2018) “1990 Sonrası Türk Resim Sanatında Peyzaj Soyutlamalarında Sanatçı Psikolojisi”</p>	<p>Bu çalışmada yaratıcı süreci tetikleyen unsurların neler olduğu ve sanat eserlerinin hangi şartlar altında ortaya çıktığı sorgulandığında bunun temelini psikolojik durum olduğu gözlenmiştir. Bu çerçevede sanatçılar için somut nesnelere bulunan varlık biçimlerine zıtlık katan yönler sadece varlığın somut verilerini değil, soyut kavramlarda bulunan duygusal ifadeleri de gösterir. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı somut ve soyut biçimlerin ilişkilendiği psikolojik durumu ortaya koymaktır.</p>	<p>Bu çalışma sonucunda sanatçıların eserlerinde görülen duygusal ve psikolojik etkilerin doğadan alınan ilhamdan geldiği gözlemlenmiştir. Eserlerde soyutlamaya gidilmesinin sanatçıların yaratıcı becerisini ne şekilde etkilediği ve modern sanatın doğa yorumlamalarına yansıdığı görülmüştür. Ayrıca sanatçıların ruhsal durumları ile dış faktörler sanat ürünlerinin daha zengin olmasına neden olmuştur. Bu bağlamda sanat eserleri salt estetik nesne olmanın dışında toplumu eğitme ve bilgilendirme gücüne sahiptir.</p>
<p>Gamze KONYALI-OĞLU (2018) “Sanatın İyileştirme ve Sağaltıcı Etkisi Üzerine Bir inceleme”</p>	<p>Bu çalışmanın temel amacı sanat terapisi ve dışavurumcu sanatlarda, görsel sanatların nasıl kullanıldığını ve sanatın bu alanlardaki iyileştirici rolünü ve yöntemlerini belirlemektir. Ayrıca Türkiye’de sanat terapisi alanının, görsel sanatlar alanında nasıl kullanıldığını ve bu konuda yapılan</p>	<p>Bu tez çalışmasının sonuçlarına göre, sanatın iyileştirici rolünün olduğu, hastaların tedavisinde ve sağlıklı bireylerin yaşam şartlarını iyileştirmede önemli rol oynadığı vurgulanmıştır. Yapılan incelemelerde, Türkiye’de sanatla terapi yöntemine olan ilginin arttığı gözlemlenmiş ve bu yöntemin dernek, üniversite ve sağlık bakanlığı bünyesinde kurumsallaşmaya devam ettiğini göstermiştir. Ancak bu yönetime yönelik dersler yetersiz</p>

---

araştırmaları irdelemek temel hedefler arsındadır.

olarak belirtilmiştir. Sanat terapisinde görsel sanatlardan yararlanılsa da resmi bir şekilde eğitimi verilen bir yöntem olamamıştır. Yine de sanatla terapi adında bir uygulamanın sağlık alanında alternatif bir tedavi yöntemi olarak yer aldığı vurgulanmıştır.

Kübra ATEŞ

(2019)

“Sanat Eserlerinde Melankolinin Biçim ve İçerik Açısından İncelenmesi”

Bu çalışmanın temel amacı melankolinin sanat eserlerine yansımalarını incelemektir.

Bu araştırmanın sonucunda Melankolinin, insanlık tarihinde derin etkiler bırakan ve sanatın çeşitli alanlarında kendini gösteren karmaşık bir duygu durumu olduğu gözlenmiştir. Bu duygu durumu hüzünle keyif arayışı içinde, narsistik bir yönü olan, romantik ve anarşist unsurlar taşımaktadır. Sanatsal temsillerde melankoliyi araştıranlar genellikle figürlerin "melankolik duruşlarına odaklanan eserlerde en etkili ifade biçimini bulurlar. Bu tür örneklerde, figrlar genellikle hülyalı ve donuk bakışlarla, kendilerinin seçmiş olduğu bir yalnızlık içinde resmedilir, zaman zaman uykudaymış gibi veya uyanıklık halinden bağımsız bir gündüz düşleri içindeymiş gibi betimlenirler. Renklerin ve atmosferin bu tür eserlerde ikincil kalması, figürlerin duruşunun ve ifadesinin ne çıkmasına izin verir. Sanatın ifade biçimlerinden biri olan resim sanatında, her eserin benzersiz ve kişiye özgü olduğu gibi, izleyenin tepkileri de subjektiftir ve kişisel bir yoruma dayanır. Ancak melankoli gibi evrensel bir duygu, izleyicilerde ortak tepkiler uyandırabilir. Benzer ğrenme süreçleri, kültürel deneyimler ve bilinçaltına yerleşmiş semboller, renkler ve sesler, insanlarda ortak düşünce biçimleri oluşturabilir. Bu nedenle, melankoliyi temsil eden sanat eserleri, figürlerin duruşu ve kullanılan renkler gibi görsel unsurlarla birlikte, izleyicilerde benzer duygusal etkiler bırakabilir. Sonuç olarak, melankoli kavramının sanatsal temsilleri, subjektif yorumlara rağmen izleyicilerde ortak duygusal deneyimler uyandırabilir ve bu, sanatın evrensel

---

etkisinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Ayişe HAZIRCI

(2019)

“Ruhsal ve Bedensel Rahatsızlıkların Modern Sanata Etkisi Frida Kahlo ve Toulouse-Lautrec Örneği

Bu çalışmada temel amaç bedensel ve ruhsal hastalıkların sanat aracılığıyla olumsuz durumdan, olumluya evrilmesini örnekler yoluyla göstermektir. Bu bağlamda Frida Kahlo ve Toulouse Lautrec’in hayatı çerçevesinde bedensel ve ruhsal rahatsızlıklarından yola çıkarak sanat eserleri üzerindeki etkisi irdelenerek, bu olumsuz bedensel, ruhsal problemlerin sanat eserlerine nasıl yansıdığını ve ne şekilde sanat eseri ürettiklerini göstermektedir. Aynı zamanda bedensel sorunların modern sanatı nasıl etkilediğini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Bu araştırmanın sonucunda, alanında uzman kişilerle yapılan yüz yüze görüşmelerden elde edilen veriler neticesinde. Frida Kahlo ve Toulouse-Lautrec’in yaşamış olduğu ruhsal ve bedensel sorunları sanatlarına yansıttığı gözlemlenmiştir. Dışavurumcu sanat anlayışlarıyla, eserleri üzerinde yapılan estetik analizler, sanatçıların yaşamlarını eserlerine ne şekilde yansıttığını göstermiştir. Özellikle eserlerinde bulunan büyük boyutlar ve saf renklerin kullanımıyla, yaşadıkları psikolojik sorunları alıcıya aktarıldığı gözlemlenmiştir. Frida Kahlo'nun yapmış olduğu 143 resimden 55 tanesi otoportreler oluşturur ve bu çalışmalarda sanatçının fiziksel ve psikolojik sorunlarını açık bir şekilde gösterir. Toulouse-Lautrec ise kısa yaşamında birçok eseri bulunmaktadır; bu eserlerde de fiziksel ve ruhsal sorunların etkileri açıkça görülmektedir. Sonuç olarak, bu çalışma, bedensel ve ruhsal rahatsızlıkların sanatçıların eserlerine nasıl yansıdığını derinlemesine incelemiş ve modern sanatın bu tür deneyimlerden nasıl etkilendiğini anlamamıza katkıda bulunmuştur. Bu tür rahatsızlıkları olan veya bu konuda ileri düzeyde çalışan sanatçıların eserlerinin sanat dünyasına katkısını gösteren çalışmaların önemli olduğu vurgulanmıştır.

Mehtap ÖZDEMİR

(2019)

“Plastik Sanatlar ve Psikoloji İlişkisi: Resim Sanatının Psikoterapide Kullanımı”

Bu çalışmada, görsel anlatım ve ifadenin plastik sanatlardaki psikolojik boyutlarını derinlemesine inceleyerek, özellikle resim sanatının psikolojiyle olan etkileşimini açığa çıkarmayı hedeflemektedir. Ayrıca, sanat terapisi bağlamında resim sanatında kullanılan tekniklerin anlamını keşfetmeyi ve resmin psikoterapideki önemini ve görevini detaylı bir

Sanat ve psikolojide, içe atılmış olanın dışa yansımaya ve etkileri söz konusudur. Psikolojide resim, bireyin kendince kurguladığı karışık iç yaşantısının ifade ediliş yolu ve zihinsel gelişiminin göstergesi olarak kendini gösterir. Klinik açıdan resim etkinliğine bakıldığında, kişiliğin çözümlenmesi ya da ruhsal sorunların tanınmasında etkili olduğu görülmüştür. Çünkü resim sanatının bir oyun ve kolay bir etkinlik olarak görülmesinin yanında, hastaların düşünce yapısını, duygularını,

---

şekilde irdelemeyi hedeflemektedir.

gelişimlerini, yeteneklerini ve diğer insanlarla etkileşimlerini yansıtır. Sanat terapisi sorunu tespit emesi ve açık şekilde göstermesiyle, duygusal sorunların dışa aktarılması, bireyin farkındalığını geliştirilmesi, sosyal becerileri güçlendirmesi ve ifade etmesi sayesinde kaygının azalmasında etkilidir. Bunun yanında bireyi gerçeğe yönelterek öz saygı geliştirmede yardımcı olur. Bu bağlamda Özellikle sanat terapisinde tedavi sürecine hız kazandırarak iyileşme süresini düşür ve ruhsal bozukların tedavisi sırasında hastaların duygularını ifade etmesine yardımcı olarak tedavisinde kullanılabilir. Aynı zamanda bireyin yaşama karşı olumlu tutum geliştirerek hayata tutunmalarını ve yaşama sevincini arttırdığı gözlemlenmiştir. Bu çerçevede resim terapisinin, sanatla terapide önemli bir konuma sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yeliz CANTEKİN

(2020)

“Sanatçının Kendiliği ve Yaratıcı Etkinliğine Travma Üzerinden Bir Bakış”

Bu çalışmanın temel amacı, sanatçıların yaşamış oldukları travmatik yaşantılarını ne şekilde ve niçin sanatsal eserlerinde dışa vurduklarını açıklamaktır. Bunun yanında özellikle sanat eserlerinde gözlemlenen temaların ve sembollerin sanatçının içsel yaşantısının izlerini nasıl dışa aktardığını irdeleyerek, sanatın iyileştirici ve yansıtıcı yönünü sanatçı örneklerinden yola çıkarak göstermeyi hedeflemektedir.

Bu çalışma sonucunda bireyin fiziksel gereksinimlerine ek ruhsal ihtiyaçlarının olduğu ifade edilir. Birey kendini gerçekleştirme ihtiyacı duyar ve bu ihtiyaç arzulan en yüksek ihtiyaçtır. Bu çerçevede güvenlik ve sevme-sevilme gibi ihtiyaçlarını karşılayan birey kendini ancak tamamlayabilir. Bu bağlamda kendilik nesnesi bireyin içsel yaşantısının dünyada bulunan nesnelere aracılığıyla somutlaşmasıdır. Bu çalışma sonucunda sanatçının iç yaşantısının, dış yaşantısıyla ilişkisi irdelendiğinde, sanat eserinin işlevi bu ilişkiyi somutlaştıran araç olarak ortaya çıkar. Sanatçı duygularını üretmiş olduğu eser yoluyla ifade eder ve bu şekilde seyirciyle bağ kurar. Bu dışsallaştırma eylemi sayesinde duygusal gereksinimler dışa aktarılmış olur bu da benlik kavramını etiler. Sonuç olarak sanatçının yaşamış olduğu travmatik olaylar sanat eseri yoluyla somutlaşır.

Seda KARAKAYA

(2021)

“Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Olan Bireylere Uygulanan Sanat Psikoterapisinin ego İşlevleri, Duygu Düzenleme, Kişilerarası İlişki Tarzlarına Etkisi”

Bu çalışmanın temel amacı, Nevrotik kişilik örgütlenmesine sahip bireyler yönelik uygulanan sanat psikoterapisinin, ego işlevleri, duygu düzenlemesi ve kişilerarası ilişki tarzları üzerindeki etkilerini değerlendirmektir.

Bu çalışmada, ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel bir desen kullanılmış olup, toplamda 51 katılımcı (26 girişim, 25 kontrol) yer almıştır. Katılımcı grupları, araştırmacı tarafından yapılan ön görüşmeler ve Savunma Biçimleri Testi ile belirlenmiştir. Veriler, her iki gruba uygulanan bireysel özellikler bilgi formu, Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği, Kişilerarası İlişki Tarzları Ölçeği ve Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Girişim grubuna haftada iki kez toplamda 17 online sanat terapisi görüşmesi gerçekleştirilmişken, kontrol grubunda genel tedavi süreci devam etmiştir. Her iki gruba da girişim öncesinde ve sonrasında Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği, Kişilerarası İlişki Tarzları Ölçeği ve Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği tekrar uygulanmıştır. Analizler sonucunda, girişim grubunda Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği'nde "farkındalık", "açıklık" ve "dürtü" alt boyutları ile Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği'nde "savunmaların işleyişi" alt boyutlarında anlamlı iyileşmeler tespit edilmiştir. Kontrol grubu ile karşılaştırmada ise Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği'nde "farkındalık" alt boyutunda kayda değer bir farklılık görülmemiştir. Kişilerarası İlişki Tarzları Ölçeği ve Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği'nde gruplar arası ve grup içi karşılaştırmalarda kayda değer bir fark gözlenmemiştir, yalnızca Ego Fonksiyonları Değerlendirme Ölçeği'nde "yaratıcılık" alt boyutunda gruplar arasında kayda değer bir farklılık saptanmıştır. Sonuç olarak, online sanat terapisinin nevrotik kişilik özellikleri gösteren bireylerde duygu düzenlemesi ve ego işlevlerinde olumlu etkiler sağladığı sonucuna varılmıştır.

Aslı VİZE

(2021)

Bu çalışma, zanaat, sanat ilişkisi ve sanat psikolojisi konularını Türk bir sanatçı

Bu araştırma, zanaat ve sanat kavramlarının önemli farklılıklar içerdiğini ve dolayısıyla eğitim yöntemlerinin bu

---

“Zanaattan Sanata
Esat Eğer ’in Sanat
Anlayışı ve Sanat Psi-
kolojisi Bağlamında
Değerlendirilmesi”

olan Esat Eğer üzerinden
analiz etmeyi amaçlamakta-
dır. Esat eğer ’in sanat prati-
ğine ne şekilde ve niçin yön-
lendiği araştırılmaktadır.

farklılıkları göz önünde bulundurarak ta-
sarlanması gerektiğini ortaya koymuştur.
Sanata doğal bir eğilimi olan bireylerin,
kendilerini gerçekleştirebilmeleri ve ya-
şamlarını sanatla zenginleştirebilmeleri
için bu eğilimlerinin erken yaşlarda fark
edilmesi ve desteklenmesi gereklidir.
Çocukluk döneminden itibaren ortaya çı-
kan bu eğilimler, özellikle ebeveynler ve
eğitimciler tarafından dikkatle gözlem-
lenmeli ve doğru yönlendirme sağlanma-
lıdır. Doğuştan gelen yetenek, kişinin ge-
lişim sürecinde şekillenebilen ancak son-
radan oluşturulamayan bir özelliktir. Bu
nedenle, yeteneklerin erken keşfedilmesi
ve uygun ortamlarda doğru ilgi alanla-
rıyla buluşturulması büyük önem taşır
örneğin, Esat Eğer ’in hayatı incelendi-
ğinde, sanata olan doğal eğiliminin ço-
cukluk döneminde fark edilmesi ve bir
sanatçı olma yolunda ilerlemesinde aile-
sinin ve öğretmenlerinin rolünün kritik
olduğu görülmüştür. Ancak, sanatçının
yaşamında gelecek kaygılarının etkili ol-
duğu ve istediği özgürlüğe kavuşmada
gecikmelere neden olduğu da belirlen-
miştir. Esat Eğer ’in sanat hayatı üç ayrı
dönemde incelenebilir. İlk döneminde,
zanaatçı olarak ressamlık yapmıştır.
İkinci döneminde, sanatçılar, izleyiciler
ve yayınlarla etkileşim içinde olmuş, bu
etkileşimden ilham alarak eserlerini or-
taya koymuştur. Üçüncü döneminde ise
içsel bir arayış içine girmiş ve yaratım
sürecine odaklanmıştır; bu dönemde
eserlerin kendisi kadar yaratım süreci de
önem kazanmıştır. Eğer, bu süreci sanat-
çının çocuğa benzeterek, yaratma süre-
cinden aldığı hazzı da çocuğun oyun sı-
rasındaki duygularına benzetmiştir. So-
nuç olarak bu çalışmada, Esat Eğer ’in
sanat görüşü ve yaşamının sanat psiko-
lojisi açısından incelenmiştir. Sanatçının
çocukluktan itibaren izlediği sanatsal sü-
reç, öncelikle kendi benliğini tanıma ve
anlamlandırma çabası olarak ele

<p>Hulusi Osman DÖKEN (2021) “Yaratma Edimi ve Bilinçdışının İç Dış İlişkisi”</p>	<p>Bu çalışmada amaç bilinç ve bilinç dışı eylemlerin ve ruhun iç yapısında gerçekleşen süreçlerin oluşmasında etkili olan nedenleri irdelemektir. Bu bağlamda yaratma edimi sanatçı örnekleriyle incelenmiştir.</p>	<p>alınmıştır. Sanatçı Esat Eğer zamanla sanatını etkileyen tüm etmenlerden sıyrılarak kendine has eserler üretmeye başlamış ve artık teknik becerisinin ötesinde eserlerine ruhsal yapısını da katarak yeni bir üretim sürecine girmiştir</p>
<p>Nagihan KAZANCI (2022) “Psikanaliz Kuramının Sanattaki Yeri ve Sanatsal Yaratım Süreçlerine etkisi”</p>	<p>Bu çalışmanın temel amacı, psikanaliz kuramının sanatta ortaya çıkan bireyselleşme eğilimini, sanatçının ve yaratım süreçlerinin üzerindeki etkilerini ve bu kuramın sanatsal okuryazarlığa</p>	<p>Bu tez çalışmasının sonucunda, sanatçının dış dünyası onun bilinçdışı ile olan bağımlı güçlendirdiğini göstermiştir. Sanatçı hayatı boyunca doğrudan etkilendiği olayları içinde saklayarak karakteriyle birleştirir. Aynı zamanda sanatçı kendi yaşamı, gözlemleri, deneyimleri ve anılarıyla ilgili bilgileri sanat eserine entegre ederek iç dünyasını ifade eder. Bu bağlamda vurgulanan içsel duygu ve yaratma isteği, gerçek dünyanın dışsal çerçevesi etrafında şekillenmektedir. Bu karşılaşmalar, gölgeler, gizemli görüntüler, insan figürlerinin somutlaştırılması ve uyumsuz öğelerin bir araya gelmesi gibi unsurları içerebilir. Günlük hayat-taki basit nesnelere, bilinçdışı süreçlerin etkisiyle ortaya çıkan görüntülerin somutlaşmış halidir. Bu görüntüler, anlık bir görsel izlenimi temsil etse de aslında imgelerin hareketli dünyasına ait olanlardır. Çünkü bu görüntüler, bilinç sisteminde sürekli tekrarlanan ve deneyimler aracılığıyla mekânsal bağlam dışında sabit kalan fikirleri ifade eder. Sonuç olarak Sanatçının, kendisini ifade edebilmesi için özgün deneyimlere ve çeşitli karşılaşmalara ihtiyacı vardır. Yapılan araştırma çerçevesinde bu deneyimler ve karşılaşmalar duygusal yönleriyle bilinçaltında birleşirler ve bu etkileşim sonucunda ortaya çıkan görünüm son derece önemlidir. Sanatçı dış dünyada görülen nesnelere iç dünyasında yorumlayarak tekrardan yaratır.</p> <p>Bu çalışmanın sonucunda, sanat, insanın kendini ifade ettiği, duygularını yansıttığı ve yaratıcılığını ortaya koyduğu önemli bir psikolojik süreç olduğu gözlemlenmiştir. Psikanaliz kuramı, sanatın temellerini anlamamızı sağlayarak sanatçıların ruhsal süreçlerini derinlemesine inceleme imkânı sunar. Özellikle</p>

---

sağladığı faydayı incelemeyi hedeflemektedir.

sanatçıların kendi benliklerini keşfetmelerine ve eserlerindeki derin anlamları ortaya çıkarmalarına yardımcı olur. Sanat psikolojisi eğitimi, sanatçıların yaratıcılığını geniş bir perspektiften anlamalarına ve eserlerini daha derinlemesine yorumlamalarına olanak tanır. Bu eğitim, sanatın psikolojik etkilerini değerlendirirken sanatçının kişiliğini ve eserlerinin evrensel yönlerini ortaya çıkarmak için önemli bir araçtır. Sanat tarihi literatüründe yapılan hatalardan biri, sanatçıların yaşam öykülerinin, eserlerinin analizinde mutlak gerçeklik olarak kabul edilmesidir. Psikanaliz kuramının ilerlemesiyle, bu tür genellemelerin sorgulanması ve sanatçıların psikolojik durumlarının daha objektif biçimde ele alınması gerektiği anlaşılmıştır. Sonuç olarak yapılan bu çalışmada, sanatın insan ruhunu nasıl şekillendirdiği ve sanatçıların yaratıcılığını nasıl etkilediği konularında psikanalizin önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Bu bağlamda, sanat psikolojisi eğitiminin sanatın derinliklerine inmek ve sanat eserlerinin daha anlamlı bir şekilde değerlendirilmesine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca sanat eserlerine baktığımızda sanatçının yaşamış olduğu travmalarını yarattıkları eserler yoluyla iyileştirme telefi etme gücü vardır. Bu çerçevede sanatçı kişiyi deli biri olarak görmek yerine sanatın iyileştirici yönüne odaklanmalı eserlerde bu bağlamda değerlendirilmelidir.

Sümeyye DURSUN
(2023)

“Psikolojik Rahatsızlıkların Sanatsal Yaratıcılığa Etkisi: Vincent Van Gogh ve Edvard Munch Örneği”

Bu çalışmada temel olarak Van Gogh ve Edvard Munch örneklerinden yola çıkarak psikolojik sorunların sanata olan etkisini ve bu sanatçıların eserlerinde bulunan arka plandaki psikolojik yansımaların esere kattığı özgünlüğü ortaya çıkarmak amaçlanmıştır.

Yapılan bu çalışma sonucunda, psikolojik sorunların sanat ve psikoloji ilişkisi neticesinde sanatçıların eserlerinde büyük etkiye sahip olduğu görülmüştür. Vincent Van Gogh ve Edvard Munch gibi ünlü ressamlar, yaşamları boyunca pek çok acı ve zorluk yaşamışlardır. Psikolojik durumları hem yaşamlarını hem de sanat eserlerini derinden etkilemiştir. Bu ressamlar, duygu, düşünce ve mücadelelerini resim yaparak ifade etmişlerdir. Sanatçılar tarih boyunca, sanatın ruhsal ve fiziksel sağlığa olan etkisinden faydalanmıştır. Bu bağlamda sanatın

---

kaygı durumunu düşürmesi, stres seviyesini azaltması, özgüven kazandırması gibi birçok konuda iyileştirici yönünün olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışmalar sanatın kanser hastaları, felçli ve bipolar gibi hastalıklar taşıyan bireylerde etkili olduğuna yönelik verilere ulaşılmıştır. Fakat sanatçıların genel insanlara göre ruhsal hastalıklara daha çok sahip olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu çalışmalara ek olarak yapılan incelemelerde sanatçıların eserlerini üretirken duygusal olarak rahatlamanın yanında bu amaç- araç ilişkisinde eserin özgünlüğünü ve sanatçının yaratıcılığını arttırdığına yönelik pozitif bir bakış açısı gelişmiştir.

Sercan EKİCİ

(2023)

“Plastik Sanatlarda Geometrik Soyutlamaya Yönelimlerin Psikolojik Boyutları”

Bu tez çalışmasının temel amacı, sanat ve psikoloji etkileşiminde yaratıcı süreçte etkili eden unsurların biçimsel yapısında yer alan geometrik şekillerin rolünü ortaya koymaktır. Bu bağlamda geometrik soyutlamanın yer aldığı sanat hareket ve akımlarını irdelemektir.

Sanat, insanların var olmasıyla başlamış ve paralel olarak gelişmiştir. Ve toplumsal yapılar, dönemler ve çağlara göre sanatta da kendini göstermiştir. Toplumların düşünce biçimleri, bilgi düzeyleri ve dünya görüşleri, sanatsal üretimlerine yansımaktadır. Toplumların gelişmişlik seviyeleri ise bilimsel ve teknolojik ilerlemeler, devrimler ve savaşlar gibi faktörlerle şekillenmiştir. Bu etkiler, sanatçıları üzerinde derin izler bırakmış ve onların yaratım sürecine yansımıştır. Özellikle teknolojik ilerlemeler, sanatın biçimsel olarak değişmesinde önemli etkiye sahip olmuştur. Fotoğraf makinesinin keşfedilmesiyle birlikte, geleneksel sanat anlayışlarından sıyrılarak, Empresyonizm gibi yeni sanat biçimlerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu sanat hareketi, sanatçının görüneni değil, hissettiklerini ve ışığın renk değişimlerini yakalaması üzerine odaklanmıştır. Cezanne'in yapmış olduğu doğa gözlemleri, her şeyin geometrik bir temele dayandığını ortaya koymuş ve bu da Kübizm sanat anlayışının gelişmesine zemin hazırlamıştır. Kübizm, nesnelere parçalayarak yeni bir biçimde yeniden inşa etmeyi amaçlamıştır. 20. yüzyılın başlarında,

---

savaşların etkisiyle sanatta geometrik soyutlamalar ve parçalanma gibi üsluplar ortaya çıkmıştır. Geometrik soyutlama, sanatçının psikolojik durumunu ve dünyaya bakış açısını yansıtmaya çabasıdır. Sanat tarihinde Cezanne'le başlayan geometrik soyutlama, farklı sanat akımlarında devam etse bile, her akım kendi sanat anlayışını geliştirmiştir. Geometrik soyutlama, bazı akımlarda yıkıcı bir tavır sergilerken, bazılarında ise saf ve mutlak bir biçim olarak kendini göstermiştir.

Tuğçe ŞENOL

(2023)

“Sanat Terapisi Yöntemindeki Uygulamalarda Biçimsel ve İçeriksel Çözümler”

Bu çalışmanın temel amacı, sanat terapisi yönteminin uygulanmasını, temel yapı taşlarına ayırarak biçimsel ve içeriksel açıdan literatür incelemesi yoluyla analiz etmektir

Sanat, insanlık tarihi boyunca kendini ifade etmenin ve iletişim kurmanın bir aracı olmuştur. İlk insanlar, duygu ve düşüncelerini duvar resimleriyle ifade etmişlerdir. Avladıkları ya da avlayacakları hayvanları resmetmişlerdir. Bu erken dönem sanatları, sadece diğer insanlarla değil, bireylerin kendi iç dünyalarıyla da iletişim kurmalarına yardımcı olmuştur. Sanat terapisi, içsel yaşantımızı, bilinçaltını ve duygusal zorlukları ifade etmenin etkili bir yoludur. Tarih boyunca sanatın iyileştirici gücü, sanat terapisi alanında yapılan çalışmalarla desteklenmiştir. Araştırmalar, sanatın sağlık üzerinde olumlu etkiler yarattığını ve alternatif tıp olarak kullanılabilirliğini göstermektedir. Sanat terapisi ile ilgili yapılan önemli araştırmalar, çeşitli sanatçıların eserlerinde yaşadıkları psikolojik sorunların sanat yoluyla tedavi edildiğini ortaya koymuştur. Louis Wain, Frida Kahlo, Francisco Goya ve Hale Asaf gibi ünlü sanatçılar, kişisel zorluklarını sanatsal ifadeleriyle aşmaya çalışmışlardır. Bu durum, sanat ve sağlık alanlarının birleşiminin tarihsel süreçte ne kadar önemli ortaya koymaktadır

Tablo 4.6.1.'de İncelenen lisansüstü tezlerin amaç ve sonuçları detaylı bir şekilde gösterilmiştir. Tablo 4.6.2'de "İncelenen tezlerin amaç ve sonuçları arasında ilişki var mıdır?" Sorusuna cevap verilmiştir.

Tablo 4.6.2. Yurt İçinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimine yönelik yazılan lisansüstü tezlerin amaç ve sonuçları arasında ilişki var mıdır?

Tezler	Amaç
<p>Devabil KARA (1993) "Sanatçı Kişiliğinde Psikolojik Algı ve Yaratma."</p>	<p>Bu tez çalışmasında, amaç ve sonuç arasında anlamlı bir ilişki vardır. Araştırmanın amacı, sanatçı kişiliği içindeki psikolojik algı ve yaratım sürecini irdelemektir. Bulgulara bakıldığında bu sürecin üç temel aşama ve iki kuvvet alanına dayandığı ortaya konmaktadır. İlk aşama olan "yöneliş süreci", sanatçının dış dünyaya yönelik psikolojik durumunu ve yeni görsel alanları keşfetme sürecini tanımlar. İkinci aşama "oluşum süreci", seçilen görsel alanda sanatsal imgenin şekillendirildiği aşamadır. Üçüncü aşama ise "yapım süreci", zihinsel imgenin somutlaştırılması ve harmanlanarak yeni bir sanatsal durumun ortaya konmasıdır. Bu süreçlerin her biri, sanatçının algılama sürecinin ve psikolojik etkilerin yaratıcı sürecin merkezinde olduğunu vurgular. Sonuç olarak, tez çalışması sanatçının dış dünyayı algılayışı ile iç dünyasını birleştirip sanatsal bir imge oluşturmasının, özgün yaratıcılığın temel unsurlarından biri olduğunu belirlemektedir. Bu bağlamda, amaç ve sonuç arasında tutarlı ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.</p>
<p>Gökçen SAHMARAN (2006) "Post Modern Dönem Sanatında Şiddet ve İroni Kavramlarının Yarattığı Şizofrenik Açılım."</p>	<p>Bu çalışmanın amacı ve sonucu arasındaki ilişkiye bakıldığında, araştırmanın amacı olan kapitalizm ve postmodernizmin sanat üzerindeki etkilerini incelemektir. Bu kapsamda değişimler ve sanatsal hareketliliklerin birbirini etkilediği, şizofreni gibi hastalıkların, kaosun yoğun olduğu bir ortamda var olduğu ve bir direniş biçimi olarak kendini gösterdiği görülmüştür. Bu bağlamda çalışmanın amaç ve sonucunun anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu görülmüştür.</p>
<p>Aslıhan KURT (2009) "Sanat ve psikoloji etkileşiminde İfade kavramının sanat eğitiminde etkileri"</p>	<p>Bu çalışmanın amaç ve sonuçları arasındaki ilişkiye bakıldığında anlamlı bir ilişkinin olduğu görülür. Çalışmanın amacı sanat ve psikoloji disiplinlerinin etkileşimi ve ifade kavramının sanat eğitimindeki konumu ortaya çıkarılmak istenmiştir. Çalışmanın sonucunda, insanın kendini ifade etmesinde sanatın en güçlü araçlardan biri olduğu vurgulanmıştır. İnsanlar, sanat yoluyla deneyimlerini, duygularını veya hayal ettiklerini</p>

---

görsel ve işitsel biçimlerde somutlaştırır. Psikoloji, insanın içsel dünyasını anlamaya yönelik bu süreçte önemli bir rol oynamaktadır. Sanat psikolojisi, sanatçı, eser ve izleyici arasındaki etkileşimi inceleyerek yaratıcılık, algı ve duygusal durum gibi psikolojik süreçleri değerlendirir. Sanat, sanatçının yaşam deneyimlerini ve duygularını yansıtarak izleyiciler üzerinde güçlü etkiler bırakabilir. Akıl hastanelerinde zaman geçiren ve genellikle şizofreni ya da psikotik bozukluklarla ilişkilendirilen bireylerin ürettiği sanat eserleri, günümüzde sanat olarak kabul edilmekte ve değer görmektedir. Bu, sanatın sadece estetik değil, aynı zamanda kavramsal ve ifade gücüne dayalı bir değer taşıdığını gösterir. Ayrıca, sanat psikoterapide duygusal ifadeyi dışa vurmak için önemli bir araç olarak kullanılabilir. Sonuç olarak, sanat eğitiminde psikoloji ve sanatın birlikte kullanılması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amaç ve sonuçları paralel ve birbirini destekler nitelikte olduğu gözlenmektedir.

Şeyma Müge İBA

(2010)

“Yaratım Sürecinde Sanatçı Kişiliğinin İrdelenmesi”

Bu çalışmanın amaç ve sonuçları kıyaslandığında araştırma hedefinin çıkarılan sonuçlarla paralel ilerlediği görülür. Çalışmanın amacı sanatçının kişiliğinde etkili olan temel etmenleri ve sanat eserinin oluşum sürecini irdelemektir. Bu kapsamda sanatçının kişiliğinin oluşmasında genetik faktörler ve yoğun bir yaşam tarzının etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Sanatçı, sanatı iletişim kurabileceği bir araç olarak kullanmanın yanında yaşadığı ruhsal sorunlar ve iç dünyasını yansıtmak adına sanatı yeğlediği sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak amaç ve hedefler ilişki içerisindedir sanatçının yaratım süreci incelenmek istenmiş ve bu sonuçlarda açıklığa kavuşmuştur.

Beyza ERDEN

(2011)

“Afiş Tasarımında Rengin Estetik, Sembolik, Psikolojik Etkileri ve Sanat Eğitimi”

Bu çalışmanın amaç ve sonuçları paralel ilişki içerisinde ilerlemiştir. Çalışmanın amacında resim öğretmenliği ve grafik eğitimi alan öğrencilerin afiş tasarlarken renk kullanımından nasıl yararlandıkları ve bu kullanımda etkili olan bilinçli süreçleri incelemek temel hedeftir. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında ilk olarak grafik derslerinin yetersiz olduğu görülmüştür. Ve sanat eğitimi alan öğrencilerinin büyük çoğunluğu renklerin psikolojik ve sembolik anlamları hakkında yeterli eğitimi alamamıştır. Ayrıca öğrenciler tasarım yaparken kendi beğenilerini ön planda tutarak afişin vermek istediği düşünceyi göz ardı ederek çalışmışlardır. Bu bağlamda çalışmanın sonuçları çalışmanın hedeflerini somut şekilde ortaya koymuştur.

Anıl SALDIRAN

(2012)

“Psikanaliz Başlığı Altında Freud’un Leonardo ve Mona Lisa Analizi Özelinde İmge Oluşumu”

Bu çalışmanın amacı ortaya konulan veriler sonucunda ortaya çıkarılmıştır. Çalışmanın temel amacı sanatçılarda oluşan bilinçaltı imge oluşumunu Leonardo Da Vinci’nin Mona Lisa eseri yoluyla ortaya çıkarmaktır. Çalışmanın sonucunda sanatçıların bilinç altında yatan iç yaşantılarını eserlerine aktardığı gözlemlenmiştir. Mona Lisa çalışması farklı sanatçılar tarafından farklı şekillerde resmedilse de her eser sanatçısından izler taşıdığı için biriciktir. Sanat eserinin oluşumunda ortak imgeler kullanılsa da sanatçının yaşamış olduğu deneyimlerden var olur. Bu bağlamda amaç ve sonuç paralel ilerlemiş ve çalışmanın hedeflerini gerekçeleriyle birlikte ortaya koymuştur.

Elif TERZİKÖY

(2014)

“Sanat Dissosiyasyon ve Kişilik”

Bu çalışmanın amacı ile sonuçları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Araştırmanın temel hedefi, sanatçıların sanat eseri üretim sürecinde dissosiyatif bir durum yaşayıp yaşamadıklarını incelemektir. Yani, çalışma, sanat üretiminin dissosiyatif bir süreç olup olmadığını belirlemeye odaklanmıştır. Elde edilen bulgular, sanat ve dissosiyasyon arasında bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Sanat öğrencilerinin uygulama sürecindeki durumsal dissosiyasyon verileri ile diğer lisans öğrencilerinin dissosiyasyon verileri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlemlenmiş, bu da sanat üretiminin dissosiyatif bir süreç olabileceği hipotezini desteklemiştir. Ancak, "sanat üretimi dissosiyatif bir süreç midir?" sorusuna kesin bir yanıt vermek zordur. Araştırma sonuçları, yaratmanın nevrotik bir süreç olabileceğini ortaya koymuş, ancak yüksek yaratıcı becerilere sahip her nevrotik bireyin sanatçı olamayacağı gibi sanatçı kişilerin de nevrotik olduğunu ileri sürmek mümkün olmamıştır. Sonuç olarak, sanat eğitimi gören bireylerin mesleki sanat uygulamaları sırasında dissosiyasyon düzeylerinde artış gözlemlenmiştir. Bu durum, sanat üretiminin dissosiyatif bir süreç olduğu yönündeki bulguları desteklerken, sanat eseri üretiminin altında yatan nedenlerin tam olarak belirlenmesinin güç olduğunu ortaya koymuştur. Bu bağlamda, araştırmanın amacı ile sonuçları arasında tutarlı ve anlamlı bir ilişki mevcut olup, hipotezler ve sonuçlar arasındaki bağlantıyı pekiştirmektedir.

Sevim TUNÇER ŞAHİN

(2015)

Bu çalışmanın amacı ile sonuçları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Araştırma, sanat terapisinin eğitim alanındaki önemini vurgulayarak, Psikolojik

---

Öğretmen Adaylarının Engellilerin Eğitiminde Sanatla Terapi ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi

Danışmanlık ve Rehberlik (PDR), Özel Eğitim Öğretmenliği ve Resim İş Öğretmenliği gibi disiplinlerde bilgi eksikliklerini ve farkındalığı artırmayı hedeflemiştir. Sonuçlar, bu bölümlerdeki öğrencilerin genel olarak sanatın terapi yönüne inandıklarını ve gelişime katkı sağladığını gösterse de sanatın terapötik gücü hakkındaki bilgi düzeylerinin sınırlı olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle PDR öğrencileri, sanatın terapötik gücüne en yüksek oranda inanırken, diğer disiplinlerdeki öğrencilerde bu inanç oranı daha düşük bulunmuştur. Çalışmanın bulguları, farklı disiplinlerdeki eğitimcilerin sanat terapisi konusunda daha fazla bilgi sahibi olmaları ve farklı engel gruplarıyla ilgili terapötik yöntemleri anlamalarının önemini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, sanatın terapi yöntemleri arasında sadece psikolojiyle sınırlı kalmayıp, güzel sanatları da kapsadığı ve bireylerin gelişim süreçlerinde önemli bir rol oynadığı vurgulanmaktadır. Kısaca, araştırmanın amaçları ve sonuçları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Amaçlar, sanat terapisinin eğitimdeki rolünü ve bilgi eksikliklerini gidermeyi hedeflerken, sonuçlar da bu eksikliklerin mevcut olduğunu ve daha fazla eğitim ve iş birliğine ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır.

Fatma KARGIN (2016)

“Sanat Psikolojisinin Sanat Eğitimindeki Yeri ve Önemi”

Bu çalışmanın hedefleri ile elde edilen sonuçlar arasında belirgin bir ilişki görülür. Araştırmanın ana amacı, sanat psikolojisinin sanat eğitimindeki rolünü ve gerekliliğini kavrayıp açıklamaktır. Bu bağlamda, sanat psikolojisinin sunduğu analiz ve inceleme yöntemlerinin, sanat eğitim programlarını daha nitelikli ve kapsamlı hale getirme potansiyeli olduğu vurgulanmıştır. Araştırmanın bulguları, sanat öğrencilerinin ve eser alıcılarının sanat eserlerini yalnızca teknik açıdan değil, aynı zamanda daha derinlemesine bir perspektifle değerlendirdiklerini ortaya koymuştur. Sanat psikolojisi yardımıyla gerçekleştirilen analizler, sanat eserlerinin içsel ve psikolojik süreçlerini anlamada son derece önemlidir. Bu durum, sanatçıların ve eserlerin sadece birer nesne değil, aynı zamanda daha karmaşık bir sürecin ürünü olduğunu göstermiştir. Sonuç olarak, sanat psikolojisinin sanat eğitime sağladığı katkılar, öğrenmeyi derinleştiren ve öğrencilerin bakış açılarını genişleten bir yöntem olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, sanat psikolojisinin eğitim programlarında daha çok yer edinmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın hedefleri ile elde edilen sonuçlar

---

arasındaki ilişki, sanat psikolojisinin eğitimdeki önemini ve katkılarını net bir şekilde göstermektedir.

Beril TAŞKENT

(2017)

“Bir Terapi Olarak Sanat”

Bu çalışmanın ana hedefi, resim sanatının bir terapi aracı olarak kullanım potansiyelini incelemektir. Araştırmanın bulguları, teknoloji ve bilimin gelişmesiyle birlikte bireylerin somut iletişim yöntemlerinden uzaklaşarak dijital platformlar üzerinden iletişim kurmaya başladıklarını göstermektedir. Bu durumun, yüz yüze terapi yöntemlerinde bir değişime neden olduğu ortaya konulmuştur. Bu bağlamda, sanat terapisi, yeni ve önemli bir terapi yöntemi olarak öne çıkmıştır. Araştırma sonuçları, sanat eserlerinin sanatçının derin düşünce dünyası ve geniş perspektifleri aracılığıyla hastalar için değerli faydalar sağlayabileceğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, sanat eserlerinin sadece sanat galerileri ve müzelerde sergilenmekle kalmayıp, aynı zamanda hastanelerde etkili bir terapi aracı olarak kullanılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu çerçevede, amaç ile sonuçlar arasında anlamlı bir ilişki mevcuttur ve sanatın terapötik potansiyeli, modern iletişim ve terapi gereksinimleriyle uyumlu bir şekilde değerlendirilmiştir.

Nurver BAŞARIR (2018)

“Sanatsal İmgenin Psikolojik Boyutu”

Bu araştırmanın hedefi ile elde edilen bulgular arasında belirgin bir ilişki bulunmaktadır. Araştırmanın amacı, sanatçıların ve düşünürlerin imge ve sanatsal yaratım süreçlerini gestalt kuramı perspektifinden psikolojik açıdan incelemek olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda yapılan analizler sonucunda, sanatçıların içsel deneyimlerinin somut imgeler haline dönüştüğü ve bu imgeler arasındaki ilişkilerin yaratıcı sanat eserlerinin oluşumuna zemin hazırladığı tespit edilmiştir. Sanatçının rüyalarında ve hayallerinde şekillenen imgeler, bir sanat eserine dönüştüğünde, sanatçının içsel dünyasını yansıtan bir biçim kazanır. Bu bağlamda, sanatsal ifadenin sanatçının yaşamsal faaliyetlerinin bir yansıması olduğu ve hem bilinçli hem de bilinçdışı düşüncelerin sanat eserlerinde etkili olduğu gözlemlenmiştir. Dolayısıyla, araştırmanın bulguları, sanatçının içsel dünyasını ve kişisel deneyimlerini sanatsal imgeler aracılığıyla ifade etme sürecinin amacına uygun bir şekilde gerçekleştiğini doğrulamaktadır.

Fikret Yıldız

(2018)

Bu araştırmanın amacı ulaşılan sonuçlar arasında anlamlı bir ilişki vardır. Araştırmanın hedefi, toplumda sanatçıların "anormal" olarak değerlendirildiği ve

---

“Sanatsal yaratıcılık ve psikopatoloji ilişkisine dair toplumsal algının lisans düzeyi sanat eğitimi alan öğrencilere etkisi”

sanatsal yaratıcılığın psikopatoloji ile ilişkilendirildiği görüşlerinin, lisans düzeyinde sanat eğitimi gören öğrencilerin sanata ve sanatçıya yönelik algılarına etkisini incelemektir. Ulaşılan sonuçlar, sanat eğitimi alan öğrencilerin, genel toplumsal kanıların aksine, sanatsal yaratıcılıkla psikopatoloji arasındaki ilişkiye dair algılarının oldukça düşük olduğunu ortaya koymuştur. Bu sonuç, öğrencilerin sanatsal eserlerin kaynakları ve sanatçı kimliği üzerine şekillenen algı ve değerlendirmelerinin, toplumsal önyargılardan bağımsız olduğunu göstermektedir. Ayrıca, sanatsal yaratıcılık ile psikolojik bozukluklar arasındaki ilişki hakkındaki görüşlerin çeşitli araştırmalar arasında tutarsızlık gösterdiği ve net bir ortak görüşün bulunmadığı ifade edilmiştir. Bu bağlamda, araştırmanın sonuçları, sanat eğitimi gören bireylerin, toplumun genel kanılarından bağımsız olarak sanatsal yaratıcılık ve psikopatoloji arasındaki ilişkiyi daha objektif bir şekilde değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, araştırmanın amacı ile sonuçları arasındaki ilişki, sanat eğitimi gören öğrencilerin sanatsal yaratıcılık ve psikopatoloji hakkındaki görüşlerinin toplumsal inançlardan bağımsız olarak şekillendiğini ve bu durumun sanat eğitiminin etkisini yansıttığını göstermektedir.

Sabriye HATİPOĞLU

(2018)

“1990 Sonrası Türk Resim Sanatında Peyzaj Soyutlamalarında Sanatçı Psikolojisi”

Bu çalışmanın amaç ve sonuçları arasında anlamlı bir ilişki gözlenmiştir. Araştırmanın amacı, yaratıcı süreçleri etkileyen unsurların ve sanat eserlerinin ortaya çıkma koşullarının temelinde psikolojik durumların yattığını incelemektir. Bu bağlamda, somut ve soyut biçimlerin psikolojik durumlarla nasıl ilişkilendiği araştırılmıştır. Elde edilen bulgular, sanatçıların eserlerinde gözlemlenen duygusal ve psikolojik etkilerin büyük ölçüde doğadan alınan ilhamla şekillendiğini ortaya koymuştur. Özellikle, soyutlamanın sanatçının yaratıcı yetenekleri üzerindeki etkisi ve modern sanatın doğa yorumlamalarındaki yansımaları belirgin bir şekilde vurgulanmıştır. Sanatçıların ruhsal durumlarının ve dışsal faktörlerin sanat ürünlerinin zenginliğini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çerçevede, sanat eserlerinin estetik değerlerinin ötesinde, toplumu eğitme ve bilgilendirme kapasitesine sahip olduğu vurgulanmıştır. Bu bulgular, araştırmanın amacına uygun olarak, psikolojik durumların ve doğadan ilhamın sanat üzerindeki etkilerini anlamada önemli bir katkı sağladığını göstermektedir.

Gamze KONYALIOĞLU

(2018)

“Sanatın İyileştirme ve Sağaltıcı Etkisi Üzerine Bir İnceleme”

Bu tez çalışmasında, amaç ve sonuç arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çalışmanın temel amacı, sanat terapisi ve dışavurumcu sanatlarda görsel sanatların iyileştirici rolünü ve yöntemlerini belirlemek ile Türkiye’de bu alanın nasıl kullanıldığını incelemektir. Bu amaca ulaşmak için yapılan incelemelerde sanatın tedavi sürecindeki rolü ve bireylerin yaşam kalitesini arttırmadaki etkisi açıkça ortaya konmuştur. Sonuçlar, Türkiye’de sanat terapisi yöntemlerine yönelik ilginin arttığını ve bu yöntemlerin çeşitli kurumsal yapıların bünyesinde yer aldığını göstermiştir. Ancak, resmi eğitim eksiklikleri ve sanat terapisinde görsel sanatların sistematik bir şekilde kullanılmaması gibi sınırlamalar da vurgulanmıştır. Bu bağlamda, amaç ve sonuç arasındaki ilişki, sanatın iyileştirici potansiyelinin kabul gördüğünü ve uygulama alanında ilerlemeler kaydedildiğini ancak daha fazla eğitim ve sistematik uygulama gereksinimlerini ortaya koymaktadır.

Kübra ATEŞ

(2019)

“Sanat Eserlerinde Melankolinin Biçim ve İçerik Açısından İncelenmesi”

Bu çalışmada amaç ve sonuç anlamlı bir ilişki içerisindedir. Çalışmanın amacı melankolinin sanat eserlerindeki yansımalarını detaylı bir şekilde incelemektir. Araştırmanın sonuçları, melankolinin sanatın çeşitli disiplinlerinde derin ve karmaşık bir duygu durumu olarak kendini ortaya koyduğunu göstermiştir. Melankolinin, sanat eserlerinde özellikle figürlerin "melankolik duruşlarına" odaklanarak ifade edildiği ve bu durumun izleyicilerde ortak duygusal etkiler yarattığı gözlemlenmiştir. Figürlerin yalnızlık, hülyalı bakışlar ve donuk ifadeleri, melankolinin sanatsal temsillerinde belirgin bir yer tutar. Renklerin ve atmosferin ikincil bir rol üstlendiği bu temsillerde, figürlerin duygusal ifadeleri ön planda yer alır. Bu bağlamda, melankolinin evrensel bir duygu olarak izleyicilerde benzer duygusal tepkiler oluşturabileceği ve sanatın evrensel etkisini vurguladığı sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla, bu sonuçlar, çalışmanın amacına ulaşarak melankolinin sanattaki yansımalarının derinlemesine analiz etmiştir.

Ayişe HAZIRCI

(2019)

“Ruhsal ve Bedensel Rahatsızlıkların Modern Sanata Etkisi

Bu çalışmanın amaç ve sonuçları arasında anlamlı bir ilişki görülmüştür. Çalışmanın amacı, bedensel ve ruhsal hastalıkların sanat aracılığıyla olumlu bir dönüşüme nasıl uğradığını, Frida Kahlo ve Toulouse-Lautrec’in yaşamları ve eserleri üzerinden örnekler vererek incelemektir. Bu bağlamda, her iki sanatçının yaşadıkları fiziksel ve psikolojik zorlukların sanatlarına olan

---

Frida Kahlo ve Toulouse-Lautrec Örneği”

etkileri analiz edilmiştir. Araştırmanın sonuçları, Frida Kahlo ve Toulouse-Lautrec'in ruhsal ve bedensel sorunlarını eserlerine yansıttığını ortaya koymuştur. Kahlo'nun oto portrelerinde ve Lautrec'in tablolarında, yaşadıkları sıkıntıların belirgin bir şekilde ifade edildiği, büyük boyutlar ve canlı renklerin kullanımıyla bu deneyimlerin izleyicilere aktarıldığı gözlemlenmiştir. Bu bulgular, amaçlanan ilişkiler ile sonuçlar arasında anlamlı bir bağ kurarak, bedensel ve ruhsal rahatsızlıkların sanat üzerindeki etkilerini daha derinlemesine anlamamıza yardımcı olmuş ve modern sanatın bu tür deneyimlerden nasıl etkilendiğini açıklığa kavuşturmuştur. Çalışma, rahatsızlık yaşayan sanatçıların eserlerinin sanat dünyasına katkısını vurgulayan önemli bulgular sunmaktadır.

Mehtap ÖZDEMİR

(2019)

“Plastik Sanatlar ve Psikoloji İlişkisi: Resim Sanatının Psikoterapide Kullanımı”

Bu çalışmada amaç ve sonuç arasında anlamlı bir ilişki mevcuttur. Çalışmanın amacı, görsel anlatım ve ifadenin plastik sanatlardaki psikolojik boyutlarını detaylı bir biçimde analiz etmek ve resim sanatının psikoloji ile olan etkileşimini derinlemesine araştırmaktır. Bu bağlamda, resim sanatında kullanılan tekniklerin anlamı ve psikoterapi içindeki rolü üzerinde durulmaktadır. Elde edilen bulgular, sanatın ve psikolojinin birbirine bağlı doğasını ortaya koymaktadır. Resmin, bireylerin karmaşık içsel dünyalarını ifade etme ve zihinsel gelişimlerini yansıtmaya işlevi olduğu gözlemlenmiştir. Klinik açıdan bakıldığında, resim etkinlikleri kişilik analizlerinde ve ruhsal bozuklukların teşhisinde etkili bir araç olarak değerlendirilmektedir. Resim sanatının yalnızca eğlenceli bir etkinlik değil, aynı zamanda bireylerin düşünce yapılarını, gelişim süreçlerini ve sosyal etkileşimlerini yansıtan önemli bir ifade biçimi olduğu ortaya konulmuştur. Sanat terapisi, duygusal sorunların dışa vurulmasına, bireyin farkındalığının artmasına, sosyal becerilerin güçlenmesine ve kaygının azalmasına katkıda bulunur. Ayrıca, sanat terapisi bireylerin öz saygılarını geliştirmelerine yardımcı olarak tedavi sürecini hızlandırmakta ve iyileşme süresini kısaltmaktadır. Bu bağlamda, resim terapisi, bireylerin yaşam karşısındaki olumlu tutumlarını güçlendirerek ve yaşama sevincini artırarak önemli bir tedavi aracı olarak öne çıkmaktadır. Sonuç olarak, amaç ve bulgular arasında güçlü bir ilişki olduğu ve resim terapisinin sanatla terapide önemli bir rol oynadığı sonucuna varılmaktadır.

Yeliz CANTEKİN

(2020)

“Sanatçının Kendiliği ve Yaratıcı Etkinliğine Travma Üzerinden Bir Bakış”

Bu çalışmanın amaç ve sonuçları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Amaç kısmında, sanatçıların yaşadıkları travmatik deneyimleri sanat eserlerine nasıl yansıttıklarının ve bu yansımanın sanatın iyileştirici ve yansıtıcı yönünü nasıl ortaya koyduğunun incelenmesi hedeflenmektedir. Bu bağlamda, sanat eserlerinde bulunan temaların ve sembollerin, sanatçının içsel yaşantısını nasıl dışa aktardığı üzerinde durulmaktadır. Sonuç kısmında ise, bireyin sadece fiziksel değil, aynı zamanda ruhsal ihtiyaçlarının da olduğuna ve kendini gerçekleştirme ihtiyacının en yüksek ihtiyaç olarak belirlendiğine vurgu yapılmaktadır. Bireyin güvenlik, sevgi ve benzeri ihtiyaçlarının karşılanması, kendini tamamlayabilmesi için gerekli olduğu ifade edilmektedir. Bu bağlamda, sanatçının içsel yaşantısının, dışsal dünyadaki nesnelere aracılığıyla somutlaşması ve sanat eserinin, sanatçının içsel dünyasını dışa vuran bir araç olarak işlev gördüğü belirtilmektedir. Dolayısıyla, sanatçının yaşadığı travmaların sanat eserleri aracılığıyla somutlaştığı sonucuna varılmaktadır. Bu ilişkiler, sanatın hem bireyin içsel dünyasını yansıtmaya hem de dışsal dünyayla etkileşim kurma işlevini nasıl yerine getirdiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, amaç ve sonuç arasındaki ilişki, sanat eserlerinin hem sanatçının travmatik deneyimlerini ifade etme hem de bu deneyimlerin somut bir biçimde dışa aktarılması işlevini anlamamıza olanak tanır.

Seda KARAKAYA

(2021)

“Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Olan Bireylere Uygulanan Sanat Psikoterapisinin ego İşlevleri, Duygu-Düzenleme, Kişilerarası İlişki Tarzlarına Etkisi”

Bu çalışmada amaç ve sonuç arasında anlamlı bir ilişki söz konusudur. Araştırmanın amacı, nevrotik kişilik yapısına sahip bireylerde sanat psikoterapisinin ego işlevleri, duygu düzenleme ve kişilerarası ilişki tarzları üzerindeki etkilerini incelemektir. Elde edilen sonuçlar, online sanat terapisi müdahalesinin bazı alanlarda olumlu etkiler sağladığını göstermektedir. Özellikle, müdahale grubunda duygu düzenleme gücünün "farkındalık", "açıklık" ve "dürtü" alt boyutlarında ve ego fonksiyonları değerlendirme ölçeğinin "savunmaların işleyişi" alt boyutunda anlamlı iyileşmeler kaydedilmiştir. Bu bulgular, sanat terapisi uygulamasının bireylerin duygu düzenleme ve ego işlevleri üzerinde etkili olduğunu desteklemektedir. Ancak, kişilerarası ilişki tarzları ölçeği ve ego fonksiyonları değerlendirme ölçeğinin "yaratıcılık" dışındaki diğer alt boyutlarında kontrol grubuyla anlamlı farklar gözlemlenmemiştir. Bu sonuçlar, sanat terapisinin nevrotik

---

kişilik özellikleri gösteren bireylerde belirli psikolojik işlevleri olumlu yönde etkileyebileceğini ancak tüm alanlarda aynı derecede etkili olmayabileceğini işaret etmektedir.

Aslı VİZE

(2021)

“Zanaattan Sanata Esat Eğer
'in Sanat Anlayışı ve Sanat Psi-
kolojisi Bağlamında Değerlen-
dirilmesi”

Bu çalışmanın amacı ve sonuçları paralel ilerlemiştir. Araştırmanın amacı, Esat Eğer 'in sanat pratiğini ve bu pratiğin gelişim sürecini ayrıntılı bir şekilde incelemek olup, zanaat ve sanat arasındaki ilişkiyi analiz etmeyi de kapsamaktadır. Bu hedeflere ulaşmak için elde edilen bulgular önemli ipuçları sunmaktadır. Araştırmada, zanaat ve sanat kavramlarının eğitim yöntemlerine nasıl yansıdığı üzerinde durulmuştur. Ayrıca, sanatsal eğilimlere sahip bireylerin bu eğilimlerinin erken yaşlardan itibaren fark edilmesi ve desteklenmesinin önemi vurgulanmıştır. Esat Eğer 'in çocukluk dönemindeki sanatsal eğilimleri, ailesi ve öğretmenleri tarafından teşvik edilmiş ve bu durum, sanat kariyerinin gelişiminde belirleyici bir rol oynamıştır. Araştırma, Esat Eğer 'in sanat kariyerini üç döneme ayırarak her bir dönemin sanatçının gelişimindeki etkilerini detaylandırmıştır: ilk dönem zanaatkar olarak ressamlık yapma, ikinci dönem sanatçılar ve izleyicilerle etkileşim ve üçüncü dönem içsel arayış ve yaratım sürecine odaklanma. Ayrıca, Esat Eğer 'in yaratım süreci, çocukluk dönemindeki oyun ve haz duygularına benzetilerek analiz edilmiştir. Bu benzetme, sanatçının içsel arayışını ve bu arayışın yaratım sürecindeki etkilerini ortaya koymaktadır. Bu bulgular, sanatçının zanaat ve sanat arasındaki geçişini, erken yaşta desteklenmenin önemini ve sanatsal evrim sürecini anlamada kapsamlı bir bakış açısı sunmaktadır.

Hulusi Osman Döken

(2021)

“Yaratma Edimi ve Bilinçdışının İç Dış İlişkisi”

Bu çalışmada, amaç ve sonuç arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çalışmanın amacı, bilinç ve bilinçdışının ruhsal süreçlerdeki etkilerini incelemek ve bu bağlamda sanatçıların yaratım sürecini anlamak olarak belirlenmiştir. Sonuçlar, sanatçıların dış dünyayı nasıl içsel deneyimlerle birleştirip sanat eserlerine dönüştürdüğünü göstermektedir. Sanatçılar, dışsal olayları ve gözlemleri bilinçdışındaki imgelerle harmanlayarak, iç dünyalarını ve duygusal durumlarını yansıtır. Bu süreçte, sanatçıların deneyimlerinin ve karşılaşmalarının bilinçaltında nasıl birleştiği ve bu etkileşimlerin sanat eserlerine nasıl yansıdığı vurgulanmıştır. Dolayısıyla, amaç ve sonuç, sanatçının içsel dünyası ile dışsal gerçeklik arasındaki etkileşimin

---

sanat aracılığıyla nasıl ifade edildiğini anlamaya yönelik bir uyum içindedir.

Nagihan KAZANCI

(2022)

“Psikanaliz Kuramının Sanattaki Yeri ve Sanatsal Yaratım Süreçlerine etkisi”

Bu tez çalışmasının amaç ve sonuçları tutarlı ilişki içerisinde. Çalışmanın amacı, psikanaliz kuramının sanat üzerindeki bireyselleşme eğilimini ve sanatçının yaratım süreçlerini incelemektir, araştırmanın sonuçları da bu hedefi destekler niteliktedir. Araştırma, psikanaliz kuramının sanatçının kendini ifade etme ve yaratıcılığını ortaya koyma süreçlerinde önemli bir rol oynadığını ortaya koymuştur. Özellikle sanatçıların ruhsal süreçlerini derinlemesine anlamak ve eserlerindeki anlamları keşfetmek konusunda psikanalizin sağladığı avantajlar vurgulanmaktadır. Ayrıca, sanat psikolojisi eğitiminin sanatçıların yaratıcılığını ve eserlerini daha kapsamlı bir şekilde yorumlamalarına yardımcı olduğu belirtilmiştir. Sanatın, sanatçıların travmalarını iyileştirme gücüne sahip olduğu ve bu bağlamda sanatın iyileştirici yönüne odaklanmanın öneme değinilmiştir. Bu sonuçlar, çalışmanın amacına uygun olarak, psikanalizin sanat üzerindeki etkilerini ve sanat psikolojisi eğitiminin önemini vurgulamaktadır.

Sümeyye DURSUN

(2023)

“Psikolojik Rahatsızlıkların Sanatsal Yaratıcılığa Etkisi: Vincent Van Gogh ve Edvard Munch Örneği”

Bu çalışmanın, amaç ve sonuç arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çalışmanın amacı, Vincent Van Gogh ve Edvard Munch gibi sanatçıların psikolojik sorunlarının sanata olan etkilerini ve bu sorunların eserlerindeki özgünlüğü nasıl etkilediğini araştırmaktır. Sonuçlar ise, bu sanatçıların yaşadıkları psikolojik zorlukların hem yaşamlarını hem de sanat eserlerini derinden etkilediğini ortaya koymuştur. Sanatçıların psikolojik durumları, eserlerinde duygu ve düşüncelerini ifade etme biçimlerini şekillendirmiş ve sanatın ruhsal sağlık üzerindeki olumlu etkilerini gözler önüne sermiştir. Ayrıca, sanatın kanser, felç ve bipolar gibi çeşitli hastalıklara sahip bireylerde iyileştirici etkiler yarattığı, ancak sanatçıların ruhsal hastalıklara daha yatkın oldukları gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, sanatçıların psikolojik durumları ve yaratıcılıkları arasındaki ilişki, eserlerinin özgünlüğünü artıran bir etken olarak değerlendirilmiştir. Dolayısıyla, amaç ve sonuç arasındaki ilişki, psikolojik sorunların sanatsal ifade üzerindeki derin etkilerini ve sanatın iyileştirici yönlerini tutarlı bir şekilde vurgulamıştır.

Sercan EKİCİ

(2023)

“Plastik Sanatlarda Geometrik Soyutlamaya Yönelimlerin Psikolojik Boyutları”

Bu tez çalışmasında, amaç ve sonuç arasında anlamlı bir ilişki vardır. Tezin amacı, sanat ve psikoloji etkileşiminde geometrik şekillerin rolünü incelemektir. Çalışmanın bulguları ise sanatın tarihsel gelişimi ve teknolojik ilerlemelerin bu gelişimdeki rolünü ortaya koymuştur. Özellikle, geometrik soyutlamanın sanatsal üretimdeki yerinin Cezanne'dan itibaren nasıl evrildiği ve 20. yüzyılda savaşların etkisiyle nasıl şekillendiği vurgulanmıştır. Bu bağlamda, amaç ve sonuç arasında doğrudan bir bağlantı mevcuttur; çünkü geometrik şekillerin sanat üzerindeki etkisi, sanat tarihinin çeşitli dönemlerinde ve akımlarında farklı biçimlerde kendini göstermiştir. Bu, sanatçının psikolojik durumunu ve dünya görüşünü ifade etme biçimindeki değişimlerle ilişkilidir, bu da çalışmanın temel amacını ve bulgularını anlamlı bir şekilde birleştirir.

Tuğçe ŞENOL

(2023)

“Sanat Terapisi Yöntemindeki Uygulamalarda Biçimsel ve İçeriksel Çözümler”

Bu çalışmanın, amaç ve sonucu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, sanat terapisi yöntemini biçimsel ve içeriksel açıdan analiz ederek temel yapı taşlarını incelemektir. Sonuçlar ise, sanatın insanlık tarihindeki önemli rolünü ve sanat terapisi ile sağlık üzerindeki olumlu etkilerini vurgulamaktadır. İlk insanların duvar resimleriyle içsel dünyalarını ifade etmeleri, sanatın iletişim ve kendini ifade etme aracı olarak tarih boyunca nasıl kullanıldığını gösterir. Bu bağlamda, sanat terapisi içsel yaşantıyı ve duygusal zorlukları ifade etmenin etkili bir yolu olarak ortaya çıkmıştır. Tarih boyunca sanatın iyileştirici gücü ve sanatçılar üzerinde yapılan çalışmalar, sanatın sağlık üzerinde olumlu etkiler yarattığını ve alternatif tıp olarak kullanılabilirliğini kanıtlamaktadır. Özellikle Louis Wain, Frida Kahlo, Francisco Goya ve Hale Asaf gibi sanatçılar, kişisel zorluklarını sanatsal ifadeleriyle aşmaya çalışarak sanat ve sağlık alanlarının birleşiminin önemini ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, sanat terapisi yöntemlerinin analizine yönelik yapılan literatür incelemesinin, sanatın iyileştirici gücünü ve tarihsel sürecindeki önemini daha iyi anlamamıza katkıda bulunmaktadır.

4.7. Yurt İçinde Sanat Eğitimi ve Psikoloji Etkileşimi Üzerine Yapılan Makale Çalışmalarının Amaç ve Sonuçları Arasındaki İlişki

" Yurt İçinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan makale çalışmalarının amaç ve sonuçları arasındaki ilişki nasıldır?" alt problemine yönelik bulgular, Tablo 4.7.1’de gösterilmiştir.

Tablo 4.7.1. Yurt İçinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan makale çalışmalarının amaç ve sonuçları arasındaki ilişki nasıldır?

Tezler	Amaç	Sonuç
Haldun SOYGÜR (1999) “Sanat ve Delilik”	Bu çalışmada hedef sanat ve yaratıcılık kavramını incelemek ayrıca sanat, yaratıcılık ve delilik arasındaki ilişkiyi irdelemektir.	Bu çalışmanın sonuçları, yaratıcılık ve delilik kavramının doğrudan ilişkili olmadığını göstermektedir. Fakat bazı durumlarda ruhsal sorunların sanatçılar için ilham verici olabileceği vurgulanmıştır. Buna ek olarak ruhsal sorunların yaratıcılığı arttırdığına yönelik net bir sonuca ulaşılamamıştır. Sonuç olarak sanat ve delilik kavramı arasındaki ilişkinin zor ve karmaşık olduğu vurgulanmıştır. Sanatçıların ruhsal yapısı ve yaşadığı psikolojik sorunlar onların yaratıcılık düzeylerini etkilese bile bunun ne düzeyde olduğunu saptamak oldukça zordur. Bu alanda yapılan çalışmalar yeterli değildir bu bağlamda bu konu üzerine daha fazla çalışmanın yapılması sanatın insan psikolojisini nasıl etkilediğine yönelik veriler sunacağından anlaşılmasını daha kolay hale getirecektir.
Ayla KAPAN EZİCİ (2005) “Sanatçının kişiliği ve yaratma psikolojisi.”	Bu makalede temel amaç sanat alanında uzman kişilerin görüşleri çerçevesinde yaratım psikolojisi ve sanatçının kişiliği ile ilgili temel kavramları açıklayarak irdelemektir.	Bu makalenin sonucunda yapılan tespitler göz önünde bulundurulduğunda sanatçının yaratma nedeni ve kişiliğine dair birçok etken ortaya çıkmıştır. Bunlar yaşamı oyun olarak görebilme, yaşamda var olan sorunlara karşı daha yapıcı yaklaşma, yaşam ve sanatına daha eleştirel perspektifle bakabilme, yaşam içerisindeki çelişkileri fark ederek bunlar arasında denge kurmak, ölüme karşı bir meydan okuma ve toplum tarafından daha çok ilgi görme isteğinde bulunarak önemsenme ihtiyacını karşılamak gibi bir dizi sebebin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.
Esra ALIÇAVU-ŞOĞLU	Bu makalede temel amaç Sigmund Freud’un bilinç-dışına yönelik çalışmaların	Çalışmanın bulguları, sanatsal yaratmanın temelleri, sanatçının iç yaşantısı, yaratıcılık gibi kavramları Freud’un görüşleri

(2012) “Psikanaliz, Freud ve Sanat”	sanat üzerindeki etkisini irdelemektir.	doğrultusunda irdelemiştir. Freud için sanat cinsel arzuların yüceltilmesinin sonucudur. Yaratıcılığı da nevrozla ilişkilendirerek psikanaliz yöntemini sadece hastalıkları iyileştirmek için değil de felsefi, dini ve sanatsal sorunların çözülmesinde kullanılabileceğini vurgulamıştır.
Latife UTAŞ AK-HAN (2012) “Psikopatolojik Sanat ve Psikiyatrik Tedavide Sanatın Kullanılışı”	Bu çalışmanın temel amacı, psikiyatrik hastalıklarda, psikopatolojik sanatın faydaları ve kullanımını ortaya koymaktır.	Çalışmanın sonuçları incelendiğinde, Bireyler, çocukluk döneminden beri çevresinde görülen estetik, etik ve moral değerlerin etkisinde kalır ve bu değerler uyumsuz düşünce ve duygular genellikle bilinçaltında bastırılır. Bilinçaltına itilen bu düşünce ve duygular, görsel imge ve simgeler aracılığıyla ortaya çıkar. Psikoanalitik kuramda, psikiyatrik hastalıklara yol açan içsel çatışmalar, bu tür biçimlenmemiş simgelerle kendini gösterebilir. Özellikle psikoz durumlarında, bireylerin sözlü anlatımlarında ciddi gerilemeler gözlemlenebilir ve soyut düşünce ile dil patolojileri ortaya çıkabilir. Bu bağlamda, görsel sanatlar ve grafik dil, bir etkileşim aracı olarak kullanılabilir. Psikopatolojik sanatın temel prensibi, bilinçdışıdaki çatışmaların spontane imajlarla ifade edilmesidir; bu, hastalığın teşhisinde yardımcı olabilir. Ayrıca, sanat ürünleri hastalığın gelişimini izlemekte ve tedavi sürecinde bireylerin kendilerini ve davranışlarını yansıttıkları bir ayna işlevi görebilir. Ancak, sanat terapisi uygun şekilde uygulanmadığında, hastaların çevreden kaçış aracı haline gelebilir. Bu nedenle, sanat terapistinin, müdahale ile sessizlik arasındaki dengeyi dikkatli bir şekilde koruyarak iyileştirici bir etkiye sahiptir.
Cemile KAPTAN (2013) “Acı ve Sanat”	Bu makale çalışmasında temel amaç “acı” kavramının temellerini irdeleyerek psikoloji ve felsefe disiplinleri içerisindeki rolünü ortaya koymaktır.	Bu makale sonucunda yaratıcı süreç içerisinde acının net bir şekilde yer edindiğini görülmüştür. Acı sanatçılar için yaratıcı bir güç olmanın yanı sıra tedavi edici ve iyileştirici bir araç olarak kendini gösterir. Sanatçılar yaşamış oldukları toplumsal ve kişisel acılarını sanat nesnesine dönüştürerek bu acılarını anlamlandırır. Bu çerçevede ünlü sanatçıların eserlerinin arka planında bulunan itici gücün yaşadıkları acılar olduğu belirtilmiştir. Sonuç olarak, acının sanat için bir gereklilik olduğu ve

<p>Leyla AĞLUÇ (2013) “Sanat Yaratıcılık Bağlamında İnsan ve Yaratma Güdüsü”</p>	<p>Bu çalışmada amaç, estetik değerler geri plana itilerek, sanat ürünü ortaya koymanın ilahi bir güç tarafından direk verilmediğini, aslında insanın doğal yapısında bulunan bir potansiyel olduğunu göstermektir. Bu bağlamda temel olarak yaratıcılık, sanat, insan ve yaratma güdüsü ortaya konmak istenmiştir.</p>	<p>sanatçıların duygu ve düşüncelerini ifade etmelerinde bu acının önemli bir rol oynadığı ifade edilmiştir.</p>
<p>Rumiye ARSLANI, Mehmet YAPICI2 (2014) “Sanat Yapıtında Psikolojik Objeye Üzerine Hermeneutik Bir Analiz: Ressam Gülbin Zeren Örneği”</p>	<p>Bu çalışmada amaç, sanatçı Gülbin Zeren’in çalışmalarından yola çıkarak, eserlerinde bulunan psikolojik objeler hermeneutik bir bakış açısıyla analiz edilip yorumlanmak istenmiştir</p>	<p>Bu çalışmanın sonucunda, Gülbin Zeren’in eserleri incelendiğinde önemli objeler görülmüştür. Bunların en önemlisi merdiven, pencere ve ipe asılı çamaşır objeleridir. İlk bakışta bu iki obje birbirinden bağımsız olarak değerlendirilebilir gibi görünse de detaylı incelemeler sonucunda genellikle birlikte, bazen uyum içinde, bazen de zıtlık oluşturarak bütünlük içinde yer almaktadır. Resimlerde görülen psikolojik objelerden ‘merdiven’ yaşam ve ölüm arasındaki ilişkiyi simgelemektedir. Diğer bir obje olan ‘pencere ve ipe asılı çamaşır yaşamın kendisini ve onun bütün renklerini temsil etmektedir. Bu bağlamda eserlerde ‘merdiven’ soyut imge olarak yer alırken, ‘pencere ve ipe asılı çamaşır hayatın somut yönlerini ifade eder. Sonuç olarak Gülbin Zeren’in eserleri analiz edildiğinde sanatçının gizli kalmış kendi iç yaşantısını yansıttığı, eserleri mesaj verme kaygısı taşımadan, alıcının kendisi için pay çıkarması adına ürettiği, aynı zamanda içsel ve yerel yaşamımızı evrensel</p>

---

taşıyan her dil ve kültürde sorgulanabilecek felsefi derinlik sunmaktadır.

Merih Tekin BENDER

(2014)

“Yaratıcılık, Kişilik ve Sanatsal Yaratma Üzerine”

Bu makale çalışmasında temel amaç yaratıcılığı, yaratma sürecini ve sanatçının yaratıcı eylemini literatür tarayarak farklı açılardan irdelemektir. Bu bağlamda yaratıcılık kavram farklı açılardan analiz edilip tanımlanarak, kişilik ile ilişkisi ve sanatsal yaratıcılık ile etkileşimi ortaya konmak istenmiştir.

Bu çalışmanın bulguları ışığında, yaratıcılık, sadece basit bir kelime olarak değil, bir dizi süreç olarak görülmelidir. Bu süreç soyut, bilişsel bir altyapıyla birlikte somut işlemleri de barındırır. Genetik faktörü yaratıcılıkta önemli olsa da özellikle doğru eğitim yardımıyla sonradan da kazanılabilir. Yaratıcı becerisi gelişmiş bireyler genellikle geleneksel olanı sorgular ve geleneksel kalıpların aşarak bilinenin ötesinde düşünürler. Yaratıcı bireyler var olanı reddedip, yeni problemler ve çözümler üretirler. Bu süreç, kişinin düşünce, söz ve davranışlarıyla kişiliğinin bir parçası olarak görünür. Yaratıcı kişilerin ortak özelliklere sahip olması son derece doğal bir durumdur. Ancak, her yaratıcı bireyin kendine özgü kişilik özellikleri de vardır. Ve bu bireye has kişilik özellikleri sanatsal yaratma sürecinde etkili olur. Sanatçılar genellikle zor ve yoğun süreçlerden geçerler bu da onlar için acı verici olabilir. Yaratıcılık, sanatçının kendini ifade etme veya yüceltme isteğiyle birleşir ve bu süreçte duygu ve düşünceler, sanat eserine dönüşür.

Orhan GÜRSU

(2015)

“Sanat ve Psikoloji Etkileşimi: Geleneksel Türk- İslam Sanatları Merkezli Bir Okuma Denemesi”

Bu çalışmada temel amaç estetik kavramının psikolojik analizini yapmaktır. Bu bağlamda sanat ve psikoloji etkileşimi değerlendirilerek, sanat eserinde görülen psikolojik unsurlar ışığında Türk-İslam sanatının özgün özellikleri ve onu batı sanatından ayıran temel özellikleri hat ve ebru sanatı temel alınarak psikolojik perspektiften incelemektir.

Bu makalenin sonuçlarına göre, sanat her zaman insan yaşamında önemli bir yer edinmiş ve sadece güzelin ifade aracı olmakla kalmayıp duygusal ve psikolojik etkileriyle de son derece önemli bir olgu olarak kendini göstermiştir. Tarih boyunca sanat gerek bireysel gerek toplumsal düzeyde devamlı estetik değişimlere uğramış ve medeniyetlerin kültürlerine özgü bilgilerin bulunmasına katkı sağlamıştır. Din sanatın gelişmesinde önemli etkiye sahip olmuştur, aynı zamanda sanat dinlerin kendini anlatması için bir araç olarak kullanılmıştır. İslam sanatları hem sanatçının hem de izleyicinin ruhsal dünyası üzerinde derin etkiler bırakmış, manevi ve estetik doyum sağlamıştır. Ancak günümüzde sanatın sağladığı bu incelik ve seçiciliğin yeterli düzeyde olmadığı, bunun da sanatsal fakirliğe yol açtığı görülmektedir. Ancak son yıllarda, İslam sanatlarının psikoterapilerde kullanımında artış

		gözlenmiştir; ebru ve hat sanatı gibi sanat etkinlikleri, otistik çocuklardan kronik rahatsızlıklara kadar birçok alanda iyileştirici etki sağlamaktadır. Dolayısıyla, ruh sağlığı alanında çalışan uzmanların İslam sanatlarının psikoterapilerdeki önemini kavrayarak uygulamalarda daha sık kullanması büyük önem taşımaktadır.
Volkan DEMİR (2017) “Dışavurumcu Sanat Terapisinin Psikolojik Belirtiler ile Bilişsel İşlevlere Etkisi”	Bu çalışmada temel amaç, dışavurumcu sanat terapisinin bireyin psikolojik semptomları, umutsuzluk düzeyleri, otomatik düşünceleri ve işlevsel olmayan tutumlarına olan etkisini incelemektir.	Bu çalışmanın sonuçları incelendiğinde dışavurumcu sanat terapisi yönteminin, bireylerde gözlemlenen otomatik düşünceleri, umutsuzlukları, işlevsel olmayan tutumları ve kısa semptom envanteri ölçekleri çerçevesinde anksiyete, depresyon, fobik anksiyete, somatizasyon, kişiler arası duyarlılık, polaroid düşünce, obsesif kompulsif bozukluk ve psikotizm gibi sorunların belirtilerinde pozitif etkiye sahip olduğu ve azalttığı görülmüştür. Ancak dışavurumcu sanat terapisi yönteminde öfke problemine yönelik gözle görülür bir etkisi bulunmamıştır.
Tuğba YILMAZ (2017) “Klinik Psikolojide Sanat ve Sanat Uygulamaları”	Bu makalenin temel amacı, klinik psikoloji uygulamalarında sanatın kullanım biçimi ve yerini incelemektir.	Bu çalışmanın sonuçlarına göre, klinik psikoloji, tanı koyma, değerlendirme ve tedavi gibi temel uygulama yöntemlerine sahip psikolojinin alt dalıdır. Sanat, özellikle projektif yöntemlerde ve psikodinamik yaklaşımlarda, yansıtma savunma mekanizmasının sağladığı etkiden dolayı daha yoğun kullanılmaktadır. Ancak yapılandırılmış terapilerde, objektivite ve gözlemlenebilirlik daha çok ön planda olduğu için sanatın rolü daha kısıtlı kalmaktadır. Diğer yandan, esnek ve ihtiyaç odaklı psikoterapi ekollerinde sanatın çok yönlü özellikleri iyileştirici yöntemlerden çeşitlendirilmesine ve ortamın daha rahat hale getirilmesine yardımcı olmaktadır. Klinik psikologların sanat alanında güçlendirilmesi, sanatın terapideki kullanımını daha etkili kılabilir. Bu nedenle, güzel sanatlar eğitiminin klinik psikoloji eğitimine seçmeli ders olarak dahil edilmesi da çok fayda sağlayacaktır.
Burcu BOSTAN-CIOĞLU,	Bu makalede amaç, sanat terapisi yönteminin tedavi	Sanat, insan var olduğu günden beri iletişim kurmak için kullanılmıştır. Eski

**Mehmet Emin
KAHRAMAN**
(2017)

“Sanat Terapisi
Yönteminin ve
Tekniklerinin Sağ-
lık –İyileştirme
Gücü Üzerindeki
Etkisi”

sürecinde kullanılmasını ve iyileştirici gücünü ortaya koymaktı

çağlardan beri ilk insanlar duygu ve düşüncelerini resim aracılığıyla duvarlara çizerek aktarmış ve sahip olma gibi isteklerini sanat aracılığıyla tatmin etmişlerdir. Sanat süreç içerisinde, iletişim aracı olarak kullanımın ötesine geçerek bireyin kendi iç yaşantısıyla iletişim kurmasını da sağlamıştır. Sanatın iyileştirme potansiyeli, sanatın birçok dalında kullanılmasını sağlamıştır. Özellikle, müzik, dans ve resim gibi farklı sanat alanlarında bireyin iç yaşantısında bulunan duyguları dışa vurma ve bilinçaltına itilmiş hisleri ifade etme konusunda etkili olmuştur. Yapılan araştırmalar, sanat terapisi yönteminin hasta bireyler üzerinde olumlu etkiye sahip olduğu ve sağlıkta kabul gördüğü sonucuna varılmıştır. Sanat terapisi yöntemi, sağlık alanında, sağlık geliştirme, önleme ve yaşam refahını geliştirmede önemli ek tedavi yöntemi olarak kabul görmüştür. Bu bağlamda sanat Terapisi uygulamalarının sağlık alanında kullanımına dair yapılan bilimsel araştırmalar, sanat terapisinin insanlık tarihi boyunca son derece önemli yere sahip olduğu ve tedavi amacıyla kullanımının tarihsel süreçte hastalar üzerindeki etkilerinin gözlemlendiği ortaya konmuştur. Sonuç olarak, sanat terapisinin günümüzde sağlık hizmetlerinde alternatif bir tedavi yöntemi olarak kullanıldığı ortaya çıkmıştır.

Şule ÇELİKKAN
(2017)

“Sigmund Freud’da
Yaratmanın Psiko-
lojisi: Psikoanalitik
Sanat”

Bu çalışmada amaç Sigmund Freud’un geliştirdiği psikoanalitik kurum çerçevesinde psikoanalitik sanat, psikanaliz ve estetik ilişkisini irdelemektir.

Bu makalenin sonuçlarına göre Sigmund Freud'un psikanaliz kuramının amacı, insanın iç yaşantısında yatan saklı duyguları ve bilinçdışını anlamaktır. Freud'un kuramına göre, psikanaliz sadece psikoloji ve tıp alanında kullanılmamakla kalmayıp, edebiyat ve sanat alanına da önemli yenilikler getirmiştir. Özellikle Freud’un sanat hakkındaki görüşleri, psikanaliz yönteminin sanat eserini yorumlamak için kullanılmasına neden olmuştur. Freud sanatı bilinçaltının bir dışavurumu olarak tanımlamış ve bastırılmış duyguların sanatçılar tarafından nasıl sanat eserine dönüştüğünü incelemiştir. Ayrıca Freud sanat eserini bilinçaltında yatan dürtülerin yansması olarak görmüş ve sanatın özellikle

---

psikanaliz tekniğiyle çözümlenebileceğini savunmuştur. Freud'un sanat hakkında ortaya koyduğu bu görüşleri, onun kurmuşt olduğu psikolojik kuramlarla bağlantılıdır. Bilinçaltında yatan duyguların ne şekilde sanat eserine evrildiğini araştırarak sanatın iyileştirici ve ifade edici gücünü ortaya koymuştur. Ona göre sanat eserleri, sanatçının olduğu kadar alıcının da bilinçaltındaki duygusal dürtülerini dışa vurur. Ve sanatın bilinçaltını öğrenmek için bir araç olarak düşünülmesi gerektiğini savunmuştur. Sonuç olarak Freud'un sanat hakkındaki görüşleri, bilinçdışının yansımalarının nasıl olduğunu anlamak adına katkıda bulunmuş ve psikanalizin sanat hakkındaki anlayışını geliştirmede etkili olmuştur. Bu bağlamda Freud'un bu görüşleri sanatın toplumsal ve bireysel etkilerini çözümlenmede son derece önemli bir çıkış noktası olmuştur.

Deniz KİREÇ

(2019)

“Psikoanalitik Kuram Çerçevesinde Psikolojik Rahatsızlıkların Yaratıcılığa ve Sanat Eserlerine Yansıma Biçimleri”

Bu araştırmada temel amaç, psikoanalitik kuram temelinde, psikolojik hastalıklar ve sanat yapıtı arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır.

Bu araştırmanın sonuçlarına göre, tarih boyunca yaratıcılığın yaşanan bir rahatsızlık sonucu ortaya çıktığı düşünölmüştür. Bu düşünce yapısını psikoanalitik kuramda destekler niteliktedir ve yaratıcı beceriye sahip bireylerin bazı psikolojik sorunlar içerisinde olabileceğini savunmuştur. Özellikle Freud, yaratıcılığın yaşanan zihinsel çatışmaların ürünü olduğunu belirtirken, Carl Jung bilinçaltı ve arketipler kuramı temelinde belirli analizler yapmıştır. Sanat alanlarından biriyle uğraşan bireylerde gözlemlenen rahatsızlıkların eserlerinde de belirli ortak özellikler gösterdiği görölmüştür. Örnek olarak, parano-yak şizofreni hastası olan bireylerin eserlerinde objeler arasındaki ilişki ve renk kullanımı belirgin bir ilişki içerisinde-dir. Depresif hastaların çalışmalarında da benzer özellikler görünse de manik-depresif rahatsızlığı olan bireylerin çalışmalarında iki farklı duygusal durum gözlenmiştir. Asperger sendromu olan bireylerin eserleri incelendiğinde ise çalışmalarda insan figürüne yer verilmemesi öne çıkan bir detaydır. Bu bağlamda, psikolojik sorunlar ve sanat eserleri arasındaki ilişki, bu

<p>Mutluhan TAŞI, Abdülkadir ÜRÜN2 (2019) “Sanat ve yaratma”</p>	<p>Bu çalışmanın amacı sanat ve yaratıcılık ilişkisini ve bu ilişkinin sonucu olarak ortaya çıkan yaratma kavramını irdelemektir. Ayrıca bu çalışma, yaratıcılık becerisinin gelişiminde eğitim, doğuştan gelen özellikler, aile yapısı ve çevresel faktörler gibi etkenlerin rolünü ele almıştır. Bu çerçevede sanatçının mevcut koşullara bağlı olarak neyi yarattığını ve niçin yaratmaya çalıştığını ortaya koymayı hedeflemektedir.</p>	<p>rahatsızlıklara sahip bireylerin eserlerinde belirgin benzer unsurlara sahip olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla Sanat, bu durumda psikolojik sorunlar yaşayan bireylerde içsel yaşamlarını dışa vurduğu ve kendilerini iletişim yoluyla ifade ettikleri bir alan olarak ortaya çıkmaktadır.</p>
<p>Mahmut AKAR (2019) “Sanatçıyı Yaratıma Götüren İtki: Psikanalizin sanatçının Sağaltımına Etkisi ve Thomas Wolfe’un Sanatsal Üretimi”</p>	<p>Bu çalışmada amaç Thomas Wolfe’nin iç dünyasında yaşamış olduğu sorunları çalışmalarıyla nasıl dışa yansıttığını incelenerek onu yaratıma götüren etkileri psikanaliz çerçevesinde ortaya koymaktır.</p>	<p>Bu makalenin sonuçlarına göre, yaratıcılık bazı dini inançlara göre, insana yaratıcı tarafından verilen bir beceridir. Bu bakış açısına göre, sanatçı güzelliği görmekte, tanımlamakta ve bu güzelliği başkalarının beğenisine sunmaktadır. Sanattaki yaratma, Allah’ın insanı ve evreni yoktan var etmesinden farklıdır; buradaki yaratıcılık, gerçek güzelliğin kaynağının farkına varma ve anlatma çabasıdır. Sanatçı, güzelliğin yaratıcısı olmaktan ziyade, bu güzelliğin farkına varabilen kişidir ve sanatını yaratıcısının anlamına, anlatımına ve yüceltilmesine adar. Sanatçı, yaratılmış bütün güzelliklerin yaratıcıdan geldiğini bilir ve görülen güzelliklerden asıl güzelliğe ulaşmayı amaç edinir bu sayede insanı ulaşabileceği en üst seviyeye çıkarmayı hedefler. Yaratıcılık becerisi doğuştan gelse de ancak uygun koşullar altında ortaya çıkarak eğitim yoluyla geliştirilebilir. Kültürel ve çevresel etmenler yaratıcılığın gelişimini olumsuz etkileyebilir ve hatta engelleyebilir. Sanatçı yaratıcılığını iç yaşantısında yatan duygularını yansıtmak ve rahatlamak için kullanır. Ancak yaratıcılığın ortaya çıkması için uygun koşulların sağlanması gerekir.</p>

---

		işsel problemlerinin azalmasına yardımcı olur ve psikanaliz sayesinde arındırma aracı işlevini görür. Wolfe yazarak ruhunu arındırmaya ve bu yolla iç dünyasındaki sorunları aşamaya çalışır.
Ceren YILDIRIM (2019) “Sanat Psikolojisi Kuramları Işığında Vincent Van Gogh”	Bu çalışmada temel amaç Vincent Van Gogh referans alınarak sanatın psikolojik temellerini araştırmak ve sanat eserlerinin psikolojik analizinde kullanılan yöntemleri eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmektir.	Bu makalenin bulgularına göre, Vincent Van Gogh eserlerinin sadece psikolojik rahatsızlıklarına indirgenmemesi gerektiği vurgulanmıştır. Sanatçının eserlerinin arketipler ve inanç öğeleriyle birlikte değerlendirilmesi Van Gogh’un sanat anlayışı hakkında daha kapsamlı bir bilgi edinmemizi sağlayacağı belirtilmiştir. Bu çerçevede sanatçının eserlerinin anlamını çözmek için kullanılan yöntemlerin sanat eserlerinin arka yapısında bulunan anlamları da ortaya çıkarılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.
Mustafa KARA-BULUT (2020) “Psikanalistik Bakış Açısıyla Sanat, Sanatçı ve Yazma Dürtüsü”	Bu makale çalışmasında temel amaç, psikanalistik analizler yaparak yazma fiilini, sanat, sanatçı ve yazma dürtüsü perspektifinden irdelemektir.	Bu makalenin sonuçlarına göre, sanat, sanatçı, yaratıcılık ve sanat eseri arasında kayda değer ilişki gözlemlenmiştir. Sanatçıların eserlerini somutlaştırması için bilinçli olması kadar bilinçaltı durumu da son derece önemlidir. Kimi psikologlar için sanatçı kişi içe dönük ve nevroza yakındır ve bu kişilerin sanat eserini ‘yüceltme’ adına yaptığını savunmuşlardır. Bu duruma göre bireyin bilinçdışına itmiş olduğu istekleri belli uyaranlar sayesinde gün yüzüne çıkar. Bir yazarı yazmaya iten nedenler arasında dürtüler ve bilinçaltı bulunur. Bu durum sanatçı ve sanat eseri arasındaki ilişkinin delilik ve dahililik gibi iki zıt unsurla ifade edilmesine neden olmuştur. Bu bağlamda sanatçıyı yazmaya iten nedenlerin olduğu söylenebilir bu neden bilinçaltıdır. Örneğin Sait faik Abasıyanık’ın yazmanın yaşamsal bir uğraşı olarak görülmesi ‘eğer yazmasaydım delirecektim’ demesiyle, Necip Fazıl Kısakürek’in annesi tarafından yönlendirilmesinden sonra yapısında bulunan yeteneğinin ortaya çıkmasında ve Orhan Pamuk’un yazma serüveninin başlamasında bireyin içinde bulunan yazma dürtüsünün yattığı sonucuna ulaşılmıştır.

Abdullah AYAY-DIN

(2020)

“Psikoloji ve Sanat Etkileşimi Üzerine”

Bu makalede temel amaç sanat ve psikoloji etkileşimini irdelemektir.

Bu makalede temel amaç sanat ve psikoloji etkileşimini irdelemektir. Sanat psikoloji disipliniyle etkileşim içindedir. Aynı zamanda felsefe, estetik ve sanat eğitimi, gibi alanlarla ilişki kurduğu kadar, psikoloji ile de sıkı bir bağı kurmuştur. Sanatın, psikoloji ile etkileşimi diğer birçok alanlarda etkili olarak gözlenebilir. Çünkü birey bu alanların tümüne sanatın izlerini taşımakta etkili olmuştur ve bunu yapabilen kişi de sanatçı sıfatını kazanmıştır. Aynı zamanda sanatçının kendine özgü bir psikolojisinin olduğu bilinmelidir. Eğitim, sanat ve psikolojinin etkileşimde bulunduğu alanların başında gelir. Sanatın bireylerin psikolojik yapısı üzerindeki etkisi göz önünde bulundurularak, öğrenci psikolojisine olan etkileri dikkate alınmalıdır. Bu bağlamda, psikoloji ve sanat etkileşimini anlamak, dolaylı yoldan sanat eğitimine yönelik bilgi edinmeyi de kolaylaştırır.

Özlem ÇAKMAK1,
İsmail BİÇER2,
Halil DEMİR3

(2020)

“Sağlıkta Sanat Terapisi Kullanımı: Literatür Taraması”

Bu çalışmada temel amaç sanat terapisi yönteminin sağlık alanında ne sıklıkla kullanıldığını ve hangi alanda kullanıldığını ortaya koymaktır.

Bu çalışma sonuçlarına göre, sanat terapisi sanat malzemeleri aracılığıyla yapılan dışavurumcu bir tedavi yöntemidir. Bu terapi yöntemi yaratıcı süreçlerin psikolojik etkilerini anlamlandırıp sanat nesnelere ruhsal yönlerini inceleyerek geleneksel tedavi yöntemleriyle bütünleşir. Bu yöntem müzik, tiyatro, dans ve resim gibi sanat dallarını da içine alan uygulamalardan oluşur. Sanatla terapi yöntemi sağlık uygulamalarında son derece önemli bir yer edinmiştir. Bu yöntemin tarih içinde ilk kullanımı tüberküloz hastalarının yaşam kalitesini arttırmak adına 1940 yıllarında gerçekleşmiştir. Ruhsal hastalıklar ilerledikçe, hastaların iletişim kurma becerisi olumsuz etkilenir ve onların rahatsız eden duygularını dışa vurmalarını engeller. Buda bireyin depresyon ve kaygı içerisinde kalmasına neden olur. Bu noktada sanat terapisi yöntemi hastaların rahatsız edici duygularını aktarmada kolaylık sağlayarak yaşam kalitesinin iyileşmesinde yardımcı olur. Sonuç olarak sanat terapisi yönteminin anksiyete, akıl sağlığı ve yardımcı üreme terapileri, psikiyatri ve cinsel

---

Şeyma Müge İBA (2020) “Sanatsal Yaratım Sürecinin Sanatçı Psikolojisine Etkileri”	Bu makale çalışmasında temel amaç sanatçının yaratım sürecinde ortaya çıkan kişisel özelliklerini psikolojik bir perspektiften incelemektir.	sağlık gibi pek çok hastalığın tedavisinde yoğun olarak kullanıldığı görülmüştür. Bu çalışmanın sonucunda yaratım sürecinin sanatçı psikolojisi üzerinde önemli etkide bulunduğu sonucuna varılmıştır. Bu çerçevede sanatçı kişiliğinin oluşumunun genetik faktörlere bağlı olarak değişiklik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun dışında sanatçı kişiliğinin varoluşsal bir süreç olarak oluştuğu ve ortaya çıktığı gözlemlense de çevresel faktörlerin göz ardı edilemeyeceği vurgulanmıştır. Yaratıcılığın temel başlangıç noktası, sanatçının kendini gerçekleştirme isteğiyle başlar. Sanatçı için yaratıcılık psikolojik yapısının ve kişiliğinin bir sonucudur. İnsanlar ilk olarak kendini tanımlamak isteğiyle yola çıkarsa da sanatçı bu yolculuğa içsel bir keşifle başlar ve ardından kendisiyle ve çevresiyle etkileşim içinde yansır. Bu süreçte sanat, sadece bir anlık deneyim olmanın ötesinde, sanatçının gerçeğini ve duygusal birikimini ifade edebileceği kişisel bir alan haline gelir. Bu bağlamda, sanatçının psikolojisi ve kişiliğinin sanat üretiminde önemli bir rol oynadığı ve bu durumun değişkenlik gösterebileceği sonucuna varılmıştır.
Aydın GÖRMEZ, Merve KARAKUŞ (2021) “Sanat Eserlerinin Yaratılma Süreci”	Bu çalışmada temel amaç sanatın hangi gereksinimlerden dolayı ortaya çıktığını, geçirmiş olduğu süreçleri ve yorumlanmasındaki bireysel değişkenlerin neler olduğunu irdelemektir.	Bu çalışmanın sonuçlarına göre Sanat, insanın farklılaşma sürecine girip, kendini gerçekleştirmeye başladığı dönemde önemli bir gereksinim olarak karşımıza çıkmaktadır. Sanatçıyı ve eserlerini değerlendirenler, estetik zevkler ve yaşam içerisindeki anlamı bulmak amacıyla sanata yönelmiştir. Sanat eserleri, bireylerin zorlayıcı çevresel koşullar karşısında bozulan iç yaşantılarını yeniden sağlamalarına yardımcı olur. Sanat ilk Çağlardan beri devamlı, insanlıkla birlikte değişime uğrayarak çeşitlilik kazanmıştır. Sanatın işlevi, üretim süreci ve yorumlanması, bireyin bilişsel yapısı ve dönemin koşulları gibi faktörlere bağlı olarak şekillenmiştir. Sanatçının nörolojik yapısı, iç ve dış dünyasında yaşadıkları olaylar, hayal gücü ve görsel araçları birleştirmesi, sanat eserlerinin oluşumunda kritik rol oynamaktadır. Eserin yorumlanmasında yaratım sürecindeki bu özellikler belirgin bir şekilde

---

---

ortaya çıkar. Estetik algı, doğuştan gelen eğilimler ve nörolojik faktörellerden etkilenerek gelişmiştir Sanat eserlerinin üretimi, zamanın ve bireylerin ihtiyaçlarına doğrultusunda ortaya çıkmıştır. Toplumsal koşullar, bu ihtiyaçları etkiler ve her toplum, kendi sanatçısını ve eserini üretir. Picasso ile bir Alman general arasındaki konuşma, bu durumun somut örneğidir. General, Picasso'nun Guernica adlı eserini göstererek, “Bu resmi siz mi yaptınız?” diye sorduğunda Picasso'nun cevabı ise “Hayır, siz yaptınız” olmuştur. Bu örnek durum, sanatın dilinin ve sanatçıların ifade biçimlerinin çeşitliliğini ortaya koyar. Sanat, hayatta kalmak için gerekli olmasa bile her dönemde toplum için önemli bir gereksinim olarak var olmuştur ve anlaşılması oldukça meşakkatli ve uzun bir süreç gerektirir.

**Kerim LAÇİN-
BAY**

(2021)

“Plastik Sanatlar ve Psikoloji İçin Ortak Bir Buluşma Noktası: Sanat Motivasyonu”

Bu çalışmada temel amaç psikoloji temelinde bulunan motivasyon kavramının teorik açıklamalarını inceleyerek bu çerçevede sanat motivasyonunun sanatçıları ve sanat tüketicilerini ne düzeyde etkilediğini ortaya koymaktır.

Bu çalışmanın sonucunda motivasyon kavramının sanat için son derece önemli bir kavram olduğu ortaya konmuştur. Bu çerçevede sanat motivasyonu yoluyla, sanat ve psikoloji arasındaki ilişkinin artmasıyla, sanatçılar ve sanat tüketicilerinin sanat eserine yönelik tutumlarını ve anlamlandırma çabalarını olumlu etkileyebileceği vurgulanmıştır. Sonuç olarak sanatın tinsel yapısı gereği, psikolojiden ayrı tutmak mümkün değildir. Temelinde İnsan olan bu iki alan arasındaki kesişim noktalarının, sanatsal verilerin bilimsel bir perspektiften ele alınmasında önemli katkılar sağlayacağı ve çeşitli yenilikleri beraberinde getireceği vurgulanmıştır. Sanat ve psikoloji alanlarında disiplinler arası çalışmaların artış göstermesi sanatçılar, sanat tüketicileri ve sanat eserleri ile ilgili akademik araştırmalara önemli ölçüde yarar sağlayacağı vurgulanmıştır. Bu tür araştırmalar, sanat eserlerinin psikolojik anlamlarının daha iyi anlaşılmasını ve felsefi açıdan daha derinlemesine incelenmesini sağlayarak, plastik sanatlar alanında inceleme yapan araştırmacıların erişimindeki bilgileri genişletip, daha nitelikli analizler

---

yapılmasına katkıda bulunacağı ortaya konmuştur.

**Ömür GÖKTE-
PELİLER, Şeniz
AKSOY**

(2022)

“Sanat Eğitiminde
Sinestezi ve Yaratıcılık”

Bu makale çalışmasının temel amacı sinestezi olgusunu anlayıp yorumlayarak yaratıcılık ve sanat eğitimi ile olan ilişkisini ortaya koymak ve eleştirel bir bakış açısı kazandırmaktır.

Bu çalışmanın sonucunda, Sinestezi, bireylerin günlük yaşamda karşılaştıkları sıradan olaylar dışında, belirli zihinsel faaliyetler sonucu ortaya çıkan ve bilinçli olarak deneyimlenen duyuşsal niteliklerin bir birleşimidir. Sinestezi, insanların duyuşsal yapısıyla birleşerek sanatsal anlatım ve form olarak görüşlerini etkilemektedir. Sinestezi, özellikle günümüzün kavramsal ve teorik çerçevesinde güzel sanatlar eğitimi ile birleşimi, sanat eğitiminin bütünlüğü ve güncelliği açısından son derece önemlidir. Yaratıcılıkla yakından ilişki içerisinde olan bu olgu, her toplumda sanatsal üretim süreçlerinde ilham ve esin kaynağı olarak görüldüğünden, yaratıcılığı teşvik eden önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir. Sanat eğitimi öğrencilerine eşsiz ve sınırsız duyuşsal ve duyuşsal deneyimler sunarak, yaratıcılığı harekete geçirme, hayal gücünü teşvik etme ve öğrenci ile sanatsal ürün arasındaki etkileşimi güçlendirme potansiyeline sahip olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, sinestezinin yaratıcılık üzerinde önemli derecede etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

**Betül DAĞDEVİ-
REN,
Yüksel GÖĞEBAN**

(2022)

“Resimsel Anlatım
bakımından Psikanaliz ve Gestalt
Görsel Algı kuramının Düşsel
Mekân Oluşumuna Etkisi ve Resim Sanatına Yansımaları”

Bu çalışmanın temel amacı psikanaliz yönteminin resim sanatındaki yansımaları ve sanatçıların bilinçdışı dürtülerinin eserlere nasıl aktarıldığını araştırmaktır.

Bu çalışmanın bulgularına göre, sanat ve psikoloji arasında güçlü bir bağlantının olduğu görülmüştür. Expresyonizm, sürrealizm ve sembolizm gibi sanat akımları içerisinde yer alan sanatçılar bilinçaltında yer alan dürtülerden yararlanarak doğada bulunan soyut ve somut nesnelere yeni anlamlar kazandırmıştır. Sanatçılar, dış gerçeklikleri zihinlerinin süzgecinden geçirip, içsel yaşamındaki gerçekliklerini eserlerine aktararak somutlaştırmışlardır. Bu bağlamda, sanat eserlerinin ruhsal çözümlemeye yardımcı olduğu ve bilinçaltının sanatsal üretime etkisi detaylı şekilde ortaya konmuştur.

Serpil KAPAR

(2023)

Bu makalede temel amaç travma durumunun sanatçı tarafından esere dönüştürülmesi sürecini ortaya

Bu çalışmanın sonuçlarına göre, geçmişte yaşanmış olayların bırakmış olduğu travmatik izlerin zamanla nasıl hatırlandığını, hissedildiğini ve yaşamla nasıl baş edildiğini belirleyen temel etkenlerdir. Sanatçı

“Bellek ve Anı Bağlamında Ortaya Çıkan Travmanın Sanatçı İçin Esere Dönüşme Koşulları”

koymaktır. Ayrıca travma etkisiyle ortaya çıkan duyguların iyileşmesinde sanatın katkılarını ortaya konmak istenmiştir.

zihninde bulunan travmatik olaylardan beslenerek sanatını bir arınma aracı olarak kullanmaktadır. Sanatçı için rahatsız edici durumları barındıran sanat eseri onun özgülüşmesi için bir araç rolü üstlenmektedir. Sanat alanında yapılan araştırmaların perspektifinde, duyguların ve düşüncelerin dışavurumu sonucunda elde edilen somut veriler analiz edilmiştir. Bu veriler, yaratıcı düşünce ve duyguların akışını yönlendirdiği, yaratıcı potansiyelin etkin kullanımını ve özgün düşünme yaklaşımlarını geliştiren örnekler üzerinden ele alınmıştır. Sanatçının kişisel hafızası, sanat üretimlerine bir katalizör olarak hizmet eder. Kendini arama ve bulma sürecinde estetik ifadelere dönüştürülmüş duygular ve düşünceler, sanatçının yaratım sürecinde bir metodoloji ve pedagojik araç olarak rol oynamaktadır. Sanatçının çalışmalarında ortaya çıkan kişisel ve kolektif semboller, çağrışımsal imgeler aracılığıyla özgün bir anlatım diline dönüşür. Çağrışımsal, anlamsal ve bilgilendirici semboller, bilinçdışı yönleri nedeniyle tam olarak açıklanamayabilir ve sanatçının da önceden tahmin edemeyeceği detaylar içerebilir. Acının somutlaşması, onu tanıyarak kabul etmek iyileşme sürecinde önemli rol oynar. Sanat, travma yaşamış bireylerin yaşamlarını yaratıcı yollarla dönüştürme kapasitesine sahiptir. Bilinçli bir yaratım süreci yoluyla sanatçılar kendileriyle birlikte, izleyicilerle de derin bir bağ kurabilirler. Sanat, kişisel içsel araştırmalar yapmayı, başkalarının dünyalarını keşfetmeyi ve ifade etmeyi, geleneklerin ve sınırların ötesine geçmeyi, içsel ve dışsal baskılara karşı direnç göstermeyi, yas sürecini ve iyileşmeyi, özneler arası bilgi üretmeyi ve çoklu, çelişkili kimliklerle uyum sağlamayı mümkün kılar.

Ayşe OKVURAN
(2023)

“Sanat Psikolojisine Giriş, Kapsamı ve Sınırları”

Bu çalışmada temel amaç, psikolojik teoriler çerçevesinde sanatçı, sanat eseri ve sanat alıcısı etkileşiminde etkili olan süreçleri irdelemektir. Bunun yanında sanat psikolojisinin ne olup

Bu makalenin sonucuna göre, sanat eserinin psikolojik açıdan analiz edilmesi, eserin estetik değerini etkilemez. Çünkü eser tüm ölçü ve eleştirilerden bağımsız olarak bir bütünlük içindedir. Sanat psikolojisi ise, psikolojinin sağladığı kaynaklardan faydalanarak sanat eserini ve sanatçıyı açıklamayı hedefler. Savunma

	ne olmadığını ortaya çıkar- mayı hedef edinmiştir.	mekanizmaları hem psikoloji hem de psi- koterapi alanlarında önemli bir yer edin- miştir. Bu kavram, sanat psikolojisi açı- sından da son derece önemlidir. Bir ro- man, öykü veya film karakterinin davra- nışlarını incelerken savunma mekanizma- ları önemli fayda sağlar. Sanat psikolojisi hem klasik hem de çağdaş psikoloji ku- ramları ışığında incelenebilir. Sanat eser- lerini ve sanatçıları anlamada bilimin ve- rilerinden yararlanmak, bu analiz süreçle- rinin temel yapı taşı olarak görülmelidir.
Mehmet SAĞ (2023) “Sanat Terapisinin Psikolojik Boyut- ları ve Alımlama- lar”	Bu çalışmanın temel amacı, sanat terapisi uygu- lamalarının tarihsel gelişi- minde psikolojik açıdan nasıl ele alındığını ve sanat terapisi yaklaşımının psi- kolojik olarak nasıl kabul gördüğünü ortaya koymak- tır.	Bu çalışmanın sonucunda, sanatla terapi uygulamalarının akıl hastalığı olan birey- lerin tedavisi için önemli olduğu vurgu- lanmıştır. Bu yöntem mağara dönemleri kadar eskiye dayanmaktadır. Antik çağ- larda duvarlara yapılan çizimler, günü- müzde ise baskı, çizim ve çamur çalışma- ları gibi uygulamalar sanat terapisine ör- nektir. Aynı zamanda sanat kendini ger- çekleştirme ve iyileştirme potansiyeline sahip bir yaklaşımdır. Süreç içerisinde bu yaklaşım duygu, düşünce ve dürtüleri dışa vurmanın aracı olarak evrilmiştir. Özel- likle Freud’un insanların iç yaşantısını çözmeye yönelik yaptığı araştırmalardan sonra, bilinçaltını çözümlenmek için önemli bir yöntem haline gelmiştir. Ve bu özelligi onun zaman içerisinde tedavi yön- temi olarak kullanılmasını sağlamıştır. Bu bağlamda sanatın psikoterapideki katkıları yok sayılamaz. Bilinçaltını açığa vurma aracı olarak kullanılan yöntem psikodina- mik sanat terapisi olmuştur. Bu yaklaşım çerçevesinde yapılan araştırmalar ve vaka analizleri psikoterapi ve kişiye yönelik ku- ramların gelişmesinde yardımcı olmuştur. Sonuç olarak bu çalışma sanatla terapi yönteminin psikolojik boyutunu irdeleye- rek ortaya koymuştur.
Barış Yılmaz1, Mustafa KA- RACA2 (2023) “Modern Sanat, İmge ve Psikanaliz	Bu makale çalışmasında temel amaç, modern sana- tın gelişimi, imge ve psika- naliz arasındaki ilişkiyi in- celemektir.	Bu makalenin sonuçlarına göre, Moder- nizmin getirdiği endüstrileşme, bilim ve teknolojideki önemli ilerlemelerin top- lumsal yapıda önemli değişimlere yol aç- tığı ve bu durumun sanatçıları içsel dünya- larına yönelmeye sevk ettiği belirtilmekte- dir. Bu süreçte, sanatçıların geleneksel ha- milerden uzaklaşarak dini bağlılıklarını kaybettikleri ve giderek yalnızlaştıkları

Bağlamında Gerçeklik Olgusu”

vurgulanmıştır. Sanatın bu dönemde bireyselleşme ve üslubun ön plana çıktığı, soyutlamacı yaklaşımların ağırlık kazandığı bir yöne doğru yol almıştır. Bu soyutlamacı ve yaratıcı eğilimlerin psikanaliz, özellikle de bilinçaltı kavramı ile ilişkilendirildiği; bilinçaltının sanat yaratımında önemli bir araç haline geldiği vurgulanmaktadır. Sonuç olarak, sanatın rasyonel, pozitivist, materyalist veya mekanik bir üretim süreci olmadığı, sanatın derin bir içsel anlayışla var olduğu ve sanatçının bilinçaltı ile bağ kurarak gerçeklikten uzaklaşan bir yaratım sürecine girdiği sonucuna varılmaktadır. Bu bağlamda, sanatçının içsel dönüşümünün ve bilinçaltının, sanatın gerçeklikle olan bağını koparan en önemli unsurlar arasında yer aldığı ifade edilmektedir.

Volkan DEMİR,
Gökben HIZLI
SAYAR

(2024)

“Şizofreni Hastalarında Sanat Terapisi Programının Hastalık Belirti Düzeylerine Etkisi”

Bu makalenin temel amacı sanat terapisi uygulamalarının şizofreni tanısı konmuş bireylerde hastalık belirtisi üzerindeki etkisini incelemektir.

Bu çalışma sonuçlarına göre, şizofreni tanısı konmuş hastalar üzerinde uygulanan iki farklı testin analiz edilip arasındaki farkların değerlendirilmesi sonucunda, sanatla terapi uygulamalarının hastalık belirtilerini azalttığı ve tedavi sürecine uyumu pozitif yönde etkilediği vurgulanmıştır. Bu yöntem şizofreni hastalarının psikososyal problemleriyle bahsedebilmesinde yardımcı bir yöntem olarak görüldüğü belirtilmiştir. Bu konuda yapılan çalışmalar sınırlı sayıda olsa bile sanat terapisinin faydalarını destekler niteliktedir. Özellikle, sanat terapisi programlarının sosyal işlevselliği ve depresif belirtileri azaltmada etkili olduğu ve katılımcılarda toplumsal becerilerin gelişimini desteklediği görülmüştür.

Tablo 4.7.1’de İncelenen makalelerin amaç ve sonuçları detaylı olarak verilmiştir. Tablo 4.7.2.’de “incelenen makalelerin amaç ve sonuçları arasında ilişki var mıdır?” Sorusuna cevap verilmiştir.

Tablo 4.7.2. Yurt İçinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimine yönelik yazılan makalelerin amaç ve sonuçları arasında ilişki var mıdır?

Tezler	Amaç
--------	------

Haldun SOYGÜR

(1999)

“Sanat ve Delilik”

Bu makalede, amaç ve sonuç arasında anlamlı bir ilişki vardır. Çalışmanın amacı sanat ve yaratıcılık kavramlarını incelemek, ayrıca sanat, yaratıcılık ve delilik arasındaki ilişkiyi irdelemektir. Sonuçlar, yaratıcılık ve delilik arasında doğrudan bir ilişki olmadığını ortaya koyarken, bazı ruhsal sorunların sanatçılar için ilham verici olabileceğini belirtmektedir. Ancak, ruhsal sorunların yaratıcılığı artırıp artırmadığına dair net bir sonuç bulunmamaktadır. Bu durum, sanat ve delilik arasındaki ilişkinin karmaşık ve anlaşılması güç olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla, sonuçlar amaçla uyumlu bir şekilde, sanatçının psikolojik durumunun yaratıcılığı nasıl etkilediğine dair kesin bir bilgiye ulaşamadığını ve bu konunun daha fazla araştırılması gerektiğini ifade etmektedir. Bu veriler amaç ve sonuç arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir.

Ayla KAPAN EZİCİ

(2005)

“Sanatçının kişiliği ve yaratma psikolojisi”

Bu makalenin amacı ile sonucunun arasında anlamlı bir bulunmaktadır. Makalenin amacı, sanatçının yaratım psikolojisini ve kişiliğini sanat alanında uzman kişilerin görüşleri çerçevesinde açıklamak ve irdelemektir. Bu amaç doğrultusunda, sanatçının yaratma nedenleri ve kişiliği hakkında çeşitli kavramlar araştırılmıştır. Çalışmanın sonuçları ise, sanatçının yaratma nedeni ve kişiliği ile ilgili çeşitli etkenler ortaya koymuştur. Bu etkenler, sanatçının yaşamı oyun olarak görmesi, sorunlara yapıcı yaklaşımı, eleştirel bakış açısı, çelişkiler arasında denge kurma çabası, ölüme meydan okuma ve toplum tarafından ilgi görme isteği gibi faktörleri içermektedir. Bu etkenler, sanatçının yaratım sürecini ve kişiliğini anlamak için belirlenen temel kavramlarla paralellik göstermektedir. Yani, makalenin amacı doğrultusunda yapılan araştırmalar ve tespitler, sanatçının yaratma nedenlerini ve kişiliğini anlamaya yönelik belirlenen hedeflere uygun olarak sonuçlandırılmıştır. Bu bağlamda, amaç ile sonuç arasında tutarlı ve anlamlı bir ilişki vardır.

Esra ALİÇAVU-ŞOĞLU

(2012)

“Psikanaliz, Freud ve Sanat”

Bu çalışmada, amaç ve sonuç arasında tutarlı bir ilişki vardır. Makalenin amacı, Sigmund Freud'un bilinçdışına yönelik çalışmalarının sanat üzerindeki etkisini irdelemektir. Bu noktada çalışmanın bulguları hedefi desteklemektedir. Çünkü Freud'un sanat anlayışının cinsel arzuların yüceltilmesiyle ilişkili olduğunu ve yaratıcılığın nevroz ile bağlantılı olduğunu ortaya koymuştur. Freud'un psikanaliz yönteminin sadece hastalıkları tedavi etmek için değil, aynı zamanda felsefi, dini ve sanatsal sorunları çözmek için de kullanılabileceğini vurgulamış, sanatın Freud'un teorilerindeki konumu hakkında derinlemesine bir analiz yapmıştır. Bu nedenle, amaç ve sonuç arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir.

Latife UTAŞ AKHAN

Bu çalışmanın amacı ve sonucu tutarlı bir ilişki içerisindedir. Çalışmanın amacı, psikiyatrik hastalıklarda

---

(2012)

“Psikopatolojik Sanat ve Psikiyatrik Tedavide Sanatın Kullanılışı”

psikopatolojik sanatın yararlarını ve kullanımını incelemektedir. Araştırma sonuçları, bireylerin çocukluk döneminden itibaren estetik, etik ve moral değerler doğrultusunda şekillendiğini ve bu değerlerin uyumsuz düşünce ve duyguları genellikle bilinçaltında bastırıldığını göstermektedir. Bilinçaltına itilen bu düşünce ve duygular, görsel imgeler ve simgeler aracılığıyla ortaya çıkabilir. Psikoanalitik kuram, içsel çatışmaların biçimlenmemiş simgelerle ifade bulabileceğini ve özellikle psikoz durumlarında bireylerin dil patolojileri ve soyut düşüncelerinde gerilemeler yaşadığını belirtir. Bu aşamada, görsel sanatlar ve grafik dil, bir etkileşim aracı olarak işlev görebilir. Psikopatolojik sanat, bilinçdışındaki çatışmaların spontane imgelerle ifade edilmesini sağlar; bu da hastalığın teşhisinde yardımcı olabilir ve sanat ürünleri, hastalığın gelişimini izleme ve tedavi sürecinde bireylerin kendilerini ifade etmelerine yardımcı olabilir. Ancak, sanat terapisi doğru şekilde uygulanmazsa, hastalar için bir kaçış aracı haline gelebilir. Bu nedenle, sanat terapistinin müdahale ile sessizlik arasında dikkatli bir denge kurması önemlidir. Bu bağlamda, psikopatolojik sanatın içsel çatışmaları ortaya koyma ve tedavi sürecinde etkin bir rol oynama potansiyeli, bu çalışmanın amacını desteklemektedir.

Cemile KAPTAN

(2013)

“Acı ve Sanat”

Bu çalışmanın amacı "acı" kavramının psikoloji ve felsefe disiplinlerindeki temellerini irdelemek ve bu kavramın bu alanlardaki rolünü ortaya koymaktır. Sonuç olarak, makale acının yaratıcı süreçte belirgin bir rol oynadığını göstermiştir. Acı, sanatçılar için sadece yaratıcı bir güç değil, aynı zamanda tedavi edici ve iyileştirici bir araç olarak da kendini gösterir. Sanatçılar, kişisel ve toplumsal acılarını sanat eserlerine dönüştürerek bu acılarını anlamlandırır. Bu bağlamda, ünlü sanatçıların eserlerindeki itici gücün, yaşamış oldukları acılardan kaynaklandığı vurgulanmıştır. Dolayısıyla, acının sanat için bir gereklilik olduğu ve sanatçıların duygularını ve düşüncelerini ifade etmeleri açısından önemli bir rol oynadığı sonucuna varılmıştır. Bu bulgular ışığında, amaç ve sonuç arasında güçlü ve tutarlı bir ilişki olduğu görülür.

Leyla AĞLUÇ (2013)

“Sanat Yaratıcılık Bağlamında İnsan ve Yaratma Güdüsü”

Bu makalenin, amacı ve sonucu arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çalışmanın temel amacı, estetik değerleri geri planda tutarak sanatın ilahi bir güçten bağımsız şekilde var olduğunu, aslında insanın doğal potansiyelinden geldiğini ortaya koymaktır. Bu bağlamda, yaratıcılık, sanat, insan ve yaratma güdüsü temel konular olarak irdelenmiştir. Araştırmanın sonuçları da bu amacı ortaya koyan veriler sunmaktadır. Sanat, tarih öncesi dönemlerden itibaren günümüze kadar insan yaşamında sürekli ve önemli bir yapı taşı olarak kendisine yer edinmiştir. Tarih öncesi sanat kalıntıları, o dönem insanların yaşayış biçimlerini anlamamıza yardımcı olurken, sanatı anlamının temelinde insanın yaratıcılık ve

---

ifade etme gereksinimi yatmaktadır. İnsanlar, geçmişte olduğu gibi günümüzde de dünyayı kendi algılarına göre ifade etme eğilimindedir ve bu süreçte sanat araç olarak kullanılmıştır. Çocuklarda gözlemlenen doğal yaratıcı eğilim ve zor koşullardaki bireylerin sanatsal üretimleri, sanatın insan yaşamındaki güçlü gereksinimini ve önemini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, sanatın insanın varoluşsal bir ihtiyacı olduğu ve tarih boyunca her zaman yer edindiği sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak çalışmanın amacını destekleyen bu bulgu ve ilişkiler, sanatın ilahi bir güçten bağımsız olarak insan doğasının bir dışavurumu olduğunu gösterir ve bu nedenle tarih boyunca önemini hiç kaybetmemiştir.

Rumiye ARSLAN1,

Mehmet YAPICI2

(2014)

“Sanat Yapıtında Psikolojik Obje Üzerine Hermeneutik Bir Analiz: Ressam Gülbin Zeren Örneği”

Bu çalışmada, amaç ve sonuç arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çalışmanın amacı, Gülbin Zeren’in eserlerinde bulunan psikolojik objeleri hermeneutik bir bakış açısıyla analiz etmek ve yorumlamaktır. Sonuç olarak, Zeren’in eserlerinde ön plana çıkan objelerin (merdiven, pencere ve ipe asılı çamaşır) belirli bir psikolojik ve felsefi yük taşıdığı ortaya konulmuştur. Merdiven objesi, yaşam ve ölüm arasındaki ilişkiyi simgelerken, pencere ve ipe asılı çamaşır yaşamın renklerini ve somut yönlerini temsil eder. Bu objeler, Zeren’in içsel yaşantısını yansıtan ve izleyicinin kişisel bir anlam çıkarabileceği, felsefi derinlikler taşıyan eserler oluşturur. Böylece, amaç ile sonuç arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Merih Tekin BENDER

(2014)

“Yaratıcılık, Kişilik ve Sanatsal Yaratma Üzerine”

Bu çalışmanın amacı ve sonucu arasında anlamlı bir ilişki vardır. Makalenin amacı, yaratıcılığı, yaratma sürecini ve sanatçının yaratıcı eylemini literatür taraması yoluyla farklı açılardan ele almak ve analiz etmektir. Bu bağlamda, yaratıcılık kavramının çeşitli boyutları incelenip tanımlanarak, kişilikle ve sanatsal yaratıcılıkla olan ilişkisi ortaya konmak istenmiştir. Sonuç kısmında ise, yaratıcılığın sadece basit bir kavram değil, bir dizi süreç olarak değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu süreçler hem soyut hem de somut bileşenler içerir ve genetik faktörlerin yanı sıra eğitimle de geliştirilebilir. Yaratıcı bireylerin genellikle geleneksel düşünce kalıplarını sorguladığı ve yenilikçi çözümler ürettiği belirtilmiştir. Bu süreç, kişinin düşünce, söz ve davranışlarıyla kişiliğinin bir parçası olarak kendini gösterir. Yaratıcı kişilerin bazı ortak özelliklere sahip olmaları doğal olsa da her bireyin kendine özgü kişilik özelliklerinin de sanatsal yaratma sürecini etkilediği ifade edilmiştir. Sanatçıların genellikle zorlu ve yoğun süreçlerden geçtiği, bu sürecin acı verici olabileceği ve yaratıcı sürecin sanatçının kendini ifade etme veya yüceltme isteğiyle birleştiği sonucuna varılmıştır.

	<p>Bu duygu ve düşünceler, sanat eserine dönüşür ve bu da makalenin amacındaki yaratıcılığın farklı boyutlarının ortaya konmasıyla uyumludur.</p>
<p>Orhan GÜRSU (2015) “Sanat ve Psikoloji Etkileşimi: Geleneksel Türk-İslam Sanatları Merkezli Bir Okuma Denemesi”</p>	<p>Bu makalenin amaç ve sonuçları tutarlı bir ilişki içerisindedir, çalışmanın hedefi, estetik kavramını psikolojik yönden ele alarak, Türk-İslam sanatlarının kendine özgü niteliklerini ve Batı sanatından ayrılan yönlerini incelemektir. Bu kapsamda, özellikle hat ve ebru sanatlarının psikolojik etkileri üzerine durulmuştur. Çalışmanın sonuçları, sanatın yalnızca estetik bir ifade biçimi olmanın ötesinde, duygusal ve psikolojik etkiler açısından da önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Sanatın, bireyler ve toplumlar üzerinde estetik değişimlere neden olarak kültürel bilgilerin aktarımına katkı sağladığı belirtilmiştir. Ayrıca, dinin sanat üzerindeki etkileri ve sanatın dini temsiller için bir araç olarak kullanımı vurgulanmıştır. İslam sanatlarının, sanatçılar ve izleyiciler üzerinde derin manevi ve estetik etkiler yarattığı ifade edilmiştir. Ancak, günümüzde bu sanatların yeterince takdir edilmediği ve bunun sonucunda sanatsal yetersizliklerin ortaya çıktığı gözlemlenmiştir. Son yıllarda ebru ve hat sanatlarının psikoterapideki iyileştirici etkileri, sanatın ruhsal sağlık üzerindeki önemini yeniden gündeme getirmiştir. Bu çerçevede, amaç ve sonuç arasındaki ilişki, sanatın psikolojik etkilerini kavrayabilmek ve İslam sanatlarının terapötik potansiyelini öne çıkarmak açısından güçlü bir tutarlılık göstermektedir.</p>
<p>Volkan DEMİR (2017) “Dışavurumcu Sanat Terapisinin Psikolojik Belirtiler ile Bilişsel İşlevlere Etkisi”</p>	<p>Bu makale çalışmasında, amaç ve sonuçlar arasında anlamlı bir ilişki vardır. Çalışmanın temel amacı, dışavurumcu sanat terapisinin bireylerin psikolojik semptomları, umutsuzluk düzeyleri, otomatik düşünceleri ve işlevsel olmayan tutumları üzerindeki etkilerini incelemektir. Çalışmanın sonuçları incelendiğinde amaca yönelik olarak, dışavurumcu sanat terapisinin, anksiyete, depresyon, fobik anksiyete, somatizasyon, kişiler arası duyarlılık gibi çeşitli psikolojik sorunlar üzerinde olumlu etkiler yarattığını ve bu sorunların belirtilerinde azalmalar sağladığını ortaya koymuştur. Ayrıca, otomatik düşünceleri, umutsuzlukları ve işlevsel olmayan tutumları da olumlu bir şekilde etkilediği ortaya konmuştur. Ancak, öfke problemlerine yönelik belirgin bir iyileşme sağlanmadığı sonucuna varılmıştır. Bu verilere bakıldığında, dışavurumcu sanat terapisinin belirli psikolojik sorunlar üzerindeki olumlu etkilerini desteklerken, öfke problemleri gibi belirli alanlarda etkisinin kısıtlı olabileceğini göstermektedir. Bu bağlamda, araştırmanın amaçlarıyla sonuçları arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılır.</p>
<p>Tuğba YILMAZ (2017) “Klinik Psikolojide Sanat ve Sanat Uygulamaları”</p>	<p>Bu makalenin, amaç ve sonuçları arasında anlamlı bir ilişki mevcuttur. Makalede, klinik psikoloji uygulamalarında sanatın kullanımı ve bu kullanımın rolü detaylı bir şekilde incelenmiştir. Makalenin amacını, sanatın bu alandaki</p>

---

uygulamalarını ve bu uygulamaların terapötik süreçlerdeki etkisini araştırmak oluşturur. Sonuçlar, sanatın özellikle projektif teknikler ve psikodinamik yaklaşımlar içinde önemli bir yer tuttuğunu, ancak yapılandırılmış terapilerde daha sınırlı bir kullanıma sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, esnek ve ihtiyaç odaklı psikoterapi yaklaşımlarında sanatın çeşitlilik sağladığı ve terapötik ortamı daha konforlu hale getirdiği vurgulanmıştır. Klinik psikologların sanat eğitimi almasının, terapi süreçlerinde sanatın kullanımını artırabileceği ve etkinliğini artırabileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda, güzel sanatlar eğitimi klinik psikoloji eğitimine dahil etmenin faydalı olacağı sonucuna varılmıştır. Bu bulgular çerçevesinde, makalenin amacı ve sonucunun anlamlı bir ilişki içerisinde olduğu söylenebilir.

Burcu BOSTANCI-OĞLU, Mehmet Emin KAHRAMAN (2017)

“Sanat Terapisi Yönteminin ve Tekniklerinin Sağlık-İyileştirme Gücü Üzerindeki Etkisi”

Bu makalede, amaç ve sonuç arasında anlamlı bir ilişki vardır. Makalenin amacı, sanat terapisi yönteminin tedavi süreçlerindeki rolünü ve iyileştirici etkilerini ortaya koymaktır. Sonuç kısmında ise sanatın tarih boyunca hem iletişim hem de duygusal ifade aracı olarak nasıl kullanıldığına ve sanat terapisi yönteminin sağlık alanında önemli bir ek tedavi aracı olarak kabul edildiğine dair bilgiler yer almaktadır. Çalışmanın sonuçları çerçevesinde, sanatın iyileştirici potansiyeline ve sanat terapisinin sağlık üzerindeki olumlu etkilerine dair yapılan araştırmaların vurgulanması, makalenin amacına ulaştığını ve sanat terapisinin tedavi sürecinde ne düzeyde etkili bir araç olduğunu göstermektedir. Sanatın tarih boyunca duygu ve düşünceleri ifade etmede, bilinçaltında saklı duyguları ortaya çıkarmada ve iyileştirmede sahip olduğu potansiyel vurgulanmış; ayrıca sanat terapisi yönteminin sağlık alanında nasıl değerlendirildiği ve tedavi sürecinde nasıl kullanıldığı belirtilmiştir. Bu veriler ışığında çalışmanın amaç ve sonuçlarının tutarlılık gösterdiği sonucuna ulaşılar.

Şule ÇELİKKAN (2017)

“Sigmund Freud’da Yaratmanın Psikolojisi: Psikoanalitik Sanat”

Bu çalışmanın amacı, Sigmund Freud’un geliştirdiği psikoanalitik kuram çerçevesinde sanat, psikanaliz ve estetik arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmanın bulgularına göre Freud’un psikanaliz teorisi, bireylerin bilinçdışındaki gizli duyguları ve içsel süreçleri anlamayı amaç edinir, aynı zamanda sanatın da bu bilinçdışının yansıması olarak nasıl şekillendiğini araştırmıştır. Freud’un sanat hakkındaki düşünceleri, sanatın bastırılmış duyguların bir dışavurumu olarak nasıl işlediği ve sanat eserlerinin bilinçdışındaki dürtüleri nasıl yansıttığı üzerine bir perspektif sunar. Freud, sanatın psikoanalitik yöntemlerle analiz edilebileceğini öne sürerek, sanatın, sanatçının ve izleyicinin bilinçaltında yatan duygusal dürtülerin ifadesi olarak nasıl işlediğini ortaya koymuştur. Bu bağlamda, Freud’un sanat hakkındaki görüşleri,

---

psikanalizin sanat üzerindeki kavrayışını derinleştirmiş, sanatın toplumsal ve bireysel etkilerinin anlaşılmasında önemli bir temel oluşturmuştur. Sonuç olarak, amaç edinilen durum ile sonuçlar arasında güçlü bir bağ vardır; çünkü Freud'un sanat üzerindeki psikoanalitik yaklaşımları, sanatın bireysel ve toplumsal düzeyde bilinçdışı üzerindeki etkilerini anlamak için sağlam bir temel sunmuştur.

Deniz KİREÇ

(2019)

“Psikoanalitik Kuram Çerçevesinde Psikolojik Rahatsızlıkların Yaratıcılığa ve Sanat Eserlerine Yansıma Biçimleri”

Bu makalenin amacı, psikoanalitik kuram perspektifinden psikolojik bozukluklar ile sanat eserleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu kapsamda araştırmanın bulguları, tarihsel olarak yaratıcılığın psikolojik rahatsızlıklar sonucu ortaya çıktığı düşüncesini destekler niteliktedir. Freud'un yaratıcılığı zihinsel çatışmaların bir sonucu olarak görmesi, Carl Jung'un bilinçaltı ve arketipler kuramıyla genişletilmiştir. Araştırma, sanatla ilgilenen bireylerde görülen psikolojik rahatsızlıkların sanat eserlerinde belirli ortak temaların ortaya çıkmasına neden olduğunu göstermiştir. Örneğin, paranoyak şizofreni hastalarının eserlerinde nesnelere arası ilişkiler ve renk kullanımı belirgin bir şekilde öne çıkarken, depresyon ve manik-depresif bozukluğu olan bireylerin eserlerinde farklı duygusal durumlar gözlemlenmiştir. Asperger sendromu bulunan bireylerin eserlerinde ise insan figürünün bulunmaması dikkat çeken bir diğer ayrıntıdır. Bu bulgular, psikolojik rahatsızlıklar ile sanat eserleri arasındaki ilişkiyi çözümlenerek, sanatın psikolojik sorunlar yaşayan bireylerin içsel dünyalarını ifade etme ve dışa vurma aracı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, araştırmanın amaçları ile elde edilen sonuçlar arasında tutarlı bir bağlantı söz konusudur; sonuçlar, amacı destekler nitelikte olup sanat ve psikolojik rahatsızlıklar arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır.

Mutluhan TAŞI,

Abdülkadir ÜRÜN2

(2019)

“Sanat ve yaratma”

Bu makalenin amacı ile sonuçları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Çalışmanın amacı, sanat ve yaratıcılık arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkinin sonuçları olan yaratma kavramını derinlemesine incelemektir. Ayrıca, yaratıcılığın gelişimi için eğitim, doğuştan gelen özellikler, aile yapısı ve çevresel faktörlerin rolü ele alınmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın sonuçları ise, yaratıcılığın bazı dini inançlara göre, Tanrı tarafından insana verilen bir yetenek olduğunu belirtmektedir. Sanatçının güzelliği görme, tanımlama ve başkalarına sunma süreci, yaratım sürecinin özüdür; burada yaratma, Tanrı'nın evreni yoktan var etmesinden ziyade, mevcut güzelliğin farkına varma ve bunu anlatma çabası olarak tanımlanmıştır. Bu bağlamda, sanatçının yaratıcı değil, güzelliği fark edebilen bir kişi olduğu vurgulanır. Ayrıca, doğuştan gelen yaratıcılık yeteneğinin uygun koşullar

	<p>altında eğitimle geliştirilebileceği, kültürel ve çevresel etmenlerin ise bu gelişimi olumsuz etkileyebileceği ifade edilir. Sanatçının yaratıcılığı, duygularını yansıtmaya ve rahatlama amacı taşıırken, uygun koşulların sağlanmasının yaratıcılığın ortaya çıkması için kritik önem taşıdığı sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak, çalışmanın amacı ile sonuçları arasında, sanatın ve yaratıcılığın derinlemesine anlaşılmasını sağlayan bir uyum vardır.</p>
<p>Mahmut AKAR (2019) “Sanatçıyı Yaratıma Götüren İtke: Psikanalizin sanatçının Sağaltımına Etkisi ve Thomas Wolfe’un Sanatsal Üretimi”</p>	<p>Thomas Wolfe'nin iç dünyasındaki sorunların çalışmalarına nasıl yansıdığına yönelik yapılan bu çalışmada, yazarın yaratıcılığını etkileyen temel itkilerin psikanaliz çerçevesinde araştırıldığı görülmektedir. Çalışmanın sonuçlarına göre, Wolfe'yi yazmaya iten temel itki, onun sürekli bir yazma zorunluluğu hissetmesine neden olmaktadır. Bu itki, Wolfe'nin günlük yaşamında aniden ortaya çıkarak, yazma eylemini kaçınılmaz bir gereklilik haline getirir. Wolfe, yazı aracılığıyla içsel sorunlarını dışa vurur ve bu süreç, onun yaşamındaki zorlukları bir mücadele biçimine dönüştürür. Psikanaliz, bu yazma eyleminin, Wolfe'nin içsel problemlerini azaltmasına ve ruhsal olarak arınmasına yardımcı olan bir araç olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, amaç ve sonuçlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır: Wolfe'nin içsel çatışmalarını yazma yoluyla ifade etmesi ve bu sürecin psikanalitik bir arınma işlevi görmesi, onu sürekli olarak yazma ihtiyacı duymasının ve içsel sorunlarıyla yüzleşmesinin temel nedenidir.</p>
<p>Ceren YILDIRIM (2019) “Sanat Psikolojisi Kuramları Işığında Vincent Van Gogh”</p>	<p>Bu makalede, amaç ve sonuç arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Makalenin amacı, Vincent Van Gogh'un sanatını psikolojik temeller üzerinden araştırarak, sanat eserlerinin psikolojik analizindeki yöntemleri eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmektir. Sonuçlara göre, Van Gogh'un eserlerinin yalnızca psikolojik rahatsızlıklarına indirgenmemesi gerektiği vurgulamakta ve sanatçının eserlerini arketipler ve inanç öğeleriyle birlikte değerlendirmenin daha kapsamlı bir anlayış sağlayacağı öne sürülmektedir. Bu bağlamda, amaç ve sonuç arasında pozitif bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Çünkü çalışma Van Gogh'un sanatının daha derin ve çok boyutlu bir analizin gerekliliğini göstermiştir. Sanat eserlerinin arka planındaki anlamların açığa çıkarılması, sanatın sadece psikolojik bir rahatsızlık ifadesi değil, aynı zamanda daha geniş ve kapsamlı bir anlayış gerektirdiğini ortaya koymaktadır.</p>
<p>Mustafa KARABULUT (2020) “Psikanalitik Bakış Açısıyla Sanat, Sanatçı ve Yazma Dürtüsü”</p>	<p>Bu makalede amaç ve sonuç arasında anlamlı bir ilişki söz konusudur. Makalenin temel amacı, yazma fiilini psikoanalitik bir perspektiften inceleyerek sanat, sanatçı ve yazma dürtüsü arasındaki ilişkileri araştırmaktır. Sonuçlar, sanatçının eserlerini yaratma sürecinde bilinçaltı faktörlerin ne kadar belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır. Psikoanalitik analizler, sanatçının içsel dünyasındaki dürtülerin ve</p>

---

bilinçaltı süreçlerin, yazma eylemini nasıl tetiklediğini ve sanat eserinin nasıl oluştuğunu anlamaya yardımcı olur. Sanatçının bilinçaltında bastırılmış isteklerin yazma sürecine yansması, bu ilişkilerin derinliğini ve karmaşıklığını gözler önüne serer. Örneğin, Sait Faik Abasıyanık'ın yazmayı yaşamsal bir ihtiyaç olarak görmesi, Necip Fazıl Kısakürek'in annesi tarafından yönlendirilmesinin etkisi ve Orhan Pamuk'un yazma sürecindeki içsel dürtüleri, bilinçaltı faktörlerin sanatçıların yaratıcı süreçlerindeki rolünü vurgular. Bu bağlamda, makalenin sonuçları, amaç ile uyumlu olarak sanatçının yazma dürtüsünün ve bilinçaltı etkilerin önemini ortaya koymaktadır.

Abdullah AYAYDIN
(2020)

“Psikoloji ve Sanat Etkileşimi Üzerine

Bu makalenin amacı ve sonuçları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Makalede, sanat ile psikoloji arasındaki etkileşimi irdeleme hedefi, sonuç bölümünde de detaylı olarak ortaya çıkmıştır. Sanat ve psikolojinin birbirleriyle sıkı bir ilişki içinde olduğu, estetik ve felsefi alanlarla da bağlantılı olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda, sanatın bireylerin psikolojik yapıları üzerindeki etkilerinin önemine vurgu yapılmıştır. Ayrıca, sanatçının özgün psikolojik yapısının ve sanatın eğitim üzerindeki etkisinin anlaşılmasının, sanat eğitiminin iyileştirilmesine dolaylı yoldan katkı sağlayacağı ifade edilmiştir. Bu nedenlerle, sanat ve psikoloji arasındaki etkileşimi anlamak, sanat eğitimi ve öğrenci psikolojisi konularında da bilgi edinmeyi kolaylaştırmaktadır. Bu bağlamda çalışmanın, amaç ve sonuçları paralel ilişki içerisinde olup, makalenin konusunu, derinliğini ve önemini ortaya koymaktadır.

Özlem ÇAKMAK1,
İsmail BİÇER2,
Halil DEMİR3

(2020)

“Sağlıkta Sanat Terapisi Kullanımı: Literatür Taraması

Bu makalede amaç ve sonuç anlamlı bir ilişki içerisindedir. Çalışmanın amacı, sanat terapisi yönteminin sağlık alanındaki kullanım sıklığını ve hangi alanlarda uygulandığını incelemektir. Elde edilen sonuçlar, sanat terapisi yönteminin, sanat malzemeleri aracılığıyla gerçekleştirilen dışavurumcu bir tedavi yöntemi olduğunu göstermektedir. Sanat terapisi, yaratıcı süreçlerin psikolojik etkilerini anlamaya yönelik bir yaklaşım sunar ve sanat nesnelere ruhsal yönlerini inceleyerek geleneksel tedavi yöntemleriyle bütünleşir. Bu yöntem müzik, tiyatro, dans ve resim gibi sanat dallarını içerir ve sağlık uygulamalarında önemli bir yer edinmiştir. Tarihsel olarak, sanat terapisi ilk olarak 1940'lı yıllarda tüberküloz hastalarının yaşam kalitesini artırmak amacıyla kullanılmıştır. Ruhsal hastalıklar ilerledikçe, hastaların iletişim becerileri olumsuz etkilenir ve bu durum, rahatsız edici duygularını dışa vurmalarını zorlaştırır. Bu da depresyon ve kaygı seviyelerinin artmasına neden olabilir. Sanat terapisi,

---

bu noktada hastaların rahatsız edici duygularını ifade etmelerinde yardımcı olarak yaşam kalitesinin iyileşmesine katkıda bulunur. Sonuç olarak, sanat terapisi yönteminin anksiyete, akıl sağlığı, yardımcı üreme terapileri, psikiyatri ve cinsel sağlık gibi birçok alanda yoğun olarak kullanıldığı ve etkili bir tedavi seçeneği sunduğu görülmüştür.

Aydın GÖRMEZ,
Merve KARAKUŞ
(2021)

“Sanat Eserlerinin Yaratılma Süreci”

Bu çalışmanın amacı, sanatın kökenlerini, gelişim süreçlerini ve bireysel yorumlanma farklılıklarını incelemektir. Elde edilen sonuçlar, sanatın insanın kendini gerçekleştirme sürecinde önemli bir gereksinim olduğunu ortaya koymaktadır. Sanat, estetik zevkler ve yaşam anlamı arayışıyla şekillenen bir alan olarak, bireylerin zorlayıcı çevresel koşullar karşısında içsel denge sağlamalarına yardımcı olur. Sanat, tarih boyunca sürekli değişim göstererek çeşitlenmiş ve sanatçının nörolojik yapısı, hayal gücü gibi bireysel özellikler ile dönemin koşulları tarafından şekillendirilmiştir. Sanat eserlerinin yorumlanması, yaratım sürecindeki bu özelliklerle belirginleşir. Toplumsal koşullar sanatın üretimini ve anlayışını etkiler; örneğin, Picasso ile bir Alman general arasındaki diyalog sanatın dilinin ve ifadesinin toplumlara özgü olduğunu gösterir. Dolayısıyla, sanat her ne kadar hayatta kalmak için gerekli olmasa da toplumlar için sürekli bir ihtiyaç olarak var olmuş ve anlaşılması uzun ve karmaşık bir süreç gerektirmiştir. Bu bağlamda çalışmanın sonuçları çalışmanın amacını ortaya koyarak anlamlı bir tutarlılık göstermiştir.

Şeyma Müge İBA
(2020)

“Sanatsal Yaratım Sürecinin Sanatçı Psikolojisine Etkileri”

Bu çalışmanın amacı ve sonucu anlamlı bir ilişki içerisindedir. Makalenin amacı, sanatçının yaratım sürecindeki kişisel özelliklerini psikolojik bir perspektiften irdelemektir. Belirlenen bu hedefe yönelik elde edilen sonuçlar, sanatçının yaratım sürecinin psikolojisi üzerindeki etkilerini kapsamlı bir şekilde ortaya koymaktadır. Çalışmanın sonucunda, yaratım sürecinin sanatçı psikolojisi üzerinde belirgin bir etkide bulunduğu ve sanatçı kişiliğinin genetik faktörlere bağlı olarak değişim gösterdiği tespit edilmiştir. Ayrıca, sanatçı kişiliğinin varoluşsal bir süreç olarak şekillendiği ve çevresel faktörlerin de önemli rol oynadığı vurgulanmıştır. Sanatçının kendini gerçekleştirme isteği, yaratıcılığın temel başlangıç noktası olarak belirlenmiş, bu bağlamda sanatın sadece anlık bir deneyim değil, sanatçının gerçeğini ve duygusal birikimini ifade edebileceği kişisel bir alan haline geldiği ifade edilmiştir. Dolayısıyla, makalenin amacı ile sonuçları arasında, sanatçının psikolojik yapısının ve kişiliğinin sanat üretimindeki rolünü açıklayan tutarlı ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Kerim LAÇINBAY
(2021)

Bu çalışmanın, amaç ve sonuçları arasında tutarlı bir ilişki vardır. Makalenin amacı, psikoloji temelinde motivasyon kavramının teorik açıklamalarını inceleyerek, sanat motivasyonunun sanatçılar ve sanat tüketicileri üzerindeki

---

“Plastik Sanatlar ve Psikoloji İçin Ortak Bir Buluşma Noktası: Sanat Motivasyonu”

etkisini ortaya koymaktır. Sonuçlar, çalışmanın bu hedefi gerçekleştirildiğini ve motivasyon kavramının sanat üzerindeki önemini vurgulamaktadır. Özellikle, sanat motivasyonunun sanatçıların ve sanat tüketicilerinin sanat eserine yönelik tutumlarını ve anlamlandırma çabalarını olumlu yönde etkileyebileceği belirtilmiştir. Ayrıca, sanat ile psikoloji arasındaki ilişkiyi artırarak, bu iki alanın kesişim noktalarının bilimsel perspektiften ele alınmasının sanatsal veriler açısından önemli katkılar sağlayacağı ifade edilmiştir. Bu bağlamda, disiplinler arası çalışmaların artışı, sanat eserlerinin psikolojik ve felsefi anlamlarının daha iyi anlaşılmasını ve nitelikli analizlerin yapılmasını mümkün kılacaktır. Bu çerçevede genel olarak çalışmanın hedefi ve sonucunun paralellik gösterdiği söylenebilir.

**Ömür GÖKTEPELİ-
LER, Şeniz AKSOY**
(2022)

“Sanat Eğitiminde Sinestezi ve Yaratıcılık”

Bu makalenin hedefi ve sonucu arasında belirgin bir ilişki bulunmaktadır. Çalışmanın temel hedefi, sinestezinin yaratıcı süreçler ve sanat eğitimi ile ilişkisini incelemek ve yorumlamaktır. Araştırmanın sonuçları, sinestezinin bireylerin duyuşsal ve duygusal deneyimlerini etkileyerek sanatsal ifade ve form üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Sinestezi, farklı duyuların birleşimini deneyimleme biçimi olarak tanımlanarak, yaratıcı düşüncüyü ve sanatsal üretimi teşvik eden bir faktör olarak değerlendirilmektedir. Özellikle sanat eğitimi bağlamında, sinestezinin sunduğu özgün ve sınırsız duyuşsal deneyimlerin, öğrencilerin yaratıcılığını teşvik etme ve sanatsal ürünlerle etkileşimini güçlendirme potansiyeli taşıdığı vurgulanmıştır. Bu nedenle, sinestezinin yaratıcılık üzerindeki etkilerinin detaylı bir şekilde incelenmesi, sanat eğitiminin güncelliği ve bütünlüğü açısından önemli bir katkı sağlamaktadır. Sonuç olarak, amaç ve sonuç arasında açık bir ilişki bulunmakta; sinestezinin sanatsal yaratıcı süreç üzerindeki etkilerinin anlaşılması, sanat eğitimi bağlamında eleştirel bir bakış açısı kazandırma hedefine katkıda bulunmaktadır.

**Betül DAĞDEVİREN,
Yüksel GÖĞEBAKAN**
(2022)

“Resimsel Anlatım bakımından Psikanaliz ve Gestalt Görsel Algı kuramının Düşsel Mekân Oluşumuna Etkisi ve Resim Sanatına Yansımaları”

Bu makalenin amaç ve sonucu arasında anlamlı bir ilişki vardır. Amaç, psikanaliz yönteminin resim sanatındaki yansımalarını ve bilinçdışının etkilerini incelemek iken, sonuç sanat ve psikoloji arasındaki güçlü bağları ortaya koymaktadır. Expresyonizm, sürrealizm ve sembolizm gibi akımların sanatçıların bilinçaltı dürtülerini kullanarak yeni anlamlar yarattığı ve içsel gerçekliklerini sanatlarına aktardığı vurgulanmıştır. Bu bulgular, sanat eserlerinin ruhsal çözümlenmeye yardımcı olduğunu ve bilinçaltının sanatsal üretime etkisinin belirgin bir şekilde ortaya konduğunu göstermiştir,

---

	bu bağlamda amaçla sonuç arasında tutarlı bir ilişki olduğu söylenebilir.
Serpil KAPAR (2023) “Bellek ve Anı Bağlamında Ortaya Çıkan Travmanın Sanatçı İçin Esere Dönüşme Koşulları”	Bu çalışmanın, amaç ve sonuçları arasında belirgin bir ilişki söz konusudur. Makalenin amacı, travmanın sanatçı tarafından nasıl esere dönüştürüldüğünü ve sanatın travma sonrası iyileşme sürecindeki katkılarını incelemektir. Sonuçlar, travmatik izlerin zamanla nasıl hatırlandığını ve sanatçıların bu izlerden nasıl yararlandığını ortaya koyarak, sanatın kişisel ve kolektif iyileşme sürecindeki rolünü vurgular. Sanat, travmanın somutlaştırılmasına ve iyileşmeye olanak sağlar, sanatçının kişisel hafızasını yaratıcı bir yöntemle dönüştürür. Bu bağlamda, sanatçının travmatik deneyimlerini dışavurma süreci hem kendisi hem de izleyiciler için derin bir iyileşme ve bağ kurma fırsatı sunar. Bu veriler çalışma sonuçlarının, hedefi ortaya koyacak nitelikte olduğunu göstermektedir böylelikle amaç ve sonucun anlamlı bir ilişki kurduğu söylenebilir.
Ayşe OKVURAN (2023) “Sanat Psikolojisine Giriş, Kapsamı ve Sınırları”	Bu makalenin temel amacı, psikolojik teoriler çerçevesinde sanatçı, sanat eseri ve sanat alıcısı etkileşimindeki süreçleri derinlemesine incelemek ve sanat psikolojisinin kapsamını netleştirmektir. Sonuç kısmında ise, sanat eserinin psikolojik açıdan analiz edilmesinin eserin estetik değerini etkilemediği belirtilmiştir. Yani, sanat eseri estetik bütünlüğünü ve değerliliğini ölçü ve eleştirilerden bağımsız olarak korur. Sanat psikolojisi ise, psikolojinin sunduğu araçları kullanarak sanat eserlerini ve sanatçıları anlamayı amaçlar. Savunma mekanizmaları hem psikoloji hem de psikoterapi alanlarında olduğu gibi sanat psikolojisi açısından da önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle roman, öykü veya film karakterlerinin davranışlarını incelerken bu kavram faydalı olabilir. Sanat psikolojisi hem klasik hem de çağdaş psikoloji kuramları ışığında ele alınmalı ve bilimsel verilerden yararlanarak sanat eserlerinin ve sanatçıların anlaşılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda, makalenin amaç ve sonucu arasında tutarlı bir ilişki bulunmaktadır; çünkü sonuçlar, hedeflenen amaca paralel olarak sanat psikolojisinin rolünü ve önemini ortaya koymaktadır.
Mehmet SAĞ (2023) “Sanat Psikolojisine Giriş, Kapsamı ve Sınırları”	Bu makalenin, amaç ve sonucu arasında anlamlı bir ilişki vardır. Çalışmanın amacı, sanat terapisi uygulamalarının tarihsel gelişiminde psikolojik açıdan nasıl ele alındığını ve bu yaklaşımın psikolojik olarak nasıl kabul gördüğünü ortaya koymaktır. Sonuç kısmında ise sanat terapisi yönteminin akıl hastalığı tedavisindeki önemine vurgu yapılmış ve bu uygulamanın tarihsel kökenlerine, antik çağlardan

---

---

günümüze kadar olan evrimine dair bilgiler ortaya konmuştur. Ayrıca, sanatın kendini gerçekleştirme ve iyileştirme potansiyeli, Freud'un çalışmalarından sonra bilinçaltını çözümleme aracı olarak nasıl kabul gördüğü açıklanmıştır. Bu bağlamda, sanat terapisi yaklaşımının psikodinamik teoriler ve psikoterapi kuramları üzerindeki etkisi vurgulanmıştır. Bu sonuçlar, sanat terapisi yönteminin tarihsel ve psikolojik gelişimini kapsamlı bir şekilde incelemeyi başardığını ve amaca uygun bir şekilde, sanat terapisi yönteminin psikolojik boyutunu etkili bir biçimde irdelediğini göstermektedir. Bu bağlamda, makalenin amacı ile sonuçları arasında anlamlı ve tutarlı bir ilişki olduğu söylenebilir.

Barış Yılmaz1,
Mustafa KARACA2

(2023)

“Modern Sanat, İmge ve Psikanaliz Bağlamında Gerçeklik Olgusu”

Bu makalede amaç ve sonuçlar arasında anlamlı bir ilişki vardır. Makalenin amacında modern sanatın gelişimi ile imge ve psikanaliz arasındaki ilişkinin incelenmesi hedeflenmiştir. Çalışma bulguları bu amaca uygun bir şekilde sanattaki dönüşümün kökenlerine ortaya koymaktadır. Sonuçlara göre, modernizmin getirdiği endüstrileşme ve teknolojik ilerlemeler toplumsal yapıda köklü değişimlere yol açmış ve bu değişimler sanatçıların içsel dünyalarına yönelmesine neden olmuştur. Sanatçıların geleneksel hamilerden uzaklaşarak dini bağlılıklarını kaybetmeleri ve yalnızlaşmaları, sanatın bireyselleşme ve soyutlamacı yaklaşımlarını ön plana çıkarmıştır. Psikanaliz, özellikle bilinçaltı kavramı, sanat yaratımında önemli bir araç haline gelmiş ve sanatçının bilinçaltı ile kurduğu bağ, sanatın gerçeklikten uzaklaşan bir yaratım sürecine girmesine neden olmuştur. Bu bağlamda, sanatın derin bir içsel anlayışla var olduğunu ve bilinçaltının sanatın gerçeklikle olan bağını koparan en önemli unsur olduğunu gösteren veriler, amaç ve sonuç arasındaki tutarlı ilişkiyi göstermektedir.

Volkan DEMİR, Gökben HIZLI SAYAR
(2024)

“Şizofreni Hastalarında Sanat Terapisi Programının Hastalık Belirti Düzeylerine Etkisi”

Bu makalede, amaç ve sonuç arasında anlamlı bir ilişki vardır. Makalenin temel amacı, sanat terapisi uygulamalarının şizofreni hastalarının belirtileri üzerindeki etkisini incelemektir. Elde edilen sonuçlar bu uygulamaların belirtileri azalttığını ve tedavi sürecine uyumu olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Bu bulgular, sanat terapisi yönteminin şizofreni hastalarının psiko-sosyal problemleriyle başa çıkma-larında etkili olduğunu ve sosyal işlevselliği, depresif belirtileri azaltmada olumlu sonuçlar doğurduğunu vurgulamaktadır. Sonuçlar, amacın doğruluğunu destekler nitelikte olup, sanat terapisinin şizofreni tedavisinde faydalı bir araç olduğu çalışma sonucunda ortaya konmuştur.

İncelenen tez ve makale çalışmalarına bakıldığında amaç ve sonuçları arasında hepsinin anlamlı bir ilişki içinde olduğu bulunmuştur

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların 2024 yılına kadar olan süreçte YÖK Ulusal Tez Merkezi, Google Scholar, Proquest, Academia gibi veri sistemlerinden elde edilen 25 tez 30 makalenin incelenmesiyle ilgili çalışmaya odaklanılmıştır. Çalışmada konuya yönelik 4 tane kitaptan da yararlanılarak incelenerek daha da derinleştirilmiştir.

Bu çalışmada, yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimine yönelik çalışmaların çeşitli değişkenler açısından incelenmesini hedeflemektedir. Bu kapsamda yapılan çalışmalar, bu çalışmaların türleri, yayınlandığı yılları, amacı ve sonuçları, sonuçlara yönelik öneriler detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Araştırmanın bulguları, konuya yönelik yapılan çalışmaların, eksikliklerini ortaya çıkarmak amacıyla tartışma ve öneriler bölümlerinde kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır.

5.1. Tartışma

Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji arasındaki etkileşime yönelik yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olması, bu alanın akademik bağlamda yeterince ele alınmadığını göstermektedir. Özellikle 1978-2024 yılları arasında sadece 59 çalışmanın yapılmış olması, bu alanın potansiyelinin tam anlamıyla araştırılmadığına işaret etmektedir. Çalışmaların büyük çoğunluğunu makaleler (%50,85) ve yüksek lisans tezleri (%37,29) oluştururken, doktora (%1,69) ve sanatta yeterlilik (%3,39) düzeyindeki çalışmaların çok az sayıda olması, yüksek seviyeli akademik araştırmaların bu alanda eksik olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, daha derinlemesine araştırmaların yapılması gerektiğini açıkça göstermektedir.

Araştırmaların üniversiteler bazındaki dağılımı incelendiğinde Marmara Üniversitesi'nin %18,18'lik oranla ön planda olduğu, ardından Yeditepe Üniversitesi ve Mimar Sinan Üniversitesi'nin geldiği görülmektedir. Ancak sanatta yeterlilik ve doktora düzeyinde yapılan çalışmaların sınırlı sayıda kalması, bu programların desteklenmesi gerektiğini düşündürmektedir. Bu eksiklik, Türkiye'de sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yürütülen çalışmaların derinlik ve çeşitlilik açısından yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışmaların yıllara göre dağılımı değerlendirildiğinde, özellikle son yıllarda (2019-2023) belirgin bir artış gözlenmiştir. Ancak bu artışın dahi düzensiz bir seyir izlediği ve belirli dönemlerde yoğunlaşarak sürdüğü anlaşılmaktadır. Örneğin, 2020 ve 2023 yıllarında yapılan

çalışmaların toplam çalışmaların %11,9'unu oluşturması, bu yıllarda artan ilginin bir göstergesi olsa da daha istikrarlı bir akademik ilgiye ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Özellikle kitap düzeyindeki çalışmaların yalnızca 4 adet olması, konunun derinlemesine ele alınması için daha fazla yayına ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır.

Bilim dalları açısından bakıldığında, Güzel Sanatlar konusunun %64 oranla açık bir şekilde öne çıktığı görülmektedir. Ancak eğitim, psikoloji ve sanat tarihi gibi diğer disiplinler ile olan etkileşimin yeterince ele alınmamış olması, disiplinler arası çalışmaların artırılması gerektiğini göstermektedir. Bu durum, sanat eğitimi ve psikolojinin çok yönlü bir şekilde ele alınmasını engellemekte, bu alanların potansiyel faydalarının yeterince ortaya çıkarılmamasına neden olmaktadır.

Genel olarak, sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimine yönelik yapılan çalışmaların hem niceliksel hem de niteliksel olarak artırılması gerekmektedir. Bu çalışmaların daha fazla üniversite, araştırmacı ve disiplin tarafından ele alınması, alanın gelişimine önemli katkılar sağlayabilir. Aynı zamanda, yapılan çalışmaların sonuçlarının daha geniş bir bağlamda değerlendirilmeye ve uygulamaya dönüştürülmeye ihtiyaç duyduğu açıktır. Disiplinler arası bir yaklaşımla, sanat eğitimi ve psikoloji etkileşiminde daha fazla ilerleme kaydedilebilir.

5.2. Sonuç

Bu bölümde alt problemlere dayalı sonuçlar yer almaktadır.

5.2.1. Birinci Alt Problem Sonuçları

Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çeşitli türlerdeki çalışmalar incelenmiştir. Toplamda 59 çalışma yapılmış olup, bunlar, 30 makale, 25 lisansüstü tez ve 4 kitaptan oluşmaktadır. Bu veriler, yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimine yönelik çalışmaların sınırlı olduğunu göstermiştir 1978'den 2024'e kadar yapılan 59 çalışma konuya yönelik araştırmaların sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır.

5.2.2. İkinci Alt Problem Sonuçları

Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi ne yönelik en çok tez çalışması yapan üniversite Marmara Üniversitesi olmuştur. Marmara üniversitesi 3 tane yüksek lisans ve 1 tane sanatta yeterlilik tezi ve %18.18'lik oranla en yüksek tez çalışmasına sahip üniversite olmuştur. Ardından Yeditepe üniversitesi 3 yüksek lisans tezi %13,64'lük oranla ikinci sırada yer almıştır. Mimar Sinan üniversitesi 2 tane yüksek lisans düzeyinde tez ve %9.09'lük oranla üçüncü sırada yer almıştır.

Marmara üniversitesi yüksek lisans düzeyinde 3 tez çalışması yaparak yine en yüksek orana sahip üniversite olmuştur. Doktora düzeyinde 1 çalışma yapılmış olup, İstanbul üniversitesi-Cerrahpaşa tarafından yapılmıştır. Sanatta yeterlilik düzeyinde ise 2 çalışma yapılmış olup, Marmara üniversitesi ve Anadolu üniversitesi tarafından yapılmıştır. Diğer üniversiteler yüksek lisans düzeyinde 1'er tez çalışması yayınlamıştır.

Genel olarak, yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yazılan lisansüstü tezlerin yayımlandığı üniversitelere göre dağılımı alt problemine yönelik bulguların sonuçları, yüksek lisans çalışmalarının daha fazla olduğunu ve diğer iki program türünün (doktora, sanatta yeterlilik) çalışmalarının daha az olduğunu göstermektedir. Marmara Üniversitesi ve Yeditepe Üniversitesi, yüksek lisans programları açısından en fazla katkıyı sağlayan üniversiteler olarak ön plana çıkmaktadır. Sanatta yeterlilik ve doktora programlarının sayısı ise oldukça sınırlıdır. Bu bağlamda tez sayısı ve üniversiteler tarafından yayınlanan tez istatistiklerine göre konuya yönelik çalışmaların oldukça sınırlı olduğunu göstermektedir.

5.2.3. Üçüncü Alt Problem Sonuçları

Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların türüne göre dağılımı: Bu alt probleme yönelik toplam 59 çalışma incelenmiştir. Bu çalışmalar, makale, lisansüstü tez (yüksek lisans, doktora, sanatta yeterlilik) ve kitaplardır. Araştırmaların büyük çoğunluğunu %50,85'lik oranla makaleler oluşturmuştur. Ardından lisansüstü tezler konuya yönelik çalışmaların yapıldığı önemli alan olmuştur. Bu çalışmalar içerisinde yüksek lisans tezleri %37,29'luk oranla en çok çalışma yapılan düzey olmuştur. Ancak doktora seviyesi 1 tez çalışması %1,69'luk oranla, sanatta yeterlilik düzeyi 2 çalışma ve %3,39'luk oranla oldukça düşüktür. Öte yandan 4 kaynak kitap %6,78'lik oranla çalışma içerisinde sınırlı bir yere sahiptir. Bu dağılım, yapılan çalışmaların çoğunlukla makale ve yüksek lisans türünde olduğunu göstermektedir. Doktora, sanatta yeterlilik ve kitap çalışmaları oldukça sınırlıdır.

5.2.4. Dördüncü Alt Problem Sonuçları

Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmaların yıllara göre dağılımı alt problemine göre, 1978'den 2024 yılına kadar toplamda 59 çalışma yapılmıştır. Ancak yapılan çalışmalar bu yıllar arasında dalgalı bir seyir izlemektedir. Lisansüstü tezler, 1993 yılında başlamış ve yıllar içinde dalgalı bir seyir izlemiştir. Özellikle 2018, 2019 ve 2023 yıllarında yüksek lisans tezlerinin sayısı artmış, bu yıllarda sırasıyla 4, 3 ve 3 yüksek lisans tezi gerçekleştirilmiştir. Sanatta yeterlilik ve doktora düzeyindeki çalışmalar ise daha sınırlı kalmış; sanatta yeterlilik çalışmaları sadece 1993 ve 2020 yıllarında, doktora düzeyindeki çalışmalar

ise sadece 2021 yılında yapılmıştır. Makale yayınları ise yıllar içinde değişkenlik göstermiş, ancak 2017 yılından itibaren belirgin bir artış gözlemlenmiştir. Özellikle 2020 ve 2023 yıllarında en yüksek yayın sayısına ulaşılmıştır. 2020 yılında 6 makale yayınlanmış olup bu yıl en yüksek çalışma yapılan yıl olarak öne çıkmıştır. 2017, 2019, 2020 ve 2023 yıllarında makale sayıları dikkat çekici derecede yüksektir. Kitap yayınları ise genellikle az ve uzun aralıklarla yayınlanmış, toplamda sadece 4 adet olup, 1978, 2000, 2011 ve 2021 yıllarında yayınlanmıştır. Bu durum, konunun kitap düzeyinde daha az ele alındığını göstermektedir. Genel olarak, son beş yıl içinde (2019-2023) çalışmaların yoğunluk kazandığı, 2020 ve 2023 yıllarında yapılan çalışmaların toplam çalışmaların %11,9'unu oluşturduğu ve bu yılların en yüksek çalışma yapılan yıllar olduğu gözlemlenmiştir. 2019 yılı %10,2, 2017 ve 2021 yılları ise %8,5 ile yüksek çalışma yapılan yıllar arasında yer almıştır. Diğer yıllarda ise çalışma frekansları daha düşük kalmış, bu yıllarda %1,7 oranında sınırlı sayıda çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu veriler, sanat eğitimi ve psikoloji arasındaki etkileşim konusundaki akademik ilginin yıllar içinde düzensiz bir artış gösterdiğini ve belirli dönemlerde yoğunlaştığını, ancak bazı seviyelerde daha fazla araştırma yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

5.2.5. Beşinci Alt Problem Sonuçları

Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yazılan lisansüstü tezlerin bilim dallarına yönelik dağılımı alt problemine ilişkin İncelenen 25 lisansüstü tez çalışmasından elde edilen verilere göre şu sonuçlar çıkarılabilir: Güzel sanatlar konusu en çok çalışılan konu olmuştur. Bu konuda 16 çalışma yapılmış olup toplamın %64'ünü oluşturmuştur. Eğitim ve Öğretim, Güzel Sanatlar ile Psikoloji konuları ise %12'lik oranlarla ikinci sırada yer almakta ve bu alanlarda yalnızca 3'er tez çalışması yapılmıştır. Bu durum, eğitim ve öğretim ile Güzel Sanatlar ve Psikoloji etkileşimi üzerine daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır. Diğer yandan, Psikoloji, Sanat Tarihi ve Hemşirelik ve Psikoloji konularında sadece 1'er tez çalışması bulunması, bu alanlarda araştırmaların oldukça sınırlı olduğunu ve bu konulara yönelik daha fazla akademik ilgi gösterilmesi gerektiğini işaret etmektedir. Genel olarak, Güzel Sanatlar konusuna yoğunlaşılırken, diğer konuların yeterince araştırılmadığı görülmekte ve bu durum, belirli alanlarda daha kapsamlı çalışmalara ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır.

5.2.6. Altıncı Alt Problem Sonuçları

Bu çalışma, yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji arasındaki etkileşimi inceleyen lisansüstü tezlerin 2024 yılına kadar YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden elde edilen 25 tez çalışması

üzerinden analiz edilmiştir. Çalışmanın bulguları, bu tezlerin belirlenen amaçları ile elde edilen sonuçları arasında genellikle anlamlı bir ilişki içerisinde olduğunu ortaya koymuştur.

5.2.7. Yedinci Alt Problem Sonuçları

Bu çalışma, yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan makale çalışmalarının 2024 yılına kadar YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden elde edilen 25 lisansüstü düzeyde yapılan tezlerin amaçları ile elde edilen sonuçlar arasında genellikle anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmacıların, tezlerini yazarken belirledikleri amaçlara ulaşma sürecinde dikkatli olmaları ve sonuçlarını geniş bir bağlamda değerlendirmeleri önemlidir. Bu şekilde, yapılan araştırmaların bilimsel değeri artırılabilir ve literatüre daha etkili bir şekilde katkı sağlanabilir.

5.3. Öneriler

Bu bölümde alt problemlere yönelik önerilerde bulunulmuştur. Bu bölüm, araştırmaların bulgularını çeşitli değişkenler açısından değerlendirerek, literatüre ve gelecekteki araştırmalara katkı sağlayacak şekilde ele almayı amaçlamaktadır. “Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler” ve “Araştırmalara Yönelik Öneriler” şeklinde iki başlık altında sunulmuştur.

5.3.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

1. Yurt içinde sanat eğitimi ve psikoloji etkileşimi üzerine yapılan çalışmalar sınırlıdır. Bu bağlamda, daha fazla akademik araştırma yapılması gerektiği görülmektedir. Özellikle sanatta yeterlilik ve doktora düzeyindeki çalışmaların sayısının artırılması, bu alandaki derinlemesine incelemelere katkı sağlayacaktır.

2. Marmara Üniversitesi'nin yüksek lisans tezi çalışmalarındaki liderliği göz önünde bulundurularak, diğer üniversitelerin de benzer şekilde yüksek lisans düzeyindeki tez çalışmalarına yönelmesi teşvik edilebilir. Bu çalışmalar, konunun farklı açılardan ele alınmasını sağlayacaktır.

3. 2020 ve 2023 yıllarında makale sayısının belirgin bir şekilde arttığı gözlemlenmiştir. Bu durum, konuya olan akademik ilginin arttığını ancak makale üretiminin genellikle dalgalı olduğunu göstermektedir. Sürekli bir araştırma ve yayın sürecinin teşvik edilmesi, bu alandaki bilimsel katkıların güçlendirilmesine yardımcı olabilir.

4. Kitap yayınları az sayıda olsa da önemli bir yer tutmaktadır. Bu alanda daha fazla derinlemesine kaynak kitapları ve literatür incelemeleri yayımlanarak, araştırmacıların bilgiye erişimi kolaylaştırılabilir.

5. Akademik kurumlar ve profesyonel kuruluşlar arasında, sanat eğitimi ve psikolojinin nasıl etkileşime girdiği üzerine eğitim ve seminerler düzenlenmesi, alanın daha geniş kitlelere yayılmasını sağlayacaktır.

5.3.2. Gelecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Sanat eğitimi ve psikoloji etkileşiminin daha kapsamlı bir şekilde ele alınması için geniş ölçekli alan araştırmaları yapılabilir. Bu araştırmalar, sanat eğitiminin psikolojik etkilerini daha ayrıntılı bir şekilde inceleyerek, bu alandaki literatürü genişletebilir.

2. Sanat eğitimi ve psikoloji arasındaki ilişkiyi daha iyi anlamak için bu iki alan arasındaki kavramsal çerçeve üzerine derinlemesine çalışmalar yapılabilir. Örneğin, sanatın terapötik etkileri, duygusal gelişim üzerindeki rolüne ek olarak sanat eserinin arka yapısını anlamlandırma açısından psikoloji kuramlarından yararlanılabilir

3. Sanat eğitiminin farklı bireyler üzerindeki psikolojik etkilerinin araştırılması, kişisel farklılıkları göz önünde bulunduran daha özelleştirilmiş eğitim yöntemleri geliştirilmesine olanak sağlayabilir. Bireysel farklılıklar, kültürel bağlamlar ve yaş faktörleri gibi unsurlar araştırmalara dahil edilebilir.

4. Sanat, sanat eğitimi ve psikolojinin kesiştiği en önemli nokta olan sanat psikolojisi disiplini daha çok irdelenmelidir. Ayrıcı bu dersin lisans eğitimi veren tüm kurumlarda temel ders olması önerilir.

KAYNAKLAR

- Ağluç, L. (2013). Sanat Yaratıcılık Bağlamında İnsan ve Yaratma Güdüsü. *Mediterranean Journal of Humanities*, 3(1), 1–14. <https://doi.org/10.13114/mjh/20131645>
- Akar, M. (2019). Sanatçıyı yaratıma götüren itki: psikanalizin sanatçının sağaltımına etkisi ve Thomas Wolfe'un sanatsal üretimi. *Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 6, 139–147. <https://doi.org/10.29000/rumelide.648461>
- Akhan, L. U. (2012). Psikopatolojik sanat ve psikiyatrik tedavide sanatın kullanılışı. *Yüksek Öğretim ve Bilim Dergisi*, 2(2), 132. <https://doi.org/10.5961/jhes.2012.043>
- Akkurt, S., & Boratav, O. (2018). Neden sanat eğitimi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 1(1), 54–60. <http://www.tate.org.uk/context-comment/video/why-art-education-matters>
- Aliçavuşoğlu, E. (2012). Psikanaliz, freud ve sanat. *Sanat Tarihi Yıllığı Dergisi*, 1–16.
- Artut, K. (2009). *Sanat eğitimi*. Anı yayıncılık.
- Aslan, E. (2001). Torençe yaratıcı düşünme testi'nin türkçe versiyonu. *M.Ü.Atatürk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14, 19–40.
- Aslan, R., & Yapıcı, M. (2014). Sanat yapıtında psikolojik obje üzerine hermeneutik bir analiz: ressam gülbin zeren örneği. *Ulakbilge Dergisi*, 2(4), 41–56. <https://doi.org/10.7816/ulakbilge-02-04-04>
- Ateş, K. (2019). *Sanat eserlerinde melankolinin biçim ve içerik açısından incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Ayaydın, A. (2020). Psikoloji ve sanat etkileşimi üzerine. *Bilim, Eğitim, Sanat ve Teknoloji Dergisi(BEST Dergi)*, 4(1), 8–12. www.bestdergi.net
- Başarır, N. (2018). *Sanatsal imgenin psikolojik boyutu*. [Yüksek lisans tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Bender, M. tekin. (2014). Yaratıcılık kişilik ve sanatsal yaratma. *Erciyes Üniversitesi Enstitüsü Dergisi*, 1.
- Bostancıoğlu, B., & Kahraman, M. E. (2017). Sanat terapisi yönteminin ve tekniklerinin sağlık-iyileştirme gücü üzerindeki etkisi. *Beykoz Akademi Dergisi*, 5(2), 150–162. <https://doi.org/10.14514/byk.m.21478082.2017.5/2.150-162>
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, ebru kılıç, Akgün, özcan erkan, Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi. <https://doi.org/10.14527/9789944919289>
- Buyurgan, S., & Buyurgan, U. (2020). *Sanat eğitimi ve öğretimi*. Pegem Akademi. <https://doi.org/DOI.10.14527/9786050370270>
- Çakmak, Ö., Biçer, I., & Demir, H. (2020). Sağlıkta sanat terapisi kullanımı: literatür taraması. *Sağlık ve Sosyal Refah Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 12–21.

- Cantekin, Y. (2020). *Sanatçının kendiliği ve yaratıcı etkinliğine travma üzerinden bir bakış*. [Sanatta yeterlilik, Eskişehir Anadolu Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Çelikkın, Ş. (2017). Sigmund Freud'da yaratmanın psikolojisi: psikanalitik sanat. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(11), 220–227.
- Dağdeviren, B., & Göğebakan, Y. (2022). Resimsel anlatım bakımından psikanaliz ve gestalt görsel algı kuramının düşsel mekan oluşumuna etkisi ve resim sanatına yansımaları. *Sanat ve İnsan Dergisi*, 103–115.
- Demir, V. (2017). Dışavurumcu sanat terapisinin psikolojik belirtiler ile bilişsel işlevlere etkisi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 575–598. <https://doi.org/10.26466/opus.337250>
- Demir, V., & Hızlısayar, G. (2024). Şizofreni hastalarında sanat terapisi programının hastalık belirti düzeylerine etkisi. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 11(1), 52–72. <https://doi.org/10.31682/ayna.1101134>
- Döken, H. O. (2021). *Yaratma edimi ve bilinçdışının iç dış ilişkisi*. [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Dursun, S. (2023). *Psikolojik rahatsızlıkların sanatsal yaratıcılığa etkisi: vincent van gogh ve edvard munch örneği*. [Yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Ekici, S. (2023). *Plastik sanatlarda geometrik soyutlamaya yönelimlerin psikolojik boyutları*. [Yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Erden, B. (2011). *Afiş tasarımında rengin estetik, sembolik, psikolojik etkileri ve sanat eğitimi*. [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Erinç, M. S. (2016). *Resim eleştirisi üzerine*. Ütopya Yayınevi.
- Ersoy, A. (2002). *Sanat kavramlarına giriş*. Yorum sanat yayıncılık.
- Ezici, A. K. (2005). Sanatçının kişiliği ve yaratma psikolojisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 6, 122–127.
- Gezgin, U. başar. (2021). *Sanat psikolojisi ve ötesi*. Töz Yanları.
- Gökçek, G. (2019). *Türkiye'de lirik soyut sanatın 1940-1980'lerdeki örnekleri üzerinden sanatçı psikolojisi ve renk kullanımı*. [Yüksek lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Göktepeliler, Ö., & Aksoy, Ş. (2022). Sanat eğitiminde sinestezi ve yaratıcılık. *Journal of Arts*, 5(1), 9–19. <https://doi.org/10.31566/arts.5.1.02>
- Gombrich, E. (1997). *Sanatın öyküsü*. Remzi Kitabevi.
- Görmez, A., & Karakuş, M. (2021). Sanat eserlerinin yaratılma süreci. *Yuzuncu Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 111–122. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.998262>
- Gürsu, O. (2015). Sanat ve psikoloji etkileşimi: geleneksel türk-islam sanatları merkezli bir

- okuma denemesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(38), 1028–1039. www.sosyalarastirmalar.com
- Gürsu, O. (2015). Sanat ve Psikoloji Etkileşimi: Geleneksel Türk- İslam Sanatları Merkezli Bir Okuma Denemesi. *Journal of International Social Research*, 8(38), 1028–1028. <https://doi.org/10.17719/jisr.20153813707>
- Hatipoğlu, S. (2018). *1990 Sonrası türk resim sanatında peyzaj soyutlamalarında sanatçı psikolojisi*. [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Hazırcı, A. (2019). *Ruhsal ve bedensel rahatsızlıkların modern sanata etkisi frida kahlo ve toulouse- lautrec örneği*. [Yüksek lisans tezi, Giresun Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- İba, Ş. M. (2020). Sanatsal yaratım sürecinin sanatçı psikolojisine etkileri. *GSF Sanat Dergisi*, 36, 217–226.
- Iba, Ş. müge. (2010). *Yaratım sürecinde sanatçı kişiliğinin irdelenmesi* [[Yüksek lisans tezi, Mimar Sinan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi]. Yüksek Lisans tezi
- İpşiroğlu, N., & İpşiroğlu, M. (2017). *Sanatta devrim*. Hayalperest Yayınevi.
- Jung, C. G. (2006). *Analitik psikoloji* (2.Baskı). Payel Yayınları.
- Kapar, S. (2023). Bellek ve anı bağlamında ortaya çıkan travmanın sanatçı için esere dönüşme koşulları. *International Social Sciences Studies Journal*, 9(118), 9853–9860. <https://doi.org/http://dx.doi.org/10.29228/sss>.
- Kaptan, C. (2013). Acı ve sanat. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(12), 59–81.
- Kara, D. (1993). *Sanatçı kişiliğinde psikolojik algı ve yaratma*. [Sanatta yeterlilik, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Karabulut, M. (2020). Psikanalitik bakış açısıyla sanat, sanatçı ve yazma dürtüsü. *Türk Kültürü ve Medeniyeti Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 12–19. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkolojiarastirmalari>
- Karaca, S. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Gazi Kitabevi.
- Karakaya, S. (2021). *Nevrotik kişilik örgütlenmesi olan bireylere uygulanan sanat psikoterapisinin ego işlevleri, duygu-düzenleme, kişilerarası ilişki tarzlarına etkisi*. [Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa]. YÖK Tez Merkezi.
- Kargın, F. (2016). *Sanat psikolojisi'nin sanat eğitimindeki yeri ve önemi*. [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Kazancı, N. (2022). *Psikanaliz kuramının sanattaki yeri ve sanatsal yaratım süreçlerine etkisi*. [Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Kireç, D. (2019). Psikanalitik kuram çerçevesinde psikolojik rahatsızlıkların yaratıcılığa ve sanat eserlerine yansıma biçimleri. *Kesit Akademi Dergisi*, 5(18), 258–271.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal*

- Kırşaoğlu, O. T. (2019). *Sanatta eğitim*. Ütopya Yayınevi.
- Konyalıoğlu, G. (2018). *Sanatın iyileştirme ve sağaltıcı etkisi üzerine bir inceleme*. [Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Kurt, A. (2009). *Sanat ve psikoloji etkileşiminde ifade kavramının sanat eğitimindeki etkileri*. [Yüksek lisans tezi, Mimar Sinan Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Laçınbay, K. (2021). Plastik sanatlar ve psikoloji için ortak bir buluşma noktası: sanat motivasyonu. *Tarih Okulu Dergisi*, 11, 1226–1245.
- May, R. (2013). *Yaratma cesareti*. (A.Oysal, çev.). Metis yayınları.
- Moran, B. (2002). *Edebiyat kuramları ve eleştiri*. İletişim Yayınları.
- Mülayim, S. (1994). *Sanata giriş*. Bilim Teknik Yayınevi.
- Okvuran, A. (2023). Sanat Psikolojisine Giriş, Kapsamı Ve Sınırları. *Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 5(2), 420–430.
- Onur, D. (2018). Psikoloji Kuramları ve Yaratıcılık İlişkisi. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 145–156. <http://dergipark.gov.tr/kusbd/issue/35805/351623>
- Oral, B., & Çoban, A. (2020). *Kuramından uygulamaya bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi. <https://doi.org/10.14527/9786257880176>
- Özdemir, M. (2019). *Plastik sanatlar ve psikoloji ilişkisi: resim sanatının psikoterapide kullanımı*. [Yüksek lisans tezi, Doğuş Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Özel, K. A. (2023). *Sanatta yaratıcı unsur olarak nyctophobia*. [Sanatta yeterlilik tezi, Kastamonu Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Özügül, O. (2000). *Sanatın psikolojisi*. Pencere Yayınları.
- Parsıl, Ü. (2012). *Sanatta yaratıcılık*. An Kitap Yayıncılık.
- Rank, O. (2022). *Sanat ve sanatçı* (1.Baskı). Albaraka Yayınları.
- Read, H. (2018). *Sanat ve toplum*. Hayalperest Yayınevi.
- Sağ, M. (2023). Sanat terapisinin psikolojik boyutları ve alımlamalar. *Van Yüzüncü Yıl Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 62(62), 163–172.
- Şahin, S. T. (2015). *Öğretmen adaylarının engellilerin eğitiminde sanatla terapi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Şahmaran, G. (2006). *Postmodern dönem sanatında şiddet ve ironi kavramlarının yarattığı şizofrenik açılım*. [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Saldıran, A. (2012). *Psikanaliz başlığı altında Freud'un Leonardo ve Mona Lisa analizi özelinde imge oluşumu*. [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

- San, I. (1979). *Sanatsal Yaratma Ve Çocukta Yaratıcılık*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- San, I. (2004). *Sanat ve eğitim*. Ütopya Yayınevi.
- Şenol, T. (2023). *Sanat terapisi yöntemindeki uygulamalarda biçimsel ve içeriksel çözümlenmeler*. [Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Sipahi, S. (2024). *Sanat terapide seramik çamurlarıyla farkındalık uygulamaları*. [Sanatta yeterlilik, Anadolu Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. (2021). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri* (8.Baskı). Anı yayıncılık.
- Soygür, H. (1999). Sanat ve “delilik.” *Klinik Psikiyatri*, 2, 124–133.
- Taş, M., & Ürün, A. (2019). Sanat ve yaratma. *Kalemisi Dergisi*, 7(14), 71–82. <https://doi.org/10.7816/kalemisi-07-14-01>
- Taşkent, B. (2017). *Bir terapi olarak sanat*. [Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Taşören, B. Ö., & Alkay, H. uykun. (2023). *Temel sanat eğitimi 9. sınıf*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Temizkalp, G. (2010). *Öğretmen adaylarının yaratıcılık düzeyleri*. [Yüksek lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi]. Yök Tez Merkezi.
- Terziköy, E. (2014). *Sanat dissosiasyon ve kişilik*. [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Tutar, H., & Erdem, A. T. (2022). *Örnekleriyle bilimsel araştırma yöntemleri ve spss uygulamaları* (2.Baskı). Seçkin yayıncılık.
- Ünver, E. (2016). Neden ve nasıl sanat eğitimi. *İdil Dergisi*, 5(23), 865–878. <https://doi.org/10.7816/idil-05-23-05>
- Velioğlu, S. (1978). *Akıl hastası ve sanatçı*. Alaş Ofset.
- Velioğlu, S. (2000). *İnsan ve yaratma edimi*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Vize, A. (2021). *Zanaattan snata esat eğer'in sanat anlayışı ve sanat psikolojisi bağlamında değerlendirilmesi*. [Yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Weber, jean paul. (1993). *Sanat psikolojisi*. Karşı Yayınları.
- Yıldırım, C. (2019). Sanat psikolojisi kuramları ışığında vincent van gogh. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 39, 374–395. <https://doi.org/Number:http://dx.doi.org/10.16990/SOBIDER.5175>
- Yıldız, F. (2018). *Sanatsal yaratıcılık ve psikopatoloji ilişkisine dair toplumsal algının lisans düzeyi sanat eğitimi alan öğrencilere etkisi*. [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
- Yılmaz, B., & Kırca, M. (2023). Modern sanat, imge ve psikanaliz bağlamında gerçeklik

olgusu. *Academic Social Resources Journal*, 8(45), 2025–2033.
<https://doi.org/10.29228/asrjournal.67542>

Yılmaz, T. (2017). Klinik Psikolojide Sanat Ve Sanat Uygulamaları. *Tykhe Sanat ve Tasarım Dergisi*, 2(2), 32–43.

Ziss, A. (2016). *Estetik*. Hayalperest Yayınevi.

EKLER

EK-1: Sınıflandırma Formu

A. Çalışmanın Künyesi	
☐ Yüksek lisans tezi ☐ Doktora tezi ☐ Sanatta yeterlilik ☐ Kitap Yıl:	Çalışmanın Adı: Yazarları: Yayınlandığı Üniversite/ Enstitü: Yayınlandığı dergi:
B. Çalışmanın Konu Alanı	C. Araştırma Yöntemi
☐ Sanat ve psikoloji ☐ Sanat psikolojisi ☐ Sanatla terapi ☐ Sanat eğitimi	☐ Nitel ☐ Nicel ☐ Nitel/Nicel
D. Araştırmanın Sonucu	